

Indiener: Rekenkamercommissie

Datum: 12 mei 2021

Portefeuillehouder(s): Wethouder de Regt

Portefeuille(s): Participatie

Contactpersoon: R. Freytag

Tel.nr.: 8416

E-mailadres: freytag.r@woerden.nl

Onderwerp:

Rekenkameronderzoek Participatie gemeente Woerden

Samenvatting:

De Rekenkamercommissie Woerden heeft onderzoek laten doen naar de participatietrajecten van de gemeente Woerden. Dat onderzoek heeft geresulteerd in aanbevelingen. Deze liggen nu voor.

Gevraagd besluit:

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van het door de Rekenkamercommissie uitgebrachte onderzoeksrapport naar Participatie binnen gemeente Woerden.
2. Het college opdracht te geven om de volgende aandachtspunten te bestendigen in het door de raad vast te stellen participatiekader:
 - I. Er is samenhang tussen het participatieproces met inwoners en het besluitvormingsproces in de raad.
 - II. De raad bepaalt per vraagstuk of participatie gewenst is. Als dit het geval is, wordt een participatieplan vastgesteld in de raad met daarin de volgende elementen:
 - a. de reden waarom het vraagstuk zich leent voor participatie;
 - b. de doelen van het participatietraject;
 - c. de reikwijdte van het vraagstuk dat wordt voorgelegd aan inwoners;
 - d. de invloedsruimte van participanten;
 - e. de kaders en spelregels die vooraf moeten worden meegegeven;
 - f. de groepen inwoners die moeten worden betrokken en hoe om te gaan met groepen die (a) niet worden betrokken of (b) wel worden betrokken maar zich niet binnen het speelveld van participatie willen bewegen;
 - g. afspraken maken wat te doen als participanten er niet uitkomen
 - h. hoe te zorgen voor een goede en gelijke informatiepositie voor betrokken inwoners;
 - III. Er komt in de toekomst een participatiekader 2.0 met daarbij aandacht voor:
 - a. Er wordt een visie ontwikkeld op overheidsparticipatie waarbij duidelijke keuzes gemaakt worden bij welke maatschappelijke opgaven overheidsparticipatie gewenst is. Deze opgaven worden overzichtelijk- en behapbaar gemaakt voor de samenleving.
 - b. Meer proactief in spelen op initiatieven uit de samenleving;
 - c. Per kerninstrument van de omgevingswet [omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsvergunning] een werkwijze vastgesteld voor participatie zodat de rol van de raad binnen deze wet hanteerbaar wordt.

Inleiding

Waarom wordt dit voorstel nu voorgelegd?

Binnen de gemeenteraad van Woerden is participatie met enige regelmaat onderwerp van gesprek. De raad van Woerden heeft het college gevraagd om een participatiekader te ontwikkelen om kaders te kunnen stellen voor participatie. De rekenkamercommissie heeft daarop besloten een onderzoek over participatie uit te laten voeren om de raad handvatten te bieden voor het participatiekader.

Hoe is dit voorstel tot stand gekomen?

De rekenkamercommissie heeft bureau Partners+Pröpper opdracht gegeven dit participatieonderzoek uit te voeren. Het onderzoeksbureau heeft de algemene beleidsregels en kaders voor participatie onderzocht en hierbij specifiek gekeken naar 5 casus. Drie van de casus gaan over inwonerparticipatie, hierbij ligt de besluitvorming bij de gemeente en deze vraagt de samenleving om te participeren. De drie inwonersparticipatietrajecten zijn Brug Woerden-West, Nassaukade en Verkeersvisie. De andere twee participatietrajecten die het onderzoeksbureau bekeek, zijn overheidsparticipatie trajecten. Hierbij ligt het initiatief bij de samenleving en deze vraagt de overheid om te participeren. De twee overheidsparticipatietrajecten zijn Leidse straatweg en Sleutelclub Kamerik. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een documentstudie, vragenlijsten, focusgroepen en individuele gesprekken. De doelgroepen die hierbij betrokken waren, zijn inwoners die deelgenomen hebben aan een participatietraject, initiatiefnemers, ambtenaren en raadsleden. Het is standaard procedure voor de rekenkamercommissie om als het onderzoek afgerond is deze af te stemmen met de betrokken ambtenaren en het college. De rekenkamercommissie heeft recent de reactie van het college ontvangen waarna dit raadsvoorstel is opgesteld. De positieve reactie van het college kan gelezen worden in de "*Reactie van het college op 'bestuurlijke nota participatie' van de Rekenkamercommissie*" (D21017657).

Wat willen we bereiken?

De rekenkamercommissie wil met dit raadsvoorstel de gemeenteraad handvatten en input geven voor het vaststellen van het participatiekader.

Argumenten

Het rekenkameronderzoek naar participatie heeft de volgende conclusies:

Afstemming tussen raad en straat

Met de inzet van inwoners- en overheidsparticipatie voorziet gemeente Woerden in een rolverschuiving tussen overheid en inwoners. Bij deze rolverschuiving is de gemeente telkens minder een regulerende overheid met een directieve houding en telkens meer een samenwerkingspartner met een coöperatieve houding.

Deze verschuiving is de afgelopen jaren ingezet en heeft effecten op de besluitvorming:

- a. Bij het ontwikkelen van plannen en beleid wordt binnen gemeente Woerden inwonersparticipatie aantoonbaar ingezet. Inwoners worden gestimuleerd om mee te denken en ideeën in te brengen. De inbreng van inwoners wordt zichtbaar meegewogen in de besluitvorming door het college en de raad.
- b. In het geval van overheidsparticipatie (inwonersinitiatieven) biedt de gemeente zichtbaar de helpende hand, en doet dat op verschillende manieren

Doordat de rolverschuiving van de gemeente ook de invloedssferen van de gemeenteraad raakt is het belangrijk om ervoor te zorgen dat er samenhang en afstemming is tussen het participatieproces en het proces in de raad (beslispunt 2.1.).

Duidelijkheid vooraf

De gemeente worstelt bij participatie wel met de vraag hoeveel ruimte inwoners te geven en wat dat betekent voor gemeentelijke besluitvorming. Zonder kaderstelling vooraf heeft de gemeente het gevoel de regie kwijt te raken. Zo is niet altijd duidelijk of men een deel van de inwoners wil horen of dat ook een deel besluitvorming uit handen wordt gegeven. Ook zijn de spelregels nu niet altijd

van te voren duidelijk waarbij de gemeente tussendoor moet bijsturen. Om dit te voorkomen is het belangrijk van te voren doelen, invloedsruimte en spelregels op raadsniveau vast te stellen (beslispunt 2.II.).

Initiatieven uit te samenleving

Om de rolverschuiving naar een meer faciliterende en coöperatieve overheid te versterken, zou de raad er goed aan doen om zich uit te spreken over welke maatschappelijke opgaven hij geschikt ziet voor initiatieven uit de samenleving. Bij deze maatschappelijke opgave kan de gemeente de samenleving actief uitnodigen om met initiatieven te komen en actief bijspringen waar er initiatieven in de samenleving opkomen. Voor het stimuleren van initiatieven in de samenleving is het belangrijk de opgave duidelijk en behapbaar te maken (beslispunt 2.III.).

Aan de andere kant kan de raad ook duidelijke aangeven bij welke maatschappelijke opgaven hij de regie van de gemeente gewenst is.

Aandachtspunten participatie

Inwoners beoordelen de mogelijkheden voor participatie overwegend als voldoende tot ruim voldoende. Ook is de uitvoering rondom inwoners- en overheidsparticipatie overwegend doeltreffend.

Er is echter ook nog voldoende ruimte voor verbetering. In het onderzoeksrapport komen de volgende aandachtspunten naar voren:

- De gemeente heeft moeite met participanten die zich onttrekken aan het participatieproces en hun eigen speelveld kiezen;
- De informatiepositie van participanten is niet gelijk;
- De gemeente is geneigd om de regie over te nemen bij overheidsparticipatie wanneer inwoners niet (direct) in staat zijn om tegengestelde belangen te overbruggen.

Deze aandachtspunten zou men kunnen voorkomen door van te voren in het participatieplan op te nemen hoe met deze situaties om te gaan (beslispunt 2.II.).

Omgevingswet

Ontwikkel in het kader van de nieuwe Omgevingswet de werkwijze ten aanzien van participatie verder door. Daar is alle ruimte voor want in deze wet is opgenomen dat participatie moet, niet hoe het precies moet.

Er ligt hierbij een opgave voor de raad om na te denken over zijn rol binnen de omgevingswet. De omgevingswet kent drie kerninstrumenten, de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Door de wensen en de rol van de raad te bespreken per kerninstrument kan een gedeeld beeld ontstaan over de rol van de raad binnen de omgevingsvisie (beslispunt 2.III.).

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Het raadsbesluit heeft geen directe financiële gevolgen.

Communicatie

Bij de publicatie van het rekenkamerrapport heeft de Rekenkamercommissie een persbericht uitgebracht.

Vervolgproces

Aan de raad wordt voorgesteld om het college opdracht te geven om de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie uit te voeren. Wanneer de raad dit besluit, heeft het college tot taak om het raadsbesluit uit te voeren en de raad kan controleren of dit daadwerkelijk wordt gedaan. De rekenkamercommissie zal het participatiekader met interesse afwachten en kan, na een aantal jaren, een vervolgonderzoek doen om te bepalen in hoeverre de door de raad overgenomen aanbevelingen zijn uitgevoerd. Aanvullend zal de commissie kritisch blijven volgen wat de stand van zaken van de opvolging van de aanbevelingen is en hierover rapporteren in haar jaarverslag.

Bevoegdheid raad:

In artikel 185 lid 4 van de gemeentewet is vastgelegd dat de Rekenkamer(commissie) een afschrift

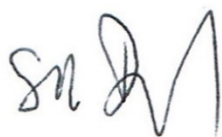
van haar rapporten aan de raad (en het college) zendt. In lid 2 van hetzelfde artikel is vastgelegd dat de rekenkamercommissie de opmerkingen en bedenkingen, die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht, aan de raad (en het college) meedeelt. De rekenkamercommissie kan aan de raad of aan het college ter zake voorstellen doen. Door dit raadsbesluit te nemen geeft de raad formeel de opdracht aan het college om de aanbevelingen van de rekenkamercommissie uit te voeren.

Bijlagen:

- D21020160 Ontwerp-raadsbesluit participatie
 - D21020154 Onderzoeksrapport Participatie
 - D21017649 Bestuurlijke nota Participatie
 - D21017657 Reactie van het college op 'bestuurlijke nota participatie' van de Rekenkamercommissie
-

De indiener:

Voorzitter rekenkamercommissie,

drs. S.H. Dijk

Onderwerp: Rekenkameronderzoek Participatie gemeente Woerden

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 12 mei 2021 van:

- De Rekenkamercommissie

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

- artikel 185 lid 2

b e s l u i t:

1. Kennis te nemen van het door de Rekenkamercommissie uitgebrachte onderzoeksrapport naar Participatie binnen gemeente Woerden.
2. Het college opdracht te geven om de volgende aandachtspunten te bestendigen in het door de raad vast te stellen participatiekader:
 - I. Er is samenhang tussen het participatieproces met inwoners en het besluitvormingsproces in de raad.
 - II. De raad bepaalt per vraagstuk of participatie gewenst is. Als dit het geval is, wordt een participatieplan vastgesteld in de raad met daarin de volgende elementen:
 - a. de reden waarom het vraagstuk zich leent voor participatie;
 - b. de doelen van het participatietraject;
 - c. de reikwijdte van het vraagstuk dat wordt voorgelegd aan inwoners;
 - d. de invloedsruimte van participanten;
 - e. de kaders en spelregels die vooraf moeten worden meegegeven;
 - f. de groepen inwoners die moeten worden betrokken en hoe om te gaan met groepen die (a) niet worden betrokken of (b) wel worden betrokken maar zich niet binnen het speelveld van participatie willen bewegen;
 - g. afspraken maken wat te doen als participanten er niet uitkomen
 - h. hoe te zorgen voor een goede en gelijke informatiepositie voor betrokken inwoners;
 - III. Er komt in de toekomst een participatiekader 2.0 met daarbij aandacht voor:
 - a. Er wordt een visie ontwikkeld op overheidsparticipatie waarbij duidelijke keuzes gemaakt worden bij welke maatschappelijke opgaven overheidsparticipatie gewenst is. Deze opgaven worden overzichtelijk- en behapbaar gemaakt voor de samenleving.
 - b. Meer proactief in spelen op initiatieven uit de samenleving;
 - c. Per kerninstrument van de omgevingswet [omgevingsvisie, omgevingsplan en omgevingsvergunning] een werkwijze vastgesteld voor participatie zodat de rol van de raad binnen deze wet hanteerbaar wordt.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op

De griffier,

De voorzitter,

drs. M.J.W. Tobeas

V.J.H. Molkenboer

Gemeenteraad Woerden
Postbus 45
3440 AA WOERDEN

Datum: 12 mei 2021

Onderwerp: Raadsvoorstel
Rekenkameronderzoek
Participatie gemeente
Woerden

Blekerijlaan 14
3447 GR Woerden
Postbus 45
3440 AA Woerden

Telefoon 14 0348
Fax (0348) 42 84 51
rekenkamer@woerden.nl

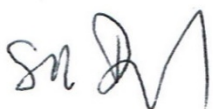
BTW-nummer
NL0017.21.860.B.02
KvK-nummer
50177214
IBAN-nummer
NL41BNGH028500967

Geachte gemeenteraad,

De rekenkamercommissie biedt hierbij het raadsvoorstel Rekenkameronderzoek Participatie gemeente Woerden aan. Dit raadsvoorstel is gebaseerd op het rekenkameronderzoek naar participatie. In dit onderzoek zijn verschillende afgeronde participatietrajecten in Woerden geëvalueerd om lering uit te trekken.

U bent van harte uitgenodigd bij de informatiesessie voor de gemeenteraad op dinsdag 25 mei van 20.00 uur – 21.00 uur. Bij deze sessie zal ook de onderzoeker aanwezig zijn. De bijeenkomst zal via de digitale vergaderomgeving Pexip plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

Steven Dijk,
Voorzitter

Onderzoek naar participatie in Woerden

Aan

Rekenkamercommissie

Woerden

Noordwijk, 3 maart

www.partnersenpropper.nl

www.opgavengestuurdwerken.nl

PARTNERS⁺PRÖPPER
DENKERS EN DOENERS VOOR DE PUBLIEKE ZAAK

Colofon

Deze rapportage is opgesteld in opdracht van de Rekenkamercommissie Woerden. De rapportage geeft zicht op het beleid en de werkwijze van de gemeente Woerden ten aanzien van inwonersparticipatie en de lessen die daaruit getrokken kunnen worden.

De rapportage is opgesteld door drie onderzoekers van het bestuurskundig onderzoeks- en adviesbureau Partners+Pröpper: Ing. [naam] MBA, [naam] en [naam].

Inhoudsopgave

Deel 1	De Kern	3
1	Inleiding.....	4
1.1	Vooraf	4
1.2	Doel en vraagstelling.....	4
1.3	Evaluatiemodel aanpak.....	5
1.4	Leeswijzer	8
2	Conclusies.....	9
3	Aanbevelingen.....	12
Deel 2	De Bevindingen	15
4	Het participatiebeleid	16
4.1	Doelen en uitgangspunten	18
4.2	Actuele ambities en ontwikkelingen.....	22
5	Uitvoering: participatie in de praktijk.....	24
5.1	Algemene beeld	26
5.2	Professionele vormgeving en kwaliteit van samenwerking.....	27
5.2.1	Inwonersparticipatie	27
5.2.2	Overheidsparticipatie.....	32
5.3	Rol van de raad bij participatie.....	35
6	Resultaten van participatie: realisatiekracht en democratie	36
6.1	Resultaten inwonersparticipatie	37
6.2	Resultaten overheidsparticipatie	40
Deel 3	De Bijlagen	42
	Bijlage 1 Trajectrapporten	43
	Bijlage 2 Respondenten- en bronnenlijst.....	62

Deel 1 De Kern

1 Inleiding

1.1 Vooraf

De rekenkamercommissie van de gemeente Woerden heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop de gemeente¹ participatie van inwoners tot op heden heeft vorm gegeven, maar vooral ook naar hoe de gemeente dit verder kan ontwikkelen. Dit laatste in het licht van het feit dat de gemeenteraad het voornemen heeft om een kader vast te stellen voor participatie. Participatie van inwoners gaat in dit onderzoek in de kern over de samenwerking tussen de gemeente en inwoners, met als doel maatschappelijke opgaven te realiseren. We onderscheiden daarbij inwoners- en overheidsparticipatie. Bij inwonersparticipatie gaat het om inwoners de mogelijkheid te geven om gemeentelijk beleid, gemeentelijke plannen en uitvoering te beïnvloeden: de inwoners doen dan mee. Maar het kan ook andersom. Inwoners nemen zelf ook initiatieven om hun leefomgeving te verbeteren. Zij maken daar plannen voor en voeren die plannen uit. Soms vragen zij daarbij aan de gemeente om een bijdrage te leveren, in welke vorm dan ook. In dat geval is er sprake van overheidsparticipatie: de overheid doet dan mee.

1.2 Doel en vraagstelling

Het hoofddoel van het onderzoek is om input te leveren voor het nog op te stellen participatiekader door de effecten van het tot dusver gevoerde beleid op het gebied van participatie inzichtelijk te maken. In dit licht wil de rekenkamercommissie inzicht krijgen in:

- De wijze waarop de gemeente omgaat met inwoners- en overheidsparticipatie;
- De doeltreffendheid van de inzet van inwoners- en overheidsparticipatie.

Centrale vraag

Hoe is in de gemeente Woerden inwoners- en overheidsparticipatie vorm gegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming?

Deelvragen

BELEID

- 1 In hoeverre heeft de gemeente al kaders, doelen of andere typen verwachtingen gesteld voor inwoners- en overheidsparticipatie?
- 2 Welke rol heeft de raad gehad bij het tot stand komen van dit beleid en heeft de raad daarbij kaders kunnen stellen?
- 3 In hoeverre speelt de gemeente met het beleid in op de nieuwe Omgevingswet, die in de nabije toekomst in werking treedt?

UITVOERING

- 4 In hoeverre wordt inwoners- en overheidsparticipatie al aantoonbaar ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 5 Op welke wijze wordt daarbij inwoners- en overheidsparticipatie vormgegeven?

¹ De gemeente is naast het rijk en de provincie één van de drie openbaar bestuurslagen van Nederland. Wanneer in dit rapport wordt gesproken over 'de gemeente', wordt deze derde bestuurslaag als bestuurlijke eenheid bedoeld.

- 6 Wat zien de ambtelijke organisatie, het college, de raad en inwoners als voor- en nadelen van inwoners- en overheidsparticipatie?

RESULTATEN

- 7 In hoeverre is het beleid en de uitvoering van de gemeente ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie doeltreffend?
- > Zijn of worden de beoogde doelen gerealiseerd?
 - > Welke opbrengsten heeft inwoners- en overheidsparticipatie voor het beleid en de besluitvorming van de gemeente: in hoeverre is beleid aangepast en bijgesteld als gevolg van participatie?

LESSEN VOOR DE TOEKOMST

- 8 Welke lessen kunnen worden getrokken?
- 9 Wat moet er nog gebeuren:
- > Wat is bestuurlijk en ambtelijk nog nodig om het beleid en de uitvoering van inwoners- en overheidsparticipatie verder te versterken?
 - > Om de doelen van de nieuwe Omgevingswet tot uitvoering te brengen en welke rol kunnen de raad, het college en de ambtelijke organisatie daarbij spelen?

1.3 Evaluatiemodel aanpak

Evaluatiemodel

Voor het onderzoek is de Participatiemonitor als evaluatiemodel ingezet, waarmee in de periode 2012-2017 landelijk honderden participatietrajecten zijn geëvalueerd. De Participatiemonitor is een door Partners+Pröpper ontwikkelde monitor in het kader van de Landelijk Benchmark Burgerparticipatie, in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Met deze monitor kan de kwaliteit van trajecten voor participatie systematisch worden geëvalueerd. Het is een meetinstrument waarmee gemeenten elk denkbaar participatietraject kunnen evalueren langs vier kwaliteitsmaatstaven, zie de onderstaande tabel. Daarbij zijn de kwaliteit van samenwerking en professionele omgeving op te vatten als voorwaarden die moeten worden ingevuld om goede resultaten te realiseren: het realiseren van opgaven en goed democratisch samenspel. Met andere woorden: in het geval er sprake is van goede invulling van de voorwaarden is er sprake van voldoende realisatiekracht en een sterke democratie.

	Kwaliteitsmaatstaf	Hoofdnormen
Resultaat	I Realiseren van opgaven	Participatie draagt bij aan slagvaardige, snelle en efficiënte realisatie van maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe ideeën en inzichten en het bundelen van krachten.
	II Democratisch samenspel	Participatie versterkt het democratisch gehalte van de wijze waarop dat gebeurt door een zorgvuldige(re) afweging van belangen en grotere betrokkenheid, draagvlak, invloed en wederzijds begrip en vertrouwen.
Voorwaarden	III Constructieve samenwerking	Opgaven zoveel mogelijk vanuit 'teamspel' realiseren, onder andere door open en constructieve interactie, adequate en tijdige communicatie en goed verwachtingenmanagement over en weer.
	IV Professionele vormgeving	Doordachte en passende inrichting van participatietrajecten vanuit overzicht, met inzet van participatieve werkvormen op maat.

Tabel 1.1: Kwaliteitsmaatstaven en hoofdnormen van de Participatiemonitor.

Het onderzoek is ingedeeld in twee sporen:

- 1 Het eerste spoor richt zich op een algemene evaluatie van het participatiebeleid door bestudering van het gemeentelijk beleid én een eerste zicht op de werkwijze van de gemeente door bestudering van vijf concrete casussen met inzet van de Participatiemonitor.
- 2 In het tweede spoor zijn de vijf casussen verder verdiept aan de hand van de uitkomsten van de Participatiemonitor en interviews met betrokkenen. We lichten de twee sporen hieronder verder toe.

SPOOR 1: EERSTE ZICHT OP DE WERKWIJZE EN OP VIJF TRAJECTEN MET DE PARTICIPATIEMONITOR

Er zijn relevante beleidsstukken bestudeerd en vijf participatietrajecten geselecteerd die de participatiepraktijk van de gemeente Woerden weerspiegelen. De selectie is gedaan door aan de ambtelijke organisatie een groslijst te vragen met participatietrajecten, waarvan de organisatie in hun ogen van kan leren. Dat zijn trajecten die goed zijn gegaan en trajecten die minder goed zijn gegaan. Leerpunten uit beide trajecten zijn immers waardevol om als input te dienen voor het te ontwikkelen en vast te stellen participatiekader.

Uit de groslijst hebben wij vervolgens een voorstel voor een selectie van casussen gemaakt. Hierbij is rekening gehouden met:

- > Een verdeling over trajecten voor inwonersparticipatie en overheidsparticipatie;
- > Een spreiding van leerpunten over vier kwaliteitsmaatstaven voor participatie. Deze worden verderop nader toegelicht.

Er is met deze selectie voornamelijk naar de aard van het traject gekeken (inwoners- of overheidsparticipatie) en naar inhoudelijke leerpunten. Bij de selectie is geen rekening gehouden met een spreiding van casussen over het fysieke- of het sociale domein. De ervaring uit onze onderzoekspraktijk leert dat op hoofdlijnen in beide domeinen dezelfde vraagstukken en problemen spelen ten aanzien van de inrichting van participatietrajecten. Het voorstel voor de selectie van casussen is voorgelegd ter goedkeuring aan de rekenkamercommissie. In de onderstaande tabel worden de casussen gepresenteerd, alsmede het motief voor de selectie van een casus.

Deze geselecteerde trajecten zijn vervolgens geëvalueerd middels de Participatiemonitor. Deze monitor bestaat uit:

- Een online enquête onder ambtelijk projectleiders van de gemeente die ambtelijk uitvoering gaven aan een traject.
- Een online enquête onder inwoners die aan een traject hebben deelgenomen.

In de enquête werden aan de projectleider én deelnemers vragen gesteld die aansluiten bij vier kwaliteitsmaatstaven die belangrijk zijn voor het succesvol uitvoeren van een traject voor inwoners- en overheidsparticipatie.

Nr.	Casus	Type	Motief voor selectie
1	Brug Woerden-West	Inwonersparticipatie	<p>KWALITEITSMAATSTAF: REALISEREN VAN OPGAVEN EN PROFESSIONELE VORMGEVING</p> <p>Er is veel geïnvesteerd in een professionele vormgeving van het traject. Gaandeweg het traject is een nieuwe oplossing/variant naar boven komen drijven. Met inzet van inwonersparticipatie is het gelukt om met de samenleving te komen tot deze nieuwe variant en een voorkeurslocatie.</p>

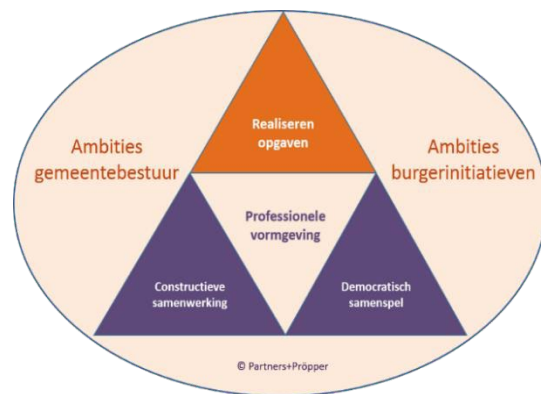
2	Nassaukade	Inwonersparticipatie	KWALITEITSMAASTAF: DEMOCRATISCH SAMENSPEL In dit traject lopen beelden van de gemeente en inwoners uiteen en zijn er twee inwonersgroepen met tegengestelde belangen. Een groep tegenstanders zet daarbij de boventoon en weet het meeste invloed uit te oefenen.
3	Verkeersvisie	Inwonersparticipatie	KWALITEITSMAASTAF: CONSTRUCTIEVE SAMENWERKING Hierbij is in eerste instantie veel ruimte gegeven aan inwoners, dat leidde echter tot verkeerde verwachtingen tussen inwoners en de gemeente. Na een herstart en een nieuw participatietraject is het wel gelukt om een Verkeersvisie samen met een participatiegroep te ontwikkelen; deze visie is in 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld.
4	Leidsestraatweg	Overheidsparticipatie	KWALITEITSMAASTAF: DEMOCRATISCH SAMENSPEL Doel was om de buitenruimte mooier te maken, maar inwoners komen er zelf niet meer uit.
5	Sleutelclub Kamerik	Overheidsparticipatie	KWALITEITSMAASTAF: CONSTRUCTIEVE SAMENWERKING Er is sprake van een constructief helpende hand van de gemeente. Vraagstuk is hier om ook de samenwerking tussen het initiatief en maatschappelijke organisaties te benutten.

Tabel 1.1: geselecteerde casussen en motief voor selectie.

SPOOR 2: VERDIEPING OP DE VIJF CASUSSEN

Na een evaluatie van de vijf casussen met behulp van de Participatiemonitor, zijn deze verder verdiept.

Hiervoor zijn betreffende schriftelijke stukken bestudeerd en zijn gesprekken gevoerd met de deelnemers van de geselecteerde trajecten (inwoners), de ambtelijke organisatie en een afvaardiging van de raad. Om de gesprekken met de inwoners en ambtelijke organisatie te richten werden de resultaten uit de eerdere enquête gebruikt. De resultaten uit de eerdere enquête hebben dus agenderend gewerkt voor de gesprekken. Tegelijkertijd werd alle ruimte geboden om ook andere interessante leerpunten ter tafel te brengen.

1.4 Leeswijzer

Het voorliggende rapport bestaat uit drie delen:

Deel I De Kern	Deel I bevat de kern van het onderzoek en kan eigenstandig gelezen worden. Het bevat de inleiding, de onderzoeksvragen en de conclusies en aanbevelingen. In de conclusie wordt de centrale vraag van het onderzoek beantwoord alsmede deelvraag 8. In de aanbevelingen wordt deelvraag 9 beantwoord.
Deel II De Bevindingen	Deel II bevat de onderbouwing middels bevindingen uit bestudering van het gemeentelijk beleid en de vijf concrete casussen uit de praktijk van de gemeente Woerden. In deel II worden de deelvragen beantwoord.
Deel III De Bijlagen	Deel III bevat twee bijlagen: <ul style="list-style-type: none"> > De rapportages van de vijf bestudeerde casussen op basis van een enquête onder deelnemers/initiatiefnemers van participatietrajecten; > De respondenten- en bronnenlijst. Hierbij zijn inwoners die hebben deelgenomen aan gesprekken voor dit onderzoek geanonimiseerd.

2 Conclusies

In dit hoofdstuk wordt de centrale vraag beantwoord en de deelvraag 8, op basis van bevindingen uit deel II van dit rapport.

Hoe is in de gemeente Woerden inwoners- en overheidsparticipatie vorm gegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming? Welke lessen kunnen hieruit worden getrokken?

Conclusie 1

Met de inzet van inwoners- en overheidsparticipatie voorziet de gemeente Woerden in een rolverschuiving tussen overheid en inwoners. Die van een regulerende overheid met een directieve houding, naar een overheid als samenwerkingspartner met een coöperatieve houding. Dat beleid is de afgelopen jaren ingezet en heeft effecten op de besluitvorming:

- 1 Inwonersparticipatie wordt aantoonbaar ingezet in de fase van beleids- en planontwikkeling. Inwoners worden gestimuleerd om mee te denken en ideeën in te brengen. De inbreng van inwoners wordt zichtbaar meegewogen in de besluitvorming door het college en de raad want voorstellen van inwoners, samen met een eventuele zienswijze van het college, worden voorgelegd aan de raad.
- 2 In het geval van overheidsparticipatie (inwonersinitiatieven) biedt de gemeente zichtbaar de helpende hand, en doet dat in verschillende vormen.

De gemeente worstelt daarbij wel met de vraag hoeveel ruimte inwoners te geven en wat dat betekent voor gemeentelijke besluitvorming. Dit gaat met vallen en opstaan, zowel voor de gemeente als inwoners, waarbij de gemeente gaandeweg bijstuurt.

Alle in het voorliggende onderzoek onderzochte casussen laten de rolverschuiving duidelijk zien, want:

- *Inwonersparticipatie*: met betrekking tot de ontwikkeling van de Verkeersvisie en het traject rondom Brug Woerden-West worden inwoners aan de voorkant van beleids- of planontwikkeling betrokken. De inbreng van inwoners wordt ook zichtbaar meegewogen in de besluitvorming van de gemeente. In beide casussen is de inbreng van inwoners opgevolgd door de raad en het college. Dat geldt ook voor projecten die zich in de fase van uitvoering bevinden. Voor de start van uitvoering worden inwoners betrokken, zoals in het geval van de Nassaukade.
- *Overheidsparticipatie*: met betrekking tot de Leidsestraatweg en de Sleutelclub Kamerik biedt de gemeente hulp in allerlei vormen. In het geval van de Leidsestraatweg geeft de wijkambtenaar van de gemeente advies aan inwoners hoe een plan te ontwikkelen, hoe draagvlak te creëren en hoe de weg te vinden binnen de gemeente. In het geval van Sleutelclub Kamerik verstrekt de gemeente subsidie en helpt bij het vinden van passende huisvesting.

Het is daarbij voor de gemeente nog wel een worstelpunt hoe en in welke mate kaders vooraf moeten worden meegegeven aan inwoners. Enerzijds leveren brede kaders meer ruimte voor inwoners om ideeën in te brengen, anderzijds roept dit bij de raad de vraag op in hoeverre er na inbreng van inwoners nog ruimte over is voor de raad om besluiten te nemen. Kan de raad bijvoorbeeld tegen een voorstel van inwoners stemmen dat door middel van een zorgvuldig doorlopen participatieproces tot stand is gekomen? Of moet de raad volledig meebewegen in het geval de weerstand uit een deel van de lokale samenleving toeneemt?

Dit worstelpunt is de reden dat de raad niet heeft ingestemd met de beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij" uit 2015. De raad heeft daarmee geen heldere doelen, uitgangspunten en spelregels vastgesteld voor participatie en de rol van de gemeente. Dat heeft verschillende gevolgen:

- Het college moet soms radicaal bijsturen, zoals rondom het participatietraject van de Verkeersvisie;
- De raad en het college breken met eenmaal vastgesteld beleid, in het geval bij de uitvoering sprake is van substantiële weerstand uit de samenleving. Denk hierbij aan het participatietraject van de Nassaukade, waarbij het vastgestelde 'Singelplan' als kader (voorlopig) werd verlaten;
- Er geen budget is vrijgemaakt voor het inrichten van een centraal coördinatiepunt voor inwonersinitiatieven, zoals was voorgesteld in de beleidsnotitie.

Conclusie 2

De uitvoering rondom **inwoners- en overheidsparticipatie** is overwegend doeltreffend. Beoogde doelen ten aanzien van realisatiekracht en democratie worden gerealiseerd.

De uitvoering rondom trajecten voor inwoners- en overheidsparticipatie is overwegend doeltreffend. Daar zijn goede voorbeelden van:

- In het geval van Brug Woerden-West heeft het participatietraject een nieuw idee opgeleverd dat ook als beste alternatief uit de bus is gekomen;
- Bij het traject voor de Verkeersvisie zijn participanten in staat gebleken een visie te ontwikkelen in samenspel met allerlei belangengroepen;
- De initiatiefnemers van de Leidsestraatweg zijn erin geslaagd hun leefomgeving te verbeteren;
- De initiatiefnemers van Sleutelclub Kamerik weten meerdere doelen op allerlei terreinen te realiseren. Daarbij sluiten de doelen van de initiatiefnemers en de gemeente naadloos op elkaar aan.

Er zijn verschillende verklaringen voor de doeltreffendheid van de bovengenoemde trajecten, die ook worden herkend door participanten:

- 1 Voor grote trajecten met veel impact op de samenleving wordt vooraf een participatieplan op maat gemaakt en (financiële) middelen ter beschikking gesteld voor de inrichting van het participatieproces. Dat proces wordt doordacht en voorzien van structuur;
- 2 Er worden voldoende kennis, ambtelijke projectcapaciteit, externe expertise en financiële middelen ingezet.
- 3 Er wordt geïnvesteerd in verschillende (moderne) werkvormen en (online) informatievoorziening, die ook op maat worden gesneden;
- 4 In het geval van inwonersinitiatieven levert de gemeente verschillende bijdragen en speelt daarbij in op de behoeften van de initiatiefnemers.

Conclusie 3

Inwoners beoordelen de mogelijkheden voor participatie overwegend als voldoende tot ruim voldoende. Met name de inzet van externe expertise en de ambtelijke organisatie draagt zorg voor een professionele vormgeving en goede kwaliteit van samenwerking. Er is echter ook nog voldoende ruimte voor verbetering:

- De gemeente heeft moeite met participanten die zich onttrekken aan het participatieproces en hun eigen speelveld kiezen;
- De informatiepositie van participanten is niet gelijk;
- Zonder kaderstelling vooraf heeft de gemeente het gevoel de regie kwijt te raken;
- Het is voor de gemeente moeilijk om een initiatief van inwoners niet over te nemen in het

Ten aanzien van inwonersparticipatie worden allerlei interactieve werkvormen ingezet onder leiding van een extern procesbegeleider en ambtelijk projectleiders, en daartoe worden voor grotere projecten ook voldoende (financiële) middelen beschikbaar gesteld. Daarbij worden georganiseerde en ook niet-georganiseerde inwoners betrokken. De professionele vormgeving en de samenwerking wordt gewaardeerd door inwoners. Er gaan echter ook zaken mis waardoor het participatietraject minder goed uit de verf komt. Dit heeft te maken met:

- Niet in alle gevallen conformeren participanten zich aan kaders of spelregels die vooraf worden gesteld. Deze onttrekken zich dan aan het speelveld binnen het participatietraject en de gemeente heeft moeite om hiermee om te gaan.

Met het speelveld bedoelen we hier het geheel van afspraken die een vraagstuk inhoudelijk én procesmatig hanteerbaar maken. Dit door bijvoorbeeld vooraf inhoudelijk te begrenzen, de invloedsruimte voor de gemeente en participanten te markeren en afspraken te maken over het proces qua fasering, informatievoorziening, werkwijze en/of omgangsvormen.

De rolverschuiving van de gemeente naar die van samenwerkingspartner betekent dus niet alleen wat voor de werkwijze en de houding van de gemeente. Ook van inwoners die deelnemen aan trajecten voor inwonersparticipatie vraagt dit wat. Voor een goede samenwerking zijn immers minimaal twee partijen nodig die zich inzetten voor een effectief samenspel. In twee van de onderzochte casussen blijkt dat een groep inwoners niet in staat is gebleken om te komen tot effectief samenspel met de gemeente. Zij hebben zich vervolgens losgemaakt van het participatietraject.

- De gemeente neemt soms aan dat alle participanten een gelijke informatiepositie hebben, en kennis hebben van het gemeentelijk beleid en kaders. Dat is echter niet zo, en door dit vooraf niet te herkennen en te erkennen is dit gaandeweg het participatietraject moeilijk te repareren;
- Bij meer abstracte onderwerpen is het moeilijker voor de gemeente om kaders te stellen. De gemeente heeft dan de neiging om alles open te gooien, dat op zichzelf leidt tot constructieve samenwerking. De gemeente heeft daarmee wel het gevoel de regie te verliezen.

In het geval van inwonersinitiatieven (overheidsparticipatie) zijn inwoners ook tevreden. De kwaliteit van samenwerking met de gemeente is goed en de bijdrage van de gemeente wordt gewaardeerd. In het geval van inwonersinitiatieven liggen er kansen voor de gemeente om in samenwerking met de initiatiefnemers meerdere gemeentelijke beleidsdoelen tegelijkertijd te realiseren. Wees ervan bewust dat initiatiefnemers echter moeite hebben om verschillende tegengestelde belangen te overbruggen. Zij kijken dan naar de gemeente en vragen om een scheidsrechter. Dit maakt het lastig voor de gemeente om de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers te laten en niet het initiatief over te nemen.

3 Aanbevelingen

In de aanbevelingen wordt de deelvraag 9 beantwoord, namelijk wat moet er nog gebeuren?

- > Wat is bestuurlijk en ambtelijk nog nodig om het beleid en de uitvoering van burger- en overheidsparticipatie verder te versterken?
- > Wat moet er nog gebeuren om de doelen van de nieuwe Omgevingswet tot uitvoering te brengen en welke rol kunnen de raad, het college en de ambtelijke organisatie daarbij spelen?

Aanbevelingen aan de raad

- 1 Zorg er voor dat er samenhang is tussen het democratische proces dat inwoners doorlopen in een participatietraject en het democratische proces in de raad: 'democratie in de raad' en 'democratie in de straat'. Met samenhang in deze context wordt bedoeld dat de twee processen elkaar versterken, in plaats van elkaar belemmeren of volledig los van elkaar staan. Dat kan bijvoorbeeld door vooraf in het participatieplan aandacht te besteden aan:
 - Gegeven het vraagstuk dat voorligt, te bepalen wat de invloedsruimte is van participanten: vraagstukken en onderwerpen te benoemen en/of kaders te stellen waarbinnen participanten keuzes kunnen maken;
 - De werkwijze in het participatietraject hierop af te stemmen. Dat wil zeggen dat de werkwijze participanten moet helpen om er met elkaar uit te komen, ook in het geval zich belangentegenstellingen voordoen;
 - Afspraken maken wat te doen als participanten er zelf niet uitkomen, dan kan bijvoorbeeld de raad in stelling worden gebracht om (politieke) knopen door te hakken.

- 2 Stem per vraagstuk met het college af of participatie gewenst is. Doe dit zo vroeg als mogelijk, dus voordat een raadsvoorstel voorligt voor besluitvorming. Indien participatie gewenst is, geef dan het college de opdracht het participatieplan onderdeel te maken van het raadsvoorstel waarin het vraagstuk inhoudelijk wordt behandeld. Benoem in het participatieplan in ieder geval:
 - De reden waarom het vraagstuk zich leent voor participatie;
 - De doelen van het participatietraject;
 - De reikwijdte van het vraagstuk dat wordt voorgelegd aan inwoners. Zorg daarbij dat het vraagstuk ook behapbaar is voor inwoners;
 - De kaders en spelregels die vooraf moeten worden meegegeven. Naarmate het vraagstuk meer is begrenst, en daarmee meer behapbaar, is dit eenvoudiger;
 - De groepen inwoners die moeten worden betrokken en hoe om te gaan met groepen die (a) niet worden betrokken of (b) wel worden betrokken maar zich niet binnen het speelveld van participatie willen bewegen. Dat laatste is overigens geheel legitiem. Deze groep kan namelijk ook, los van een participatietraject, gebruik maken van andere rechtmatige middelen om invloed uit te oefenen. Denk bijvoorbeeld aan (soms wettelijk verplicht) inspraak door gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op plannen van de gemeente die ter inzage worden voorgelegd aan alle inwoners van de gemeente of gebruik te maken van het spreekrecht in commissie- en raadsvergaderingen.
 - Hoe zorg te dragen voor een goede en gelijke informatiepositie voor betrokken inwoners.

- 3 Ontwikkel een visie op overheidsparticipatie, in het licht van een proactieve gemeente die inspeelt op initiatieven die in de samenleving spelen. Maak daarbij bewuste keuzes met welk initiatief de gemeente wel of niet wil samenwerken. Dit met oog op de

bijdrage die initiatieven kunnen leveren aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelen.

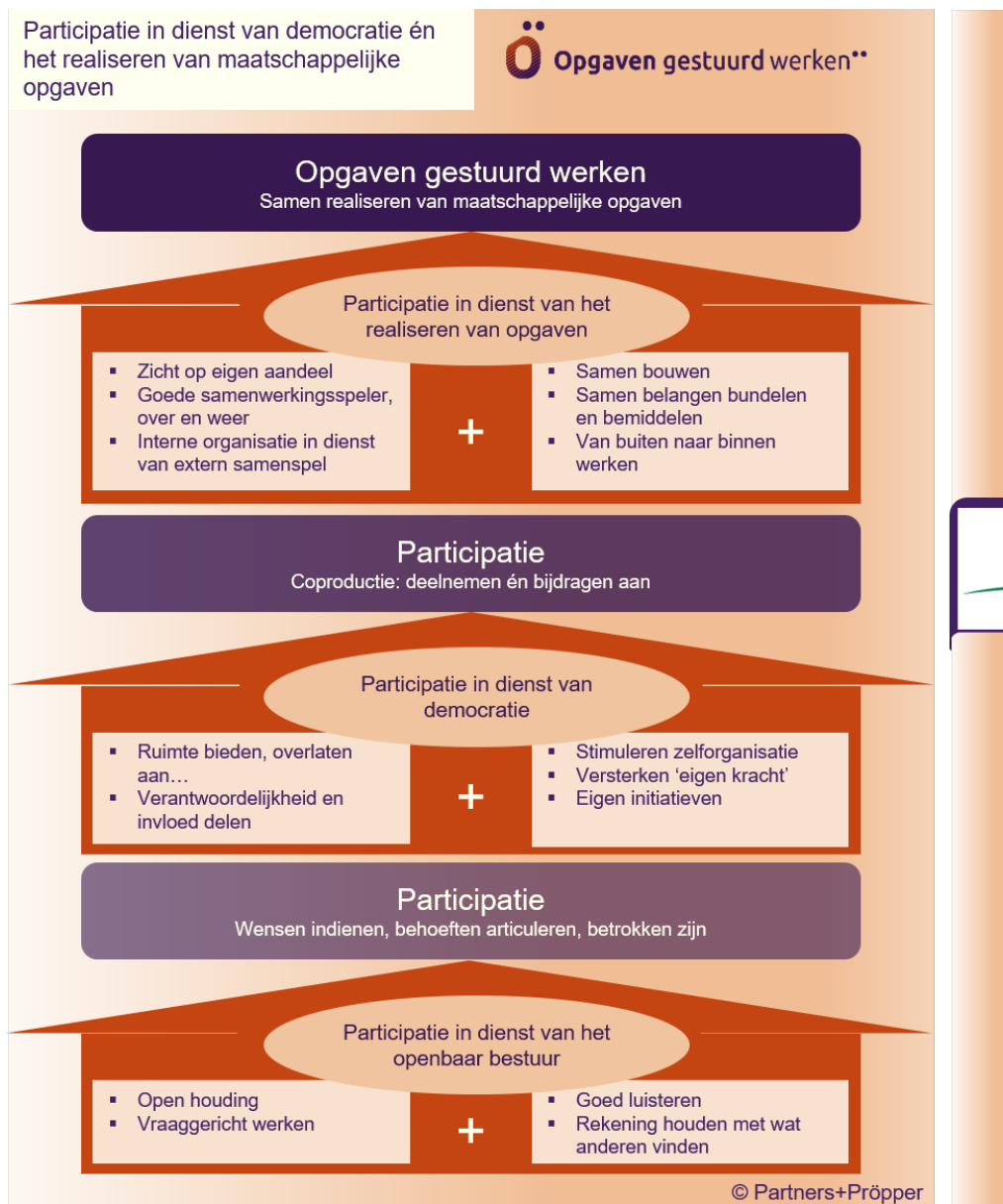
Aanbevelingen aan het college

1. Bezie de aansluiting van het democratische proces in de raad met het democratische proces in participatietrajecten. Hierbij spelen als voorbeeld de volgende kernvragen (zonder volledig te zijn):
 - Welke bijdrage leveren beide processen aan de realisatie van een opgave en wat hebben beide processen dan van elkaar nodig?
 - Hoe kan het gemeentebestuur (raad en college) helpend zijn bij samenwerking tussen belangengroepen in de samenleving? Welke bijdrage kan het gemeentebestuur leveren bij het beslechten van belangentegenstellingen, en hoe zien inwoners dit zelf?
2. Maak maatschappelijke opgaven die zich lenen voor burgerparticipatie ook behapbaar voor de samenleving. Daarmee kan worden voorkomen dat vraagstukken zich zo verbreden dat vooraf kaders stellen moeilijk wordt. Begrens de opgave op zichzelf of splits deze in samenhangende deelopgaven, die ook begrepen worden door inwoners. Het is dan ook goed mogelijk om inwoners die deelnemen aan het participatietraject op een gelijke informatiepositie te brengen en op de hoogte te stellen van de doorwerking van reeds vastgesteld beleid op het begrensde vraagstuk dat voorligt.
3. Ontwikkel participatie verder door naar een volgend niveau, namelijk participatie in dienst van het realiseren van opgaven. Dit als roer voor een nieuw te ontwikkelen participatienota. Zie ter inspiratie figuur 3.1 op de volgende bladzijde.

De beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij", dat zich richt zich op inwoners- en overheidsparticipatie, biedt hiervoor al veel aangrijpingspunten. Hoewel deze notitie niet is vastgesteld door de raad speelt het wel in op de veranderende rol van de gemeente, ook in het licht van de geest van de nieuwe Omgevingswet. De in de notitie gestelde ambitie past daar goed bij: van een regulerende rol en directieve houding naar een rol van samenwerkingspartner met een coöperatieve houding.

Participatie is daarbij geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke opgaven te realiseren. Door participatie verder door te ontwikkelen naar een volgend niveau zal het richtpunt worden verlegd naar 'deelnemen en bijdrage aan' naar 'realiseren door samenwerking'. Dit is een opgave voor het gemeentebestuur, maar ook voor deelnemers aan participatietrajecten uit de lokale samenleving. Het helpt tevens bij:

- Meer proactief en welbewust in te spelen op initiatieven uit de samenleving: wanneer wil de gemeente wel of geen samenwerkingspartner zijn?
- Te handelen naar de bedoeling van de nieuwe Omgevingswet, waarbij initiatieven uit de samenleving een belangrijke plek krijgen. Ontwikkel in het kader van de nieuwe Omgevingswet de werkwijze ten aanzien van participatie ook verder door. Daar is ook alle ruimte voor want in deze wet is opgenomen dat participatie moet, niet hoe het precies moet. Differentieer de werkwijze langs de drie kerninstrumenten van deze wet: de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Per kerninstrument schrijft de nieuwe Omgevingswet een andere benadering van participatie voor. Door dit per kerninstrument te vertalen naar een werkwijze voor participatie wordt het gesprek met de raad over zijn rol binnen deze wet ook hanteerbaar. Dat draagt ertoe bij dat binnen de raad hierover een gedeeld beeld ontstaat.

Figuur 3.1 Ontwikkelstadia van burgerparticipatie.

Deel 2 De Bevindingen

4 Het participatiebeleid

In dit hoofdstuk worden de deelvragen 1 t/m 3 beantwoord.

Onderzoeksvragen

- 1 In hoeverre heeft de gemeente al kaders, doelen of andere typen verwachtingen gesteld voor inwoners- en overheidsparticipatie?
- 2 Welke rol heeft de raad gehad bij het tot stand komen van dit beleid en heeft de raad daarbij kaders kunnen stellen?
- 3 In hoeverre speelt de gemeente met het beleid in op de nieuwe Omgevingswet, die in de nabije toekomst in werking treedt?

Toegepaste normen

Er is een actueel participatiebeleid waarin alle vormen van participatie beschreven worden, inclusief procedures en werkwijzen:

- > Het gaat om participatie van burgers bij het gemeentelijk beleid (voorbereiding en uitvoering). Het gaat óók om vormen van participatie waarmee burgers via eigen initiatieven bijdragen aan de publieke zaak.
- > Het beleid bevat heldere doelen, uitgangspunten en spelregels voor participatie. Het beleid maakt duidelijk wat de beoogde effecten zijn in de samenleving. Het beleid is bekend bij de raad, het college en de ambtenaren.
- > De gemeente heeft zicht op actuele ontwikkelingen rond participatie en verwoordt ambities om het participatiebeleid te versterken, mede met betrekking tot de invoering van de nieuwe Omgevingswet.

Kernbevindingen

We vatten hieronder de belangrijkste kernbevindingen samen, waarmee we ook tegelijkertijd de deelvragen beantwoorden.

- 1 Kaders en doelen die de gemeente stelt ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie zijn te vinden in twee gemeentelijke stukken: de participatieverordening uit 2010 en de beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij" uit 2015. Het coalitieakkoord 2018-2022 en de maatschappelijke agenda sociaal domein borduren hierop voort.

De **participatieverordening uit 2010** richt zich op inwonersparticipatie. Deze verordening biedt belanghebbenden de mogelijkheid om hun mening over beleidsvoornemens kenbaar te maken, via inspraak voor- of achteraf. De verordening schrijft voor dat de raad en/of het college besluit of een onderwerp zich leent voor participatie en dat vervolgens een procedure wordt vastgesteld. De procedure omvat tenminste een omschrijving van het onderwerp, een beschrijving van de kring van belanghebbenden die betrokken zullen worden in het participatieproces, de randvoorwaarden en de wijze waarop het participatieproces zal worden vormgegeven.

De **beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij"** richt zich op inwoners- en overheidsparticipatie. Deze notitie is tot stand gekomen door te reflecteren op de rol van de gemeente ten aanzien van participatie. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met inwoners die betrokken waren bij een participatietraject van de gemeente of zelf een initiatief hebben genomen. De beleidsnotitie speelt in op de veranderende rol van de gemeente: van een regulerende rol en directieve houding naar een rol van samenwerkingspartner met

een coöperatieve houding. Hoe de gemeente dit laatste wil invullen is uitgebreid omschreven, zie tabel 4.1 verderop in dit hoofdstuk. Met dit laatste maakt de gemeente duidelijk wat zij beoogt met participatie op het gebied van vormgeving, samenwerking en democratie. Dit is ook bekend bij de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Wat de gemeente beoogt met betrekking tot de realisatie van maatschappelijke opgaven is echter niet concreet. Wil de gemeente met participatie nieuwe en betere oplossingen voor vraagstukken, of een hogere kwaliteit? Een snellere realisatie of iets anders?

Met name de beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij" speelt in op ontwikkelingen die ook landelijk spelen:

- > Maatschappelijke opgaven worden steeds complexer en vragen om samenhangende oplossingen die de gemeente niet alleen kan realiseren. Daar is samenwerking voor nodig met allerlei partijen uit de lokale samenleving: inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen.
- > Inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen ontplooiën zelf steeds meer maatschappelijke initiatieven. Dit wordt mede aangejaagd door het idee dat inwoners, daar waar kan, steeds meer eigen verantwoordelijkheid moeten dragen. Het bevorderen van zelfredzaamheid en eigen kracht zijn daarbij belangrijke speerpunten, mede aangejaagd door de decentralisaties in het sociale domein en de taakstellingen die hiermee gemoeid zijn.

Het Coalitieakkoord 2018-2022 en de Maatschappelijke agenda Sociaal Domein sluiten hierbij goed aan.

- 2 De raad heeft de participatieverordening uit 2010 vastgesteld. De beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij" uit 2015 is wel besproken in de raad maar niet vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat:
 - De raad geen heldere doelen, uitgangspunten en spelregels voor participatie en de rol van de gemeente stelt. Het college wilde met de beleidsnotitie vastleggen dat er voor participatie vooraf procesafspraken worden gemaakt en inhoudelijke kaders worden aangegeven tussen betrokkenen (raad, college en samenleving). De raad en het college zouden zich dan vervolgens conformeren aan de uitkomst van een participatietraject, tenzij niet aan procesafspraken en inhoudelijke kaders is voldaan. De raad kon hier niet mee instemmen want wilde ruimte behouden om tegen een voorstel te kunnen stemmen dat met inzet van burgerparticipatie tot stand is gekomen.
 - Er geen budget is vrijgemaakt voor het inrichten van een centraal coördinatiepunt voor inwonersinitiatieven, zoals was voorgesteld met de beleidsnotitie.
- 3 De nieuwe Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie waarbij veel ruimte is voor maatwerk. Dat is op zichzelf niet nieuw; het participatiebeleid van de gemeente speelt hier al jaren op in. Wat wel nieuw is dat initiatiefnemers zelf meer verantwoordelijk worden voor het betrekken van belanghebbenden bij hun ideeën of plannen. De gemeente kan hierbij om een toelichting vragen en de inhoudelijke opbrengst van participatie meewegen in zijn besluit. Hiervoor is het nodig dat de gemeente een toetsingskader heeft om de kwaliteit van het participatieproces te kunnen beoordelen. De gemeente Woerden beschikt momenteel nog niet over een dergelijk instrument of werkwijze.

4.1 Doelen en uitgangspunten

De doelen en uitgangspunten van de gemeenten ten aanzien van participatie zijn te vinden in verschillende stukken: een verordening, beleidsnota's en het coalitieakkoord. We behandelen deze stukken hieronder verder in chronologische volgorde en sluiten deze paragraaf af met een samenvatting van doelen en uitgangspunten van de gemeente.

PARTICIPATIE- EN INSpraakVERORDENING 2010

De gemeente beschikt over een Participatie- en inspraakverordening². Deze verordening is op 1 januari 2010 in werking getreden en door de gemeenteraad vastgesteld. Deze verordening richt zich op inwonersparticipatie, en niet op overheidsparticipatie. Het begrip 'participatie' wordt namelijk als volgt door de gemeente gedefinieerd:

"Het op interactieve wijze betrekken van ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid".

In de verordening stelt de gemeente een tweeledig doel aan participatie. Ten eerste wordt aan belanghebbenden de mogelijkheid geboden om hun mening over beleidsvoornemens kenbaar te maken. Ten tweede biedt participatie het bestuursorgaan een belangrijk hulpmiddel in het kader van de voor de beleidsvoorbereiding noodzakelijke belangenafweging. Participatie en inspraak sluiten elkaar hierbij niet uit.

Verder gaat de verordening in op de procedures en werkwijzen die de gemeente hanteert. In grote lijnen is dat als volgt:

- Het bestuursorgaan besluit of participatie over een onderwerp wel of niet wordt verleend.
- Het bestuursorgaan stelt de inwoners en belanghebbenden op de hoogte van het feit dat er over een specifiek onderwerp een participatieproces gaat plaatsvinden en informeert hen tevens op welke manier dit zal gebeuren.
- Het bestuursorgaan draagt er vervolgens zorg voor dat de kring van belanghebbenden voldoende tijd en informatie krijgt voor een goede voorbereiding.
- Het bestuursorgaan stelt een procedure vast voor elk onderwerp waarop participatie wordt verleend. De procedure bevat tenminste:
 - > Een omschrijving van het onderwerp;
 - > Een aanduiding van de kring van belanghebbenden;
 - > Een aanduiding van de locatie wanneer het om ruimtelijke ontwikkeling gaat;
 - > De randvoorwaarden;
 - > De wijze van vormgeving van het participatieproces, een tijdsplan, een communicatieplan en een financiële paragraaf.

Met 'bestuursorgaan' wordt in het bovenstaande bedoeld de raad, het college en/of de burgemeester. Elk bestuursorgaan kan ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden besluiten of participatie wel of niet wordt verleend. In de verordening is verder vastgelegd dat het bestuursorgaan zorg draagt voor verslaglegging van participatiebijeenkomsten en een weergave van de opbrengst van participatie. Dat laatste maakt deel uit van het voorstel dat, als gevolg van participatie, ter besluitvorming aan het gemeentelijk bestuur (raad en/of college) wordt aangeboden. Na de besluitvorming dient het voorstel en besluit ter informatie worden aangeboden aan de deelnemers.

² Bron: Participatie- en inspraakverordening gemeente Woerden, 1 januari 2010.

BELEIDSNOTITIE UITGANGSPUNTEN INTERACTIE EN SAMENWERKING INWONER-GEMEENTE 2015

Op 18 augustus en 3 november 2015 is door het college een voorstel aan de raad voorgelegd met de vraag in te stemmen met uitgangspunten en een aanpak voor de interactie tussen inwoners en de gemeente, met als titel 'Woerden zegt: Ja, tenzij...'³. Het voorstel was het resultaat van een reflectie op de rol van de gemeente ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie. Hiervoor is gesproken met inwoners die een initiatief hebben genomen en met inwoners die betrokken waren bij een participatietraject. De reden van het college voor het opstellen van de beleidsnotitie is dat de gemeente haar rol ziet veranderen, zie onderstaande tabel 4.1. De gemeente ziet een verandering van een regulerende rol en directieve houding naar die van samenwerkingspartner met een coöperatieve houding naar inwoners, instellingen en bedrijven. Om hier invulling aan te geven wilde het college een aantal stappen nemen:

- > Bij grote ontwikkelingen via een loting een groep Woerdenaren betrekken;
- > Vooraf procesafspraken maken en inhoudelijke kaders aangeven tussen betrokkenen (raad, college en samenleving). De raad en het college conformeren zich vervolgens aan de uitkomst van een participatietraject, tenzij niet aan procesafspraken en inhoudelijke kaders is voldaan.
- > In de gemeentelijke organisatie moet een centraal punt komen om inwonersinitiatieven te coördineren.

De raad heeft de beleidsnotitie 'Woerden zegt: Ja, tenzij...' niet vastgesteld. De raad wilde geen verkeerde verwachtingen scheppen en ruimte behouden om tegen een voorstel te kunnen stemmen dat met inzet van burgerparticipatie tot stand is gekomen⁴. Nadat de raad de beleidsnotitie niet vaststelde is er in de begroting ook geen budget vrijgemaakt om een centraal punt in te richten om inwonersinitiatieven te coördineren. De ambtenaren die zich richten op gebiedsgericht werken vangen dat nu enigszins op⁵.

ROL	POLITIEKE AGENDA STAAT CENTRAAL	AGENDA VAN INWONERS STAAT CENTRAAL
RAAD	<ul style="list-style-type: none"> • Het partijprogramma en (partij)politiek staan centraal. • De raad beslist op inhoud en stelt kaders vast. 	<ul style="list-style-type: none"> • Democratische waarden en contacten met inwoners staan centraal. • De raad beslist op proces, stelt kaders vast en beweegt mee.
COLLEGE	<ul style="list-style-type: none"> • Voert een gedetailleerd coalitieprogramma uit. • Focus op inhoud en in contact met de raad. • Is opdrachtgever naar de organisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voert een coalitieprogramma op hoofdlijnen uit. • Focus op proces en inhoud en in contact met inwoners. • Stimuleert kansen om met de samenleving op te trekken en geeft de organisatie ruimte.
ORGANISATIE	<ul style="list-style-type: none"> • Inhoudelijk deskundig. • Focus op inhoud en wet- en regelgeving. • Politiek sensitief. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deskundig op procesbegeleiding. • Focus op inhoud en proces. • Zoekt naar mogelijkheden en hoort iedereen, ook minderheden.
INWONER	<ul style="list-style-type: none"> • In gesprek met politiek en mobiliseert politiek. • Vraagt actie van de gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners in gesprek met elkaar en mobiliseren van mede-inwoners. • Zelf aan de slag en vraagt ruimte aan de gemeente.

Tabel 4.1: Verschuiving en verandering van rollen.

Bron: Beleidsnotitie *Uitgangspunten interactie en samenwerking inwoner-gemeente 2015*

³ Bron: raadsvoorstel 18 augustus 2015.

⁴ Bron: interviews en op- en aanmerkingen uit ambtelijke verificatie.

⁵ Bron: op- en aanmerkingen uit ambtelijke verificatie.

De beleidsnotitie bevat verder een afwegingskader in de vorm van een beslisboom. Met dit afwegingskader kan de gemeente afwegen of zij ondersteuning wil bieden bij een inwonersinitiatief en wat een passende aanpak zou kunnen zijn bij inwonersparticipatie.

COALITIEAKKOORD 2018-2022 'DUURZAAM EN DAADKRACHTIG MIDDEN IN DE SAMENLEVING'

PROGRAMMABEGROTING 2019-2022

Het huidige coalitieakkoord bevat ook doelen en de werkwijze van de gemeente ten aanzien van participatie. Deze komen terug in het programma 'Bestuur, dienstverlening en veiligheid' van de gemeentelijke begroting.

Allereerst wil het college openheid en samen met inwoners zoeken naar oplossingen voor vraagstukken. Daarbij wil het college vanuit het perspectief van de inwoner denken, betrokken zijn bij de inwoner en daardoor draagvlak verwerven voor wat het college doet. Het college geeft aan dat zij zich op deze wijze dienstbaar kan opstellen naar de samenleving⁶. Verder wil het college meer gebiedsgericht werken op alle beleidsterreinen, dit om aan te sluiten bij de leefwereld van inwoners. Het college wil zoeken naar een goede balans tussen wat de samenleving zelf kan, en waarin de overheid een rol moet spelen. Met dit laatste speelt het college in op initiatieven uit de samenleving zelf (overheidsparticipatie). Er wordt daartoe samen met de raad een kader opgesteld voor verschillende manieren van inwonerparticipatie.

Voor de organisatie heeft het college ook een visie. Het college wil rolbewustzijn in participatie. Daardoor zou de gemeente uitnodigend moeten worden, de regie moeten pakken waar nodig en de samenleving ruimte moeten geven. Er zou minder beleid moeten worden geschreven en de gemeente gaat vanuit een meer coördinerende en regisserende rol en actiegericht aan de slag in de samenleving.

Bij de behandeling van de Programmabegroting 2019, in november 2018, is door een fractie een motie ingediend met het verzoek tot het college om een centraal initiatievenloket te organiseren dat inwonersinitiatieven coördineert en begeleidt⁷. De reden hiervoor is dat naar mening van deze fractie de gemeentelijke organisatie onvoldoende ondersteuning biedt bij het indienen van een inwonersinitiatief en het schrijven van een projectplan.

MAATSCHAPPELIJKE AGENDA SOCIAAL DOMEIN 2019-2022

Voor het sociaal domein heeft het college een integrale beleidsnota (de Maatschappelijke agenda) opgesteld, om overzicht en samenhang aan te brengen in het complexe speelveld.

Voor de ontwikkeling van de maatschappelijke agenda zijn inwoners en maatschappelijke organisaties betrokken. Allereerst in 2017 door inwoners en maatschappelijke organisaties te interviewen. Medio 2018 is vervolgens een brede bijeenkomst georganiseerd met alle maatschappelijke organisaties om gezamenlijk op vijf thema's de maatschappelijke opgaven te bepalen. Eind 2018 zijn sessies georganiseerd met wijk- en dorpsplatforms om de behoefte vanuit de wijken en dorpen op te halen en gesprekken gevoerd met allerlei stakeholders, zoals de participatieraad. Ook is een meedenkgroep opgericht bestaande uit inwoners.

De gemeente geeft verder aan dat de samenleving voortdurend verandert, dat daarmee de Maatschappelijke agenda geen blauwdruk is maar werkenderwijs steeds kan worden aangepast.

⁶ Bron: Coalitieakkoord 2018-2022

⁷ Bron: Motie Ondersteunen van inwonersinitiatieven, 1 november 2018

SAMENVATTING

Uit de voorgaande besproken stukken zijn allerlei doelen en voorwaarden te destilleren die de gemeente Woerden stelt ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie. Voor een samenvatting verkavelen we deze naar het evaluatiemodel dat voor het voorliggende onderzoek is ingezet, zie paragraaf 1.3.

Kwaliteitsmaatstaven, hoofdnormen en doelen	
De hoofdnormen zijn ontleend aan het evaluatiemodel van dit onderzoek; de doelen zijn die van de gemeente Woerden zelf en ontleend aan de verordening en beleidsnotities van de gemeente.	
Realiseren van opgaven	<p>Hoofdnorm conform evaluatiemodel Participatie draagt bij aan slagvaardige, snelle en efficiënte realisatie van maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe ideeën en inzichten en het bundelen van krachten.</p> <p>Doelen Woerden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rondom de kwaliteitsmaatstaf 'realiseren van opgaven' heeft de gemeente geen of nauwelijks doelen gesteld.
Democratie	<p>Hoofdnorm conform evaluatiemodel Participatie versterkt het democratisch gehalte van de wijze waarop dat gebeurt door een zorgvuldige(re) afweging van belangen, grotere betrokkenheid, draagvlak, invloed en wederzijds begrip en vertrouwen.</p> <p>Doelen Woerden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belanghebbenden mogelijkheid bieden om hun mening over een beleidsvoornemen kenbaar te maken. • Hulpmiddel bij het afwegen van belangen. • Draagvlak verwerven. • De gemeente beslist op proces- en inhoudelijke kaders en beweegt mee. • Iedereen horen, ook minderheden.
Kwaliteit van samenwerking	<p>Hoofdnorm conform evaluatiemodel Opgaven zoveel mogelijk vanuit 'teamspeel' realiseren, onder andere door open en constructieve interactie, adequate en tijdige communicatie en goed verwachtingenmanagement over en weer.</p> <p>Doelen Woerden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Openheid en contacten met inwoners staan centraal. • Samen met inwoners zoeken naar mogelijkheden en oplossingen voor vraagstukken. • Inspelen op initiatieven vanuit de samenleving en ruimte geven. • Inwoners in gesprek met elkaar.
Professionele vormgeving	<p>Hoofdnorm conform evaluatiemodel Doordachte en passende inrichting van participatietrajecten vanuit overzicht met inzet van participatieve werkvormen op maat.</p> <p>Doelen Woerden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deskundige procesbegeleiding.

Tabel 4.2: Doelen en voorwaarden van de gemeente Woerden vertaald naar het evaluatiemodel: kwaliteitsmaatstaven en hoofdnormen.

4.2 Actuele ambities en ontwikkelingen

NIEUWE OMGEVINGSWET

De belangrijkste ontwikkeling die momenteel speelt is de implementatie van de nieuwe Omgevingswet. De invoering was voorzien op 1 januari 2021, maar is recent uitgesteld. Het is nog niet bekend wanneer de nieuwe wet wel in werking zal treden.

Met de nieuwe Omgevingswet beoogt de wetgever minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk. In de nieuwe Omgevingswet is opgenomen dat participatie moet, niet hoe het precies moet. Dit vanwege het belang dat wordt gehecht aan maatwerk. De focus ligt op drie kerninstrumenten van de nieuwe Omgevingswet: de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. De gemeenteraad is bevoegd om de eerste twee vast te stellen. Per kerninstrument schrijft de nieuwe Omgevingswet wel een andere benadering van participatie voor:

- **Omgevingsvisie:** bij vaststelling geldt een motiveringsplicht. Dat betekent dat het bevoegd gezag moet aangeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn. De wijze hoe partijen betrokken worden is verder vormvrij.
- **Omgevingsplan:** de gemeente geeft bij de kennisgeving van het voornemen om het omgevingsplan vast te stellen aan hoe zij participatie vorm geeft. Bij het uiteindelijke besluit wordt tevens beschreven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten daarvan zijn. Het is mogelijk om het omgevingsplan gebiedsgericht in te vullen. Daarbij moet aan de voorkant van het proces duidelijk zijn wat de keuzes en bestuurlijke ruimte zijn. Deze kunnen niet pas later en op basis van concrete initiatieven worden ingevuld, dit om onoverzichtelijkheid en onrechtvaardige situaties te voorkomen.
- **Omgevingsvergunning:** voor een aantal activiteiten heeft een initiatiefnemer een vergunning nodig. Voor welke activiteiten dat geldt, staat in het omgevingsplan. Voor die activiteiten is participatie vereist. Ook zijn er activiteiten waarvoor geen vergunningsplicht is, maar slechts een meldingsplicht. In dat geval is participatie niet noodzakelijk. Het antwoord of wel of geen participatie nodig is ligt dus in het omgevingsplan. In het geval participatie vereist is, is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk om belanghebbenden te informeren en te betrekken. Hoe dat vorm gegeven wordt is aan de initiatiefnemer zelf. Het is voor de gemeente niet mogelijk om initiatieven af te wijzen op grond van het participatiecriterium. Wel mag de gemeente om een toelichting vragen of nadere informatie vragen en de inhoudelijke opbrengst van de participatie meewegen in zijn besluit.

Als laatste is het goed om op te merken dat de formele procedures (inspraak, beroep en bezwaar) niet worden vervangen door participatie. De aanname is dat door belanghebbenden goed te betrekken bij planontwikkeling, er achteraf minder beroep en bezwaar zal worden aangetekend. Er wordt dus aangenomen dat dit communicerende vaten zijn.

Bron: de hierboven opgetekende tekst is nagenoeg letterlijk geciteerd uit een toelichting van de VNGbestemd voor raadsleden.

Zie: https://vng.nl/sites/default/files/2019-11/toelichting_participatie_raadsleden.pdf

De nieuwe Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie om tijdig zicht op belangen en meningen te krijgen. Daarbij is veel ruimte voor maatwerk; de wijze van participatie is namelijk vormvrij. De wet geeft het bevoegd gezag en de initiatiefnemer de vrijheid eigen keuzes te maken voor de inrichting van het participatieproces. Dit vanuit de gedachte dat iedere situatie weer anders is.

De gemeenteraad is door het college regelmatig geïnformeerd over de nieuwe Omgevingswet, bijvoorbeeld via themasessies en raadsmemo's. Wat de nieuwe Omgevingswet voor de rol van de raad gaat betekenen is echter nog niet uitgewerkt⁸. Er leven nog vragen zoals:

- > Hoe gaat de raad zijn toetsende rol invullen in het geval een initiatiefnemer zelf het dialoog voert met de lokale samenleving?
- > Hoe kan de raad deze dialoog kwalitatief beoordelen?
- > Hoe kan de raad beoordelen of er door de initiatiefnemer voldoende actie is ondernomen om de dialoog aan te gaan in de lokale samenleving?

ENQUÊTE 'PARTICIPATIE IN WOERDEN: KADERS EN VERWACHTINGEN'

De gemeenteraad verwacht dat alle voorgaande vragen zullen worden beantwoord.

De gemeente wil hiervoor een nieuw participatiekader ontwikkelen en vaststellen in 2021. Voor de ontwikkeling van dat kader is een enquête uitgezet onder raadsleden, ambtelijk medewerkers en inwoners. Ook wil de gemeente de resultaten van het voorliggende onderzoek gebruiken voor de ontwikkeling van het nieuwe kader.

⁸ Bron: interviews

5 Uitvoering: participatie in de praktijk

In dit hoofdstuk worden deelvragen 4 t/m 6 beantwoord. Deze vragen worden beantwoord aan de hand van de casussen die voor dit onderzoek zijn bestudeerd. De casussen geven zicht op de dagelijkse praktijk van de gemeente Woerden ten aanzien van de werkwijze rondom burgerparticipatie en overheidsparticipatie.

Onderzoeksvragen

- 4 In hoeverre wordt inwoners- en overheidsparticipatie al aantoonbaar ingezet, in verschillende fasen van het beleidsproces: voorbereiding, besluitvorming, uitvoering, verantwoording en evaluatie?
- 5 Op welke wijze wordt daarbij inwoners- en overheidsparticipatie vormgegeven?
- 6 Wat zien de ambtelijke organisatie, het college, de raad en inwoners als voor- en nadelen van inwoners- en overheidsparticipatie?

Toegepaste normen

- *Professionele vormgeving*: doordachte en passende inrichting van participatietrajecten vanuit overzicht met inzet van participatieve werkvormen op maat.
- *Kwaliteit van samenwerking*: opgaven zoveel mogelijk vanuit 'teamspel' realiseren, onder andere door open en constructieve interactie, adequate en tijdige communicatie en goed verwachtingenmanagement over en weer.

Kernbevindingen

We vatten hieronder de belangrijkste kernbevindingen samen, waarmee we ook tegelijkertijd de deelvragen beantwoorden.

- 4 Inwoners- en overheidsparticipatie wordt aantoonbaar ingezet in verschillende fasen van het beleidsproces. Goede voorbeelden ten aanzien van beleidsvoorbereiding en besluitvorming zijn de participatietrajecten voor de Brug Woerden-West en de Verkeersvisie. Het traject rondom de Nassaukade is een goed voorbeeld voor de fase van uitvoering. Dat laatste geldt ook voor de trajecten van overheidsparticipatie ten aanzien van de Leidsestraatweg en Sleutelclub Kamerik.
- 5 Voor grote trajecten met veel impact op de samenleving wordt vooraf een participatieplan ontwikkeld en worden financiële middelen ter beschikking gesteld voor de inrichting van het participatieproces. Dat proces wordt doordacht en voorzien van structuur, waarbij participanten deel uitmaken van advies- en klankbordgroepen.

Er wordt geïnvesteerd in verschillende werkvormen die op maat worden ingezet met hulp van professionele externe procesbegeleiders. Daarbij worden moderne middelen voor informatievoorziening ingezet, zoals de website voor het traject Brug Woerden-West. Dit is allemaal gericht op het vormgeven van een professioneel proces en het bevorderen van de kwaliteit van samenwerking tussen de gemeente en participanten, en tussen participanten onderling. Over het algemeen wordt dit ook als voldoende tot goed gewaardeerd door de procesbegeleiders en de participanten.

In het geval van inwonersinitiatieven (overheidsparticipatie) levert de gemeente op verschillende manieren een bijdrage en speelt zij in op de behoeften die er zijn. Denk aan het leveren van kennis en kunde via de wijkambtenaar of andere specialistische ambtenaren, het zoeken naar huisvesting of subsidie. Een aandachtspunt die

initiatiefnemers daarbij aan de gemeente meegeven is dat de gemeente ook meer een regisserende rol kan invullen ten aanzien van het stimuleren van samenwerking tussen verschillende partijen in de samenleving.

- 6 De voordelen van participatie worden over de hele linie goed gezien. Daarbij worden ten aanzien van inwonersparticipatie bijvoorbeeld genoemd: het op tafel krijgen van nieuwe ideeën en oplossingsrichtingen, samenwerking en zicht krijgen op alle relevante belangen die spelen, ruimte creëren voor behoeften uit de samenleving.

In het geval dit echter niet goed uit de verf komt heeft dit te maken met de volgende vier punten:

- a Niet in alle gevallen conformeren participanten zich aan de kaders of spelregels die de gemeente vooraf stelt. Dit geldt voor een deel van de participanten die zich daarmee onttrekken aan het speelveld. De gemeente heeft moeite om hier op een adequate wijze mee om te gaan.
- b De gemeente neemt soms aan dat alle participanten op de hoogte zijn van kaders en dat zij een gelijke informatiepositie hebben. Door dit vanaf de start niet te erkennen is dit gaandeweg het traject moeilijk te repareren. De verwachtingen over en weer zijn dan vaak al te ver uit elkaar gedreven en participanten en de gemeente hebben zich dan ingegraven in standpunten die nog maar moeilijk te wijzigen zijn.
- c Bij meer abstracte onderwerpen, zoals het ontwikkelen van een visie, is het stellen van kaders vooraf moeilijker. De gemeente heeft dan de neiging om alles open te gooien, dat op zichzelf leidt tot constructieve samenwerking. De gemeente verliest dan wel de regie en heeft het gevoel dat het proces door inwoners wordt overgenomen.
- d In het geval van inwonersinitiatieven hebben initiatiefnemers moeite om verschillende belangen te overbruggen. Zij kijken dan naar de gemeente en vragen om een scheidsrechter. Dit maakt het voor de gemeente lastig om de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers te laten en niet het initiatief over te nemen.

5.1 Algemene beeld

Voor een oordeel over de uitvoering zijn de kwaliteitsmaatstaven 'Professionele vormgeving' en 'Kwaliteit van samenwerking' belangrijk. We werken deze in de navolgende paragrafen verder uit. In deze paragraaf beperken we ons tot het algemene totaaloordeel van respondenten. Dat zijn:

- Inwoners die hebben deelgenomen aan trajecten voor inwonersparticipatie (Brug Woerden-West, Nassaukade en Verkeersvisie) en de ambtelijk projectleiders van deze trajecten.
- Initiatiefnemers van de trajecten (inwoners) voor overheidsparticipatie (Leidsestraatweg en Sleutelclub Kamerik) en de ambtelijk betrokkenen bij deze trajecten.

INWONERSPARTICIPATIE

Voor de trajecten Brug Woerden-West en de Verkeersvisie beoordelen zowel de inwoners als de ambtelijk projectleiders de trajecten met een voldoende tot ruim voldoende, met cijfers tussen een 6 en een 9. Opvallend daarbij is dat de inwoners het traject voor de Verkeersvisie een hogere score geven dan de ambtelijk projectleiders. Dat is opvallend, omdat over het algemeen inwoners een participatietraject kritischer beoordelen dan de gemeente zelf. Daarbij opgemerkt dat het hier gaat om een tweede traject voor de Verkeersvisie. Het eerste traject is namelijk niet goed verlopen, waarna het college heeft besloten een tweede traject te starten. Dit lichten we verder in dit hoofdstuk nog toe. Voor het traject Brug Woerden-West zijn inwoners overigens wel kritischer dan de gemeente.

Het traject voor de Nassaukade wordt door zowel de ambtelijk projectleider als de betrokken inwoners met een veel lagere score beoordeeld, respectievelijk met een cijfer 5 en 6. Zowel de gemeente als inwoners zijn niet tevreden over dit traject.

Voor twee van de drie trajecten voor inwonersparticipatie is vooraf een participatieplan opgesteld en dat plan is vastgesteld door de raad, namelijk voor Brug Woerden-West (I) en voor de Verkeersvisie (III). Voor de Nassaukade (II) is er vooraf geen plan van aanpak opgesteld.

OVERHEIDSPARTICIPATIE

Ten aanzien van de trajecten voor overheidsparticipatie beoordelen zowel de inwoners als de ambtelijk projectleiders de trajecten ook met een ruim voldoende tot zeer goed, met cijfers tussen een 7 en een 9. In deze trajecten zijn initiatiefnemers (inwoners) positiever dan de ambtelijk coördinatoren. Dat sluit aan op het beeld dat wij over het algemeen ook zien bij andere inwonersinitiatieven.

5.2 Professionele vormgeving en kwaliteit van samenwerking

5.2.1 Inwonersparticipatie

PROFESSIONELE VORMGEVING : Inwonersparticipatie									
Traject I betreft de Brug Woerden-West, II Nassaukade en III Verkeersvisie.									
	Positief (+) → Zeer positief (++)	Neutraal (o)	Negatief (-) → Zeer negatief (--)	Volgens de projectleider			Volgens de deelnemers		
				I	II	III	I	II	III
				<i>Tijdens het traject is er sprake van...</i>					
a.	een plan van aanpak voor participatie	+	+	o	nvt	nvt	nvt		
b.	zicht op de relevante spelers en hun belangen	++	+	+	nvt	nvt	nvt		
c.	zicht op geldend beleid, kaders en regels	o	+	+	nvt	nvt	nvt		
d.	professionele begeleiding van het traject	++	+	o	nvt	nvt	nvt		
e.	een goed communicatieplan om alle belanghebbenden te bereiken	+	+	+	nvt	nvt	nvt		
f.	maatwerk in werkvormen en communicatie	+	+	o	+	+	+		
g.	ondersteuning met geld, expertise en/of capaciteit	+	+	++	+	+	+		
h.	ondersteuning met begrijpelijke informatie	++	+	++	+	+	++		
i.	een heldere procedure over besluitvormingsmomenten	nvt	nvt	nvt	+	+	+		

Tabel 5.1: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

KWALITEIT VAN SAMENWERKING: Inwonersparticipatie									
Traject I betreft de Brug Woerden-West, II Nassaukade en III Verkeersvisie.									
	Positief (+) → Zeer positief (++)	Neutraal (o)	Negatief (-) → Zeer negatief (--)	Volgens de projectleider			Volgens de deelnemers		
				I	II	III	I	II	III
				<i>Tijdens het traject is er sprake van...</i>					
a.	duidelijkheid over inhoudelijke kaders	o	+	++	o	o	o		
b.	duidelijke spelregels voor de samenwerking	+	+	-	+	o	+		
c.	juiste verwachtingen over en weer	++	+	+	nvt	nvt	nvt		
d.	een open houding bij de gemeente	+	++	+	++	+	++		
e.	een open houding bij de andere deelnemers	+	-	+	+	+	++		
f.	een open en constructieve interactie	+	o	o	+	+	+		
g.	op elkaar voortbouwen	+	-	-	+	o	+		
h.	een prettige omgang en bejegening	+	++	+	++	++	++		
i.	tijdige en relevante informatie	++	++	++	+	+	++		
j.	in het geval van tegengestelde belangen worden deze overbrugd	++	+	+	o	-	+		
k.	het gevoel van serieus genomen te worden	nvt	nvt	nvt	++	o	++		
l.	vrij om mening te delen in groep deelnemers	nvt	nvt	nvt	++	+	+		

Tabel 5.2: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

BRUG WOERDEN-WEST

In Woerden speelt al lange tijd een discussie over een eventuele westelijke randweg, die voor een betere afwikkeling van het verkeer zou moeten zorgen. Door onvoldoende politiek draagvlak is de randweg echter tot op heden niet gerealiseerd. Wel willen de raad en het college de verkeersproblemen aanpakken door een extra brug aan te leggen over de Oude Rijn en die aansluit op de Hollandbaan⁹. Hiervoor is in april 2019 besloten om een intensief participatietraject te starten met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties¹⁰.

Het doel van dit participatietraject was om inzicht te krijgen wat een inpassing van een brug in de praktijk zal gaan betekenen, dit ten aanzien van twee varianten:

- 1 De variant Gildenbrug. Deze variant had in eerste instantie, op basis van bevindingen uit eerder onderzoek, de voorkeur van het college;
- 2 De variant Rietveldbrug.

Hoewel de insteek was gericht op twee varianten is er vooraf in het participatieplan wel ruimte geboden voor inbreng van extra varianten. Dat is uiteindelijk ook gebeurd en lichten we verder toe in het volgende hoofdstuk 'Resultaten van participatie'.

Om het participatieproces te coördineren is door de gemeente een projectteam en een integratieoverleg ingericht. Het projectteam bestond uit een brede vertegenwoordiging van ambtelijk adviseurs, aangevuld met extern deskundigen. Aan het integratieoverleg namen wethouders en teammanagers van de ambtelijke organisatie deel, met als doel af te stemmen over raakvlakken met andere projecten binnen de gemeente.

Verder is er een adviesgroep en een team met een specifieke taak ingericht:

- > Een adviesgroep (soms ook klankbordgroep genoemd) met een brede vertegenwoordiging van verschillende belanggroepen uit de samenleving¹¹. De adviesgroep had als taak om het projectteam over het proces en de inhoud te adviseren.
- > Een zogenaamd 'Over-de-brug-team', met als taak om kansen en risico's te identificeren voor inpassing van de beide varianten. Directe bewoners van het gebied rondom de twee brugvarianten vormden samen het team. Voor dit team konden inwoners zich online aanmelden. Na een telefonisch interview heeft het projectteam van de gemeente de inwoners voor dit team heeft geselecteerd.

Tijdens het participatieproces konden niet-georganiseerde inwoners aan verschillende brede of thematische bijeenkomsten deelnemen. De thematische bijeenkomsten waren voor iedereen opengesteld. Inwoners konden deze bijeenkomsten zonder aanmelding bijwonen en er deden wisselend tussen de 200 tot 350 inwoners mee. Er zijn gedurende het participatietraject verschillende werkvormen ingezet: informerende sessies, werkateliers, maar ook keukentafelgesprekken met de meest direct betrokkenen (60 tot 70 gesprekken). Het participatietraject is verder ondersteund met een website waardoor het gehele proces en de (tussentijdse) resultaten transparant en navolgbaar is. Wekelijks hebben 60 tot 70 inwoners de website bezocht met pieken tot 600 bezoekers per week.

⁹ Bron: website brugwoerdenwest.nl

¹⁰ Bron: startnotitie westelijke ontsluiting Woerden

¹¹ Wijkplatform Rijnrovers, Wijkplatform Molenvliet, Wijkplatform Schilderskwartier, Veilig verkeer Nederland, Fietsersbond, Stichting Hugo Kotestein, Dorpsplatform Zegveld, vertegenwoordiging Watersport en vertegenwoordiging Bomenkwartier

Het participatietraject wordt door de ambtelijk coördinator met een cijfer 9 gewaardeerd en door de deelnemers die aan de enquête hebben deelgenomen met een cijfer 6. Daarbij merken wij op dat vijftien deelnemers de enquête hebben ingevuld, en dat daarvan drie deelnemers een zeer lage score hebben gegeven (een score van 3 of minder). Dit is een uitzonderlijk lage score, die ook niet in lijn ligt met gesprekken die zijn gevoerd in het kader van dit onderzoek. In het geval deze lage scores buiten beschouwing worden gelaten is het gemiddelde cijfer dat deelnemers geven een 7.

Tijdens de gesprekken voor dit onderzoek hebben inwoners veel waardering voor inrichting van het participatietraject¹². Punten die zeer worden gewaardeerd en in lijn liggen met de uitkomsten van de enquête, zijn:

- Professionele vormgeving:
De kwaliteit van het proces met verschillende (moderne) werkvormen en de professionaliteit van de procesbegeleiders van een extern bureau.
- Kwaliteit van samenwerking:
De open houding van de gemeente, prettige omgang en bejegening, het gevoel serieus te worden genomen en de vrijheid om een mening te delen. Ook de transparante informatie via de website wordt in gesprekken als positief punt benoemd.

In gesprekken voor dit onderzoek zijn ook kritische punten genoemd. Daarbij wordt steevast de opsplitsing en de houding van een deel van het 'Over-de-brug-team' genoemd. Het 'Over-de-brug-team' blijkt niet in staat om een eensluidend advies richting de adviesgroep te presenteren. Dat is grotendeels de verklaring voor de relatief lagere scores in de enquête ten aanzien van duidelijkheid over inhoudelijke kaders en regels en het overbruggen van tegengestelde belangen. Het overheersende beeld is namelijk dat een deel van dit team zich niet wil beperken tot een beoordeling van de twee oorspronkelijke aanvangsvarianten van het traject. Er zou door de gemeente aan het 'Over-de-brug-team' meer ruimte moeten worden geboden. Aan de andere kant wordt aangegeven dat kaders, spelregels en werkvormen door een deel van het team al vanaf het begin ter discussie werden gesteld, zonder echter te komen tot verder constructief samenspel. Deze houding wordt overigens ook zichtbaar gedurende het voorliggende onderzoek. Meerdere malen wordt aan ons door één van de deelnemers van het 'Over-de-brug-team' kenbaar gemaakt niet te willen meewerken aan de enquête. De kwaliteit van de vraagstelling en het nut van de enquête wordt daarbij ter discussie gesteld. Er wordt aangegeven enkel te willen deelnemen aan een gesprek dat exclusief wordt gehouden voor het desbetreffende deel van het 'Over-de-brug-team'. Op een uitnodiging van ons voor een gesprek is echter verder niet ingegaan.

Samenvattend is er het beeld dat aan twee belangrijke voorwaarden voor een succesvol participatietraject is voldaan: er is sprake van een professionele vormgeving en een goede kwaliteit van samenwerking. De gemeente heeft daarbij veel invloed op de vormgeving. Rondom de kwaliteit van samenwerking hebben zowel de gemeente als deelnemers een belangrijke bijdrage.

¹² Bron: interviews

NASSAUKADE

Het traject rondom de Nassaukade laat vooral met betrekking tot voorwaarde 'kwaliteit van samenwerking' op een aantal punten een relatief lage score zien. Het gaat daarbij om aspecten als een open houding bij deelnemers, het op elkaar voortbouwen en het overbruggen van tegengestelde belangen. Verklaring voor deze lage scores zijn vooral tijdens verdiepende gesprekken in het kader van dit onderzoek naar voren gekomen.

Allereerst bleek de casus Nassaukade zich uit te strekken tot de Nassau- en Emmakade, de casus bleek dus geografisch gezien een groter gebied te bestrijken. Dit is in het kader van dit onderzoek essentieel, want belangen van inwoners van de Nassau- en Emmakade blijken uiteen te lopen.

Het participatietraject is gestart met een plan van de gemeente voor het uitvoeren van civiele werkzaamheden in het kader van groot onderhoud aan de riolering. Reeds bij de eerste bewonersavond, waar de ambtelijk projectleider inwoners wilde informeren over het plan, liepen de emoties bij een deel van de inwoners hoog op¹³. De ambtelijk coördinator werd hierdoor overvallen¹⁴. In het plan van de gemeente zouden namelijk bestaande bomen verdwijnen en worden vervangen door een ander soort. Ook zou aan de woningzijde van de singel moeten worden geparkeerd. Er bleek echter een groep inwoners tegenstander te zijn van het kappen van de bomen (deel inwoners Nassaukade), wat echter eerder door de gemeente was besloten met vaststelling van het 'Singelplan'. Er bleek ook een groep voorstanders van het kappen van bomen, vanwege overlast van bladeren (deel inwoners Emmakade). De projectleider had niet gerekend op de mate waarin tegenstand werd geboden rondom het kappen van bomen, waarbij vooral de tegenstanders de boventoon voerden¹⁵. Zij hebben zich gedurende het traject ook meer weten te mobiliseren richting de gemeente en via de media dan de voorstanders, bijvoorbeeld door middel van een bewonersvertegenwoordiging en gesprekken met de gemeente¹⁶.

Bij de start van het traject bleken er al verschillende beelden over de kaders, of de kaders waren op zijn minst niet helder voor alle partijen:

- 1 De projectleider van de gemeente was in de veronderstelling dat de eerste schets van de nieuwe inrichting van de openbare ruimte voldeed aan het eerder door de raad vastgestelde 'Singelplan', en dat dit plan bekend was bij alle inwoners. In dat plan zouden de bestaande bomen worden vervangen door een nieuw bomenlint met een ander soort boom.
- 2 De tegenstanders van het kappen van bomen waren in de veronderstelling dat er eerder met de gemeente afspraken waren gemaakt over het behoud van de bestaande bomen. Dit in het kader van een eerder referendum, waarbij volgens de tegenstanders de uitkomst was dat de bomen behouden zouden blijven en de situatie rondom het parkeren zou voortbestaan.

Het is ook in een volgende door de gemeente georganiseerde bijeenkomst niet gelukt om de verschillende belangen te overbruggen, waarna vooral de tegenstanders verder kozen voor een bilateraal overleg met de gemeente. Van een participatietraject waarbij voor- en tegenstanders door de gemeente verder worden gefaciliteerd om te komen tot een gezamenlijk dialoog was verder geen sprake.

¹³ Bronnen: raadsinformatiebrief 21 april 2020 en interviews

¹⁴ Bron: interviews

¹⁵ Bron: interviews

¹⁶ Bron: interviews

VERKEERSVISIE

Het participatietraject rondom de Verkeersvisie bestaat uit twee fasen, waarbij in het voorliggende onderzoek de tweede fase is bestudeerd. De eerste fase is namelijk reeds geëvalueerd in 2017¹⁷. We vatten de belangrijkste conclusies van deze evaluatie kort samen, zie onderstaande kader.

Conclusies evaluatie participatietraject Verkeersvisie 2017

- Er was onvoldoende helder wat een visie precies inhoudt, of dat dit een schets voor de toekomst moest zijn, een concreet plan met helder omschreven maatregelen of een tussenvorm van deze uitersten.
- Er waren onvoldoende afspraken gemaakt over de manier hoe het college om zou gaan met de resultaten van het participatietraject.
- De raad worstelde met zijn rol als hoeder van het algemeen belang. Raadsleden vroegen zich af: "Moet de raad een visie die door een doorsnede van de samenleving is gemaakt, één op één overnemen?"

Over de eerste fase van de totstandkoming van de verkeersvisie ontstond veel commotie. Deelnemers aan het participatietraject herkenden zich onvoldoende in het eindresultaat. Dit mede omdat het college aan het einde van het traject wijzigingen had aangebracht in het eindstuk. In een bijeenkomst op 22 november 2016 tussen de gemeente en een inwonerswerkgroep zijn afspraken gemaakt over de inrichting van een nieuw participatietraject. Daarbij is afgesproken dat de inwonerswerkgroep verder de volledige vrijheid zou krijgen om een Verkeersvisie te maken en dat het eindproduct van de inwonerswerkgroep ongewijzigd aan de raad zal worden aangeboden¹⁸. Nooit eerder werkte de gemeente overigens met een dergelijke inwonersgroep. Het was voor de gemeente dan ook een verdere stap ten aanzien van participatie¹⁹. Bij de Verkeersvisie is ook voor het eerst het kader zoals beschreven in de beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij..." toegepast. Er is een loting gedaan onder inwoners om zodoende een doorsnede van de Woerdense bevolking te betrekken en deze groep is verder aangevuld met vertegenwoordigers van platforms en belangenvertegenwoordigers.

De tweede fase is onder begeleiding van een extern procesbegeleider van start gegaan en er zijn werkgroepavonden georganiseerd waarbij politieke inmenging werd vermeden. Uit de enquête voor het voorliggende onderzoek en uit gesprekken blijkt dit proces goed te zijn doorlopen. Daarbij is de ambtelijk coördinator meer kritisch dan de participanten. De participanten beoordelen nagenoeg op alle punten de 'professionaliteit van vormgeving' en de 'kwaliteit van samenwerking' als positief. De ambtelijk coördinator is ten aanzien van twee punten veel kritischer: de duidelijkheid rondom de spelregels voor samenwerking en het op elkaar voortbouwen. In de verdiepende gesprekken blijken hiervoor een aantal verklaringen:

- > De participanten hebben zeer grote invloed gehad op het verloop van het proces, de externe procesbegeleider heeft hierbij in de eerste inwonersbijeenkomst uitgebreid bij stilgestaan. Voor het gevoel van de gemeente is hiermee het proces min of meer overgenomen door de participanten;
- > Aan het traject hebben allerlei belangengroepen meegedaan. In dat licht zijn alle belangen aan de orde gekomen. De procesbegeleider moest wel strak in de hand houden dat deelnemers niet vast bleven houden aan eigen standpunten, zonder verder voort te bouwen op die van anderen.

¹⁷ Bron: evaluatie Verkeersvisie Woerden, Beck Communicatie | Careo, 12 december 2017

¹⁸ Bron: raadsvoorstel Verkeersvisie Woerden 2030

¹⁹ Bron: startnotitie Verkeersvisie 2020, 23 november 2015

5.2.2 Overheidsparticipatie

PROFESSIONELE VORMGEVING : Overheidsparticipatie Traject I betreft Leidsestraatweg en traject II Sleutelclub Kamerik.					
		Volgens de projectleider		Volgens de deelnemers	
	Positief (+) → Zeer positief (++)				
	Neutraal (o)				
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)				
Tijdens het traject is er sprake van...		I	II	I	II
a.	De gemeente ondersteunt het initiatief op een professionele manier	-	+	+	++
b.	De gemeente speelt een passende rol	+	+	+	++
c.	De gemeente levert maatwerk	+	++	++	+
d.	De procedures van de gemeente zijn helder voor de initiatiefnemer en andere betrokkenen	+	o	o	+
e.	De informatie van de gemeente is begrijpelijk voor de initiatiefnemer en andere betrokkenen	+	+	+	+
f.	De gemeente komt haar afspraken na	o	+	++	++

Tabel 5.3: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

KWALITEIT VAN SAMENWERKING : Overheidsparticipatie Traject I betreft Leidsestraatweg en traject II Sleutelclub Kamerik.					
		Volgens de projectleider		Volgens de deelnemers	
	Positief (+) → Zeer positief (++)				
	Neutraal (o)				
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)				
Tijdens het traject is er sprake van...		I	II	I	II
a.	Goede samenwerking tussen gemeente en initiatiefnemer(s)	+	++	++	++
b.	De initiatiefnemer is netjes en respectvol door de gemeente behandeld.	nvt	nvt	++	++
c.	De gemeentelijke regels/kaders v.h. het initiatief zijn helder.	+	o	+	+
d.	De eventuele rol/inzet van de gemeente voor het initiatief is duidelijk.	nvt	+	nvt	o
d.	De gemeente zoekt naar 'ruimte' binnen de regels om het initiatief verder te helpen	+	++	++	+
f.	De gemeente stelt alle relevante informatie beschikbaar om het initiatief verder te helpen	+	++	+	+
g.	De gemeente geeft alle informatie die nodig is tijdig	o	++	+	+
h.	De gemeente heeft een open en constructieve houding	+	++	+	+
i.	De initiatiefnemer heeft een open en constructieve houding	+	++	nvt	nvt
e.	Bij een eventueel te nemen besluit heeft de gemeente duidelijk aangegeven wanneer het besluit zou worden genomen.	+	++	+	+

Tabel 5.4: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

LEIDSESTRAATWEG

Dit is een initiatief van een aantal inwoners van de Leidsestraatweg die werden geconfronteerd met de gevolgen van nieuwbouw van een appartementencomplex op de inrichting van hun straat. Door de nieuwbouw ontstond op enig moment een situatie waarbij de straat open lag vanwege allerlei werkzaamheden. Dit was voor een aantal inwoners het moment om een idee te lanceren de straat meer terug te brengen zoals het vroeger was: met beter zicht op een monumentaal pand, met meer groen en met een gelijkblijvend aantal parkeerplaatsen.

De wijkambtenaar van de gemeente heeft hierbij de initiatiefnemers ondersteund. Dit door als sparringpartner op te treden, de weg te wijzen binnen de gemeente en een initiatievenbudget ter beschikking te stellen dat is bedoeld voor verbetering van de leefbaarheid in wijken. De initiatiefnemers hebben een potloodschets gemaakt. Daarbij was vooral een inwoner uit de straat actief als trekker van het idee en deze inwoner heeft voor draagvlak gezorgd onder de bestaande inwoners van de straat²⁰. Dit laatste door het idee voor te leggen aan de inwoners, in eerste instantie aan zeven van de elf inwoners. Later is ook met de overige inwoners gesproken.

Het grootste worstelpunt was niet zozeer het draagvlak voor het idee bij de bestaande inwoners, maar het draagvlak bij de nieuwe inwoners van het appartementencomplex. Op het moment dat het idee in ontwikkeling was woonden de nieuwe inwoners nog niet in de straat. Er was dan ook geen overleg met deze inwoners. De nieuwe inwoners gingen wel uit van het vergunde plan van de projectontwikkelaar en van de tekeningen zoals die er lagen voor de inrichting van de openbare ruimte. Er ontstond dan ook op enig moment bezwaar vanuit de nieuwe inwoners om de parkeersituatie in de openbare ruimte te veranderen. Het is de bestaande inwoners niet gelukt om dit te overbruggen en zij gaven er de voorkeur aan dat de gemeente hierbij een rol zou spelen. Dit verklaart dat de ambtelijk wijkcoördinator kritischer is ten aanzien van de wijze waarop de gemeente zelf dit soort initiatieven ondersteunt: hoe kan de gemeente hier een goede rol spelen zonder het initiatief over te nemen?

SLEUTELCLUB KAMERIK

Met betrekking tot het inwonersinitiatief Sleutelclub Kamerik zijn over de volle breedte zowel de ambtelijk coördinator als de initiatiefnemers zeer positief. Uit de enquête blijkt dat de voorwaarden 'kwaliteit van samenwerking' en 'professionele vormgeving' goed worden ingevuld, zowel door de gemeente als door de initiatiefnemers. Dit wordt ook bevestigd in gesprekken²¹.

Het idee van de sleutelclub is gestart met het ter beschikking stellen van gratis gereedschap en is uitgegroeid tot een club met circa 35 vrijwilligers waar jongeren terecht kunnen voor het sleutelen aan brommers, fietsen et cetera. De club is toegankelijk voor iedereen. In de jaarlijkse subsidieaanvraag omschrijft de club zich dan ook als een 'Vrij Toegankelijke Voorziening'. De verzorgt drie activiteiten²²:

- 1 Kernactiviteit: de sleutelclub voor kinderen en jongeren inclusief bijeffecten;
- 2 Lokale maatschappelijke ondersteuning;
- 3 Nieuwe activiteiten in het kader van het 'Huis van Kamerik';

Het doel van de club is om door middel van sleutelen en knutselen kinderen en jongeren een sociale omgeving te bieden waarbinnen zij zich kunnen ontplooien. Tijdens het sleutelen komen de verhalen van jongeren los, zij doen hun verhaal en geven aan waarmee zij worstelen.

²⁰ Bron: interviews

²¹ Bron: interviews

²² Bron: Subsidieaanvraag Vrij Toegankelijke Voorziening 2020

Daarnaast brengt de club kinderen en jongeren in aanraking met techniek en leren zij samen te werken en zelfstandiger te worden. Om de club toegankelijk en laagdrempelig te houden is het lidmaatschap gratis. De vrijwilligers die zich inspinnen voor de club zijn over het algemeen gepensioneerde vakmensen zoals timmermannen en metaalbewerkers. Ook zij hebben baat bij de club want blijven daarmee in contact met de samenleving en jongeren en bouwen een sociaal netwerk op.

De club werkt ook nauw samen met andere maatschappelijke organisaties en instellingen. Zo zorgt de club voor kinderopvang tijdens evenementen als Kamerik Proeft, helpt de club verenigingen en stichtingen met materiaal en vrijwilligers, worden stageplekken geboden voor Woerdense middelbare scholieren en worden jeugdigen met een verwijzing opgevangen.

De gemeente heeft op verschillende manieren een bijdrage geleverd aan de club:

- > Er wordt jaarlijks een subsidie verstrekt;
- > Er is hulp geboden bij het opstellen van een plan van aanpak en de begroting;
- > De club is gestart in een boerenschuur maar moest daar op enig moment uit. De gemeente heeft hulp geboden bij het zoeken naar nieuwe huisvesting en toen dit was gevonden heeft de gemeente voor een periode van 1 jaar de huur betaald;
- > Toen een van de initiatiefnemers (de drijvende kracht) werkeloos werd heeft de gemeente deze persoon een dienstverband aangeboden. Vanuit dit dienstverband zet de initiatiefnemer zijn werkzaamheden voort voor de club.

De bijdrage van de gemeente aan de club is dus divers. De gemeente ondersteunt de club omdat door de activiteiten ook gemeentelijke doelen worden gerealiseerd; met name doelen in het sociaal domein. Ook is er sprake van een constructieve samenwerking, mede door de open houding en inzet van de initiatiefnemer, die ook investeert in de relatie met de gemeente²³.

De club heeft verder nog volop ambities. Zo worden nieuwe activiteiten ontwikkeld. Denk aan samenwerking met specialisten om een cursus 'volwassen worden' op te zetten of het opzetten van een senioren-sleutelclub voor vitale ouderen, het beschikbaar stellen van de sleutelplek en ruimte bieden aan andere clubs en verenigingen. De kansen liggen hier voornamelijk in samenwerking met andere organisaties en instellingen. Een worstelpunt is nog wel het zorgdragen voor voldoende financiële middelen, met name ter dekking van de structurele lasten. Voor de projectmatige activiteiten is in veel gevallen wel financiering te vinden via sponsors en fondsen. Dat biedt echter nog onvoldoende zekerheid voor de continuïteit.

²³ Bron: interviews

5.3 Rol van de raad bij participatie

Voor twee van de drie casussen voor inwonersparticipatie is vooraf een participatieplan gemaakt en vastgesteld door de raad, namelijk voor het traject van Brug Woerden-West en de Verkeersvisie. Voor deze trajecten is een financieel budget beschikbaar gesteld voor de inrichting van het participatietraject. De raad vervult hierbij ook de rol van procesbewaker. Met betrekking tot inwonersinitiatieven (casussen Leidsestraatweg en Sleutelclub Kamerik) is vooral het college en de ambtelijke organisatie betrokken.

Binnen de raad is het proces van inwonersparticipatie met enige regelmaat onderwerp van gesprek. Dat ligt in lijn met de eerder besproken beleidsnotitie Woerden zegt "Ja, tenzij...", waarin de ambitie is uitgesproken dat de raad, het college en inwoners vooraf procesafspraken maken. Daarbij doet het college meestal een eerste voorstel waarna de raad hierop reageert.

De belangrijkste vraagstukken die dan spelen voor de raad zijn²⁴:

- > De verwachtingen tussen de gemeente en de participanten. Die lopen nog weleens uiteen. Het gaat hier met name om de vraag waar inwoners wel of geen invloed op kunnen hebben. Een aansprekend voorbeeld dat hierbij wordt genoemd is het traject rondom de Verkeersvisie.
- > Welke partijen uit de lokale samenleving betrokken moeten worden om alle belangen goed in zicht te krijgen en daarbij weloverwogen keuzes te kunnen maken. Het is voor de raad niet altijd helder wie betrokken worden en waarom. Betrek je bij een plan voor een wijk bijvoorbeeld alleen de inwoners van die wijk of ook omwonenden en andere belangengroepen? Voorbeelden die worden genoemd zijn de Brug Woerden-West en de Nassaukade.
- > Het mobiliseren van een evenwichtige vertegenwoordiging van voor- en tegenstanders. Hoe doe je dat op een goede manier?
- > De informatiepositie van de gemeente en participanten bij de start van een participatietraject. Dat vraagt voor de start een investering, want lang niet alle spelers zijn op de hoogte van de context en stand van zaken rondom een bepaald vraagstuk. Een aansprekend voorbeeld dat in dit kader wordt genoemd is de Nassaukade. Het door de raad vastgestelde Singelplan was niet voor iedereen als vanzelfsprekend het kader voor de start van het traject.

De raad is zich ervan bewust dat verwachtingen tussen de gemeente en initiatiefnemers gaandeweg een participatietraject uiteen kunnen gaan lopen. De raad, maar ook het college, stuurt dan bij. Goede voorbeelden hiervan zijn (a) de Brug Woerden-West, waar gaande het traject een nieuwe variant in besluitvorming is meegenomen en (b) de Verkeersvisie, waarbij een nieuw traject voor participatie is opgestart.

Met betrekking tot de invoering van de nieuwe Omgevingswet is de rol van de raad nog niet uitgewerkt. De raad is wel regelmatig geïnformeerd door het college over de invoering van deze nieuwe wet maar vraagt zich nog wel af wat dit precies gaat betekenen voor de kaderstellende en controlerende rol van de raad. Met name ten aanzien van de controlerende rol is het voor de raad nog de vraag hoe de gemeente een participatietraject moet toetsen. De nieuwe Omgevingswet gaat er immers vanuit dat de initiatiefnemer de dialoog met de belanghebbenden uit de lokale samenleving verzorgt, en dat de gemeente dit toetst. Er is voor de raad echter nog geen toetsingskader voorhanden om dat op een uniforme en systematische wijze te kunnen doen.

²⁴ Bron: interviews

6 Resultaten van participatie: realisatiekracht en democratie

In dit hoofdstuk wordt deelvraag 7 beantwoord.

Onderzoeksvragen

- 7 In hoeverre is het beleid en de uitvoering van de gemeente ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie doeltreffend?
- > Zijn of worden de beoogde doelen gerealiseerd?
 - > Welke opbrengsten hebben inwoners- en overheidsparticipatie voor het beleid en de besluitvorming van de gemeente: in hoeverre is beleid aangepast en bijgesteld als gevolg van participatie?

Toegepaste normen

Realisatiekracht: participatie draagt bij aan slagvaardige, snelle en efficiënte realisatie van maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe ideeën en inzichten en het bundelen van krachten.

Democratie: participatie versterkt het democratisch gehalte van de wijze waarop dat gebeurt door een zorgvuldige(re) afweging van belangen en grotere betrokkenheid, draagvlak,

Kernbevindingen

We vatten hieronder de belangrijkste kernbevindingen samen, waarmee we tegelijkertijd de deelvraag 7 beantwoorden.

- 7 De uitvoering van de gemeente ten aanzien van inwoners- en overheidsparticipatie is over de bestudeerde casussen bezien in de meeste gevallen doeltreffend:
- > Brug Woerden-West: het participatietraject heeft een nieuw idee opgeleverd dat later ook als beste alternatief uit de bus is gekomen. De participanten hebben daadwerkelijk invloed gehad op de besluitvorming, want dit idee is omarmd door het college en de raad. Daarbij zijn alle alternatieven zorgvuldig, en met onderbouwd onderzoek, afgewogen.
 - > Verkeersvisie: de participanten zijn in staat gebleken een verkeersvisie te ontwikkelen in samenspel met allerlei belangengroepen. Zij hebben daadwerkelijk invloed gehad op de besluitvorming van de gemeente want het college en de raad hebben de verkeersvisie ook vastgesteld. Wel kan hierbij een kanttekening worden geplaatst. De gemeente heeft de regie volledig uit handen gegeven en is daardoor onvoldoende in staat geweest om zelf vooraf inhoudelijke kaders te stellen.
 - > Leidsestraatweg: de initiatiefnemers zijn erin geslaagd hun leefomgeving ten aanzien van de openbare ruimte te verbeteren. Wel zijn er twijfels of er in voldoende mate een afweging heeft plaatsgevonden tussen de belangen van de bestaande en de nieuwe inwoners.
 - > Sleutelclub Kamerik: hier worden doelen op allerlei terreinen gerealiseerd: de doelen van initiatiefnemers en de gemeente passen naadloos op elkaar en er zijn nauwelijks tegengestelde belangen.

Rondom de Nassaukade zijn de beoogde doelen niet gerealiseerd. Het beoogde onderhoud is naar achteren geschoven. Met betrekking tot onderhoud aan de riolering bleek dit na een nadere inspectie ook geen probleem. De verschillende belangen tussen inwoners zijn echter niet overbrugd waardoor verdere onderhoudstaken afhangen van de gezondheid en de staat van de bomen. Wanneer deze om redenen van een slechte staat wel gekapt moeten worden kunnen verdere onderhoudstaken worden uitgevoerd.

6.1 Resultaten inwonersparticipatie

REALISATIEKRACHT : Inwonersparticipatie							
<i>Traject I betreft de Brug Woerden-West, II Nassaukade en III Verkeersvisie</i>							
		Volgens de projectleider			Volgens de deelnemers		
	Positief (+) → Zeer positief (++)						
	Neutraal (o)						
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)						
Participatie draagt (naar verwachting) bij aan...		I	II	III	I	II	III
a.	nieuwe/betere ideeën, inzichten, oplossingen	++	-	-	++	+	++
b.	meer ambitie of kwaliteit	+	--	-	+	o	++
c.	snellere realisatie van de opgave	+	--	--	o	-	o
d.	het delen van verantwoordelijkheid	+	-	++	+	+	++
e.	meer bereiken door samenwerking met partners	nvt	nvt	nvt	+	+	++
f.	zichtbaarheid van inbreng van de deelnemers	nvt	nvt	nvt	+	-	+

Tabel 6.1: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

DEMOCRATIE : Inwonersparticipatie							
<i>Traject I betreft de Brug Woerden-West, II Nassaukade en III Verkeersvisie</i>							
		Volgens de projectleider			Volgens de deelnemers		
	Positief (+) → Zeer positief (++)						
	Neutraal (o)						
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)						
Participatie draagt (naar verwachting) bij aan...		I	II	III	I	II	III
a.	steun voor inhoud van het plan/project/initiatief	++	--	+	+	o	++
b.	tevredenheid over het proces ongeacht de inhoud	nvt	nvt	nvt	o	--	++
c.	meer invloed op de besluitvorming	++	++	+	+	-	+
d.	grotere betrokkenheid en deelname	++	o	+	+	o	+
e.	wederzijds begrip en vertrouwen	++	-	o	+	--	+
f.	een zorgvuldige afweging van alle belangen	++	--	-	+	-	+
g.	het duidelijk maken van hoe belangen meegewogen zijn	nvt	nvt	nvt	+	-	+
h.	het duidelijk maken van hoe de inbreng door gemeente is behandeld	nvt	nvt	nvt	++	-	++

Tabel 6.2: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

BRUG WOERDEN-WEST

Een belangrijk resultaat van het participatietraject is dat gaandeweg een nieuwe variant voor de brug naar boven is gekomen met voldoende steun van participanten. Dat blijkt uit de enquête en wordt ook bevestigd in gesprekken voor dit onderzoek.

Het participatietraject heeft niet alleen inzicht gegeven in wat het realiseren van de twee startvarianten (Gildenbrug en Rietveldbrug) in de praktijk betekenen, maar heeft ook geleid tot twee nieuwe alternatieven, te weten het alternatief Rietveldbrug-West en de Rembrandtbrug²⁵. Beide alternatieven zijn aangedragen door de adviesgroep. Het alternatief Rietveldbrug-West was daarbij eenvoudig uit te werken en te beoordelen. Voor het alternatief Rembrandtbrug was meer verdiepend onderzoek nodig. Conform het raadsvoorstel van het college en het advies van de adviesgroep heeft de raad dan ook op 23 januari 2020 besloten om, voordat er een definitieve keuze gemaakt zou worden, het alternatief Rembrandtbrug gelijkwaardig aan de andere alternatieven uit te laten werken. Na uitwerking in een eindrapportage bleek het alternatief Rembrandtbrug de beste oplossing voor de verkeersproblemen, wat ook door de adviesgroep is onderstreept²⁶. Het college heeft op 8 september 2020 dit alternatief ter besluitvorming voorgelegd aan de raad²⁷, en vervolgens heeft de raad besloten te kiezen voor de Rembrandtweg en de voorbereidingen voor realisatie te starten²⁸.

NASSAUKADE

Uit de enquête blijkt dat zowel ten aanzien van de kwaliteitsmaatstaven 'democratie' als 'realisatiekracht' de doelen niet zijn gerealiseerd. Met name rondom de maatstaf 'democratie' zijn zowel de gemeente als inwoners ontevreden. Dit wordt ook bevestigd in gesprekken.

De doelen rondom het participatietraject van de Nassaukade zijn niet gerealiseerd; zowel de gemeente als de inwoners zijn hier niet tevreden over²⁹. Uiteindelijk heeft de groep tegenstanders van het kappen van bomen dusdanig invloed weten uit te oefenen, via de media en de lokale politiek, dat het onderhoudsplan door de gemeente is gestaakt. De groep voorstanders vóór het kappen van bomen is hier uiteraard ontevreden over. Het is de gemeente niet gelukt om de verschillende standpunten te overbruggen of een knoop door te hakken. Maar ook tegenstanders van het kappen van bomen houden een 'dubbel gevoel' over aan het traject. In feite is het vraagstuk door de gemeente naar achteren geschoven. In de toekomst zal onderhoud hoe dan ook moeten worden uitgevoerd en zal het vraagstuk rondom de bomen dan wederom aan de orde komen.

VERKEERSVISIE

Uit de enquête blijkt dat volgens de deelnemers aan het participatietraject de doelen zijn gerealiseerd. De gemeente kijkt hier kritischer tegenaan. Dat blijkt ook uit gesprekken.

De gemeente heeft geïnvesteerd in het in goede banen begeleiden van de deelnemers bij het ontwikkelen van een visie, mede door de inzet van een ervaren en inhoudelijk toegelegde procesbegeleider. In de tweede fase (heropstart van het participatietraject) hebben de deelnemers volledige ruimte gekregen op de inhoud en op het proces. Dat heeft de gemeente ook zo besloten want in de eerste fase ontstond veel weerstand bij de deelnemers over het eindproduct. Het gevolg is wel dat in de tweede fase de deelnemers in feite het gehele traject

²⁵ Bron: interviews en de website brugwoerdenwest.nl

²⁶ Bron: definitief advies brug Woerden-West 26 augustus 2020

²⁷ Bron: raadsvoorstel 20R.00782, Brug Woerden-West, 8 september 2020

²⁸ Bron: raadsbesluit 20R.00783, Brug Woerden-West, 8 september 2020

qua inhoud van de gemeente hebben overgenomen³⁰. Zowel de raad, als het college en de ambtelijke organisatie hebben het traject moeten loslaten. Dat was ook zo afgesproken met de deelnemers, er zou tijdens het opstellen van de verkeersvisie geen politiek-bestuurlijke inmenging plaats vinden. Het college zou de door deelnemers opgestelde verkeersvisie ongewijzigd voorleggen aan de raad. Wel is afgesproken dat het college zijn eigen zienswijze kon meegeven met een oplegnotitie. Dat laatste heeft het college ook gedaan door enkele aanbevelingen aan de raad mee te geven en een aantal kanttekeningen te plaatsen.

Hiermee is in eerste instantie het afwegen van belangen, de inbreng van nieuwe ideeën en de kwaliteit geheel overgelaten aan de deelnemers. De gemeente heeft ook, met enkele kanttekeningen, ingestemd met de Verkeersvisie zoals die door de deelnemers is opgesteld. Het doel 'draagvlak' is hiermee gerealiseerd, maar het gevoel is ook aanwezig dat dit verder geen bijdrage heeft gehad ten aanzien van mogelijk andere doelen voor participatie. Denk aan betere oplossingen, meer ambitie en kwaliteit³¹.

³⁰ Bron: interviews

³¹ Bron: interviews

6.2 Resultaten overheidsparticipatie

REALISATIEKRACHT : Overheidsparticipatie					
<i>Traject I betreft Leidsestraatweg en traject II Sleutelclub Kamerik</i>					
		Volgens de projectleider		Volgens de deelnemers	
		I	II	I	II
	Positief (+) → Zeer positief (++)				
	Neutraal (o)				
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)				
Tijdens het traject is er sprake van...					
a.	De doelen van het initiatief zijn gerealiseerd	+	++	++	++
b.	Door samenwerking met de gemeente zijn de doelen <i>sneller</i> gerealiseerd	nvt	nvt	+	+
c.	Door samenwerking met de gemeente heeft het initiatief <i>meer</i> doelen bereikt	nvt	nvt	++	+
d.	De gemeente heeft slagvaardig gehandeld	nvt	nvt	+	+
e.	De gemeente heeft een goede bijdrage geleverd aan het initiatief	+	++	++	+
f.	De initiatiefnemer heeft voldoende realisatiekracht om doelen te realiseren	+	++	nvt	nvt

Tabel 6.3: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

DEMOCRATIE : Overheidsparticipatie					
<i>Traject I betreft Leidsestraatweg en traject II Sleutelclub Kamerik</i>					
		Volgens de projectleider		Volgens de deelnemers	
		I	II	I	II
	Positief (+) → Zeer positief (++)				
	Neutraal (o)				
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)				
Tijdens het traject is er sprake van...					
a.	De initiatiefnemers hebben zicht op de belangen van anderen die geraakt worden door of te maken hebben met het initiatief	-	+	o	++
b.	De initiatiefnemer heeft inzet gepleegd om tegengestelde belangen te overbruggen, bijv. door compromissen te sluiten	o	++	++	+
c.	Het is de initiatiefnemer gelukt om de tegengestelde belangen te overbruggen	-	++	o	++
d.	De gemeente helpt het initiatief bij het overbruggen van eventuele tegengestelde belangen	o	++	++	+
e.	De gemeente legt goed uit hoe de eventuele besluitvorming loopt en hoe tot haar besluiten komt	nvt	nvt	++	+
f.	De gemeente weegt bij besluiten de inbreng en belangen zorgvuldig af	nvt	nvt	++	+
g.	De betrokkenheid van inwoners bij onze stad, dorp of wijk is door dit initiatief toegenomen	o	++	+	++

Tabel 6.4: beoordeling kwaliteitsmaatstaf door projectleider en de deelnemers.

Voor de grijze vlakken is de vraag niet gesteld aan de projectleider of de deelnemers.

³¹ Bron: interviews

LEIDSESTRAATWEG

Rondom de Leidsestraatweg zijn de doelen van de initiatiefnemers gerealiseerd. De straat is aangepast conform de ideeën en wensen van de bestaande inwoners. Dat blijkt uit de enquête en gesprekken. Een kritische kanttekening daarbij is dat het de initiatiefnemers niet is gelukt om belangen tussen bestaande en één of meerdere nieuwe inwoners te overbruggen. Hierbij speelde zoals eerder besproken de 'timing' van de ideeën van de bestaande bewoners een rol. De nieuwe bewoners woonden eenvoudigweg nog niet in de straat toen er draagvlak werd gezocht voor het idee van de initiatiefnemer bij de bestaande inwoners. Overleg tussen beide groepen was toen niet aan de orde.

SLEUTELCLUB KAMERIK

Uit de enquête en gesprekken blijkt dat de doelen rondom het inwonersinitiatief Sleutelclub Kamerik meervoudig worden gerealiseerd. Uitkomsten zijn dat dit initiatief zowel doelen van de initiatiefnemers als doelen van de gemeente weet te realiseren. Het initiatief is als het ware doorgroeid van een initiatief naar een volwaardige maatschappelijke voorziening voor inwoners van de gemeente.

De laatste subsidieaanvraag van de club is hierbij veelzeggend. De club is bewust bezig met het maatschappelijk effect van de activiteiten. Zo omvat de subsidieaanvraag een uitgebreide tabel met maatschappelijke doelen op het terrein van zelfredzaamheid, eenzaamheid, sporten en bewegen en talentontwikkeling. De pioniersfase van de club is duidelijk voorbij; het initiatief is uitgegroeid tot een volwassen voorziening³².

³² Bron: interviews

Deel 3 De Bijlagen

³² Bron: interviews

Bijlage 1 Trajectrapporten

Toelichting Participatiemonitor

In de Participatiemonitor worden aan de projectleider én deelnemers vragen gesteld die aansluiten bij **vier kwaliteitsmaatstaven**. De vier kwaliteitsmaatstaven zijn: realisatiekracht, democratie, kwaliteit van samenwerking en professionele vormgeving.

Daarbij zijn de kwaliteit van samenwerking en professionele omgeving op te vatten als voorwaarden die moeten worden ingevuld om goede resultaten te realiseren. Realisatiekracht en democratie zijn de uiteindelijke resultaten van invulling van deze voorwaarden. In het geval er sprake is van goede invulling van de voorwaarden, is er sprake van voldoende realisatiekracht en een sterke democratie.

Waarderingen van projectleiders en deelnemers voor deze onderwerpen zijn op de eerste pagina van ieder trajectrapport weergegeven met de symbolen -- (zeer negatief), - (negatief), o (neutraal), + (positief) of ++ (zeer positief).

Naast gesloten vragen worden ook open vragen gesteld waarbij respondenten in daarvoor bestemde tekstvelden hun antwoord kunnen geven. Wij hebben deze antwoorden 1 op 1 overgenomen.

TRAJECT BRUG WOERDEN-WEST

GEMEENTE WOERDEN

Leeswijzer bij dit trajectrapport

Dit trajectrapport geeft de uitkomsten van de zelfevaluatie door de projectleider van de gemeente én de korte online enquête deelnemers uit de samenleving.

Legenda

	Positief (+) → Zeer positief (++)
	Neutraal
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)
	Niet van toepassing

Wat was de opgave? Om welke maatschappelijk vraagstuk of probleem ging het?

Oplossing verkeersknelpunten Woerden-West, vooral de route Rembrandtlaan-Boerendijk

Waar was de participatie op gericht?

Meerdere vragen:

- welke locatie voor de brug en wegtracé is het beste voor oplossen vraagstuk? (Adviesgroep)
- welke alternatieve oplossingen/tracés wilt u onderzocht hebben (onder voorwaarden) (onder andere Adviesgroep)
- Denk mee in de uitwerking van de ontwerpogave per tracé (ateliersessies)
- Denk mee over het beoordelingskader en de beoordeling van de alternatieven (Adviesgroep en ateliersessies)
- Welke aanvullende maatregelen zijn nodig om de leefbaarheid in het gebied te verbeteren? (Over-de-brug-team)

Hoe waarden de projectleider en de deelnemers het traject?

De projectleider geeft dit traject een rapportcijfer:

9

Deelnemers geven dit traject een gemiddeld rapportcijfer:

6

I REALISATIEKRACHT

De opgave zo slagvaardig, slim, snel en/of efficiënt mogelijk realiseren

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
nieuwe/betere ideeën, inzichten, oplossingen	++	++
meer ambitie of kwaliteit	+	+
snellere realisatie van de opgave	+	0
het delen van verantwoordelijkheid	+	+
meer bereiken door samenwerking met partners		+
een zichtbare inbreng van deelnemers in het eindresultaat		+

II DEMOCRATIE

De stem van de samenleving is vertegenwoordigd en klinkt door

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
steun voor inhoud plan/project/initiatief	++	+
tevredenheid over het proces, ongeacht de inhoud	nvt	0
meer invloed op besluitvorming	++	+
grotere betrokkenheid en deelname	++	+
wederzijds begrip en vertrouwen	++	+
een zorgvuldige afweging van alle belangen	++	+
duidelijkheid over hoe belangen zijn meegewogen	nvt	+
duidelijkheid over hoe inbreng door de gemeente is behandeld	nvt	++

III KWALITEIT VAN SAMENWERKING

Goed teamspel: constructieve interactie en duidelijkheid voor iedereen

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
duidelijkheid over inhoudelijke kaders	0	0
duidelijke spelregels voor de samenwerking	+	+
juiste verwachtingen over en weer	++	nvt
een open houding bij de gemeente	+	++
een open houding bij de andere deelnemers	+	+
een open en constructieve interactie	+	+
op elkaar voortbouwen	+	+
een prettige omgang en bejegening	+	++
tijdige en relevante informatie	++	+
het overbruggen van tegengestelde belangen als hier sprake van was	++	0
het gevoel serieus genomen te worden	nvt	++
vrij om mening te delen in groep deelnemers	nvt	++

IV PROFESSIONELE VORMGEVING

Een goede voorbereiding en een goed werkende aanpak in de praktijk

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
een plan van aanpak voor participatie	+	nvt
zicht op de relevante spelers en hun belangen	++	nvt
zicht op geldend beleid, kaders en regels	0	nvt
een professionele begeleiding van het traject	++	nvt
een goed communicatieplan om alle belanghebbenden te bereiken	+	nvt
maatwerk in werkvormen en communicatie	+	+
ondersteuning met geld, expertise of capaciteit	+	+
ondersteuning met begrijpelijke informatie	++	+
een heldere procedure over besluitvormingsmomenten van ambtenaren, college of raad	nvt	+

Wat is de feedback van de deelnemers en projectleider? (ingevuld door deelnemers en projectleider)

Wat zijn volgens deelnemers de belangrijkste resultaten van het traject?

- Een optie die eerder niet in beeld was: de Rembrandtbrug.
- Door de participatie is er een besluit genomen dat draagvlak heeft bij die inwoners die meedenken over het bestuur van de gemeente. Tevens is het genomen besluit toekomstbestendig.
- Inbreng van de betrokken bewoners, niet alleen een 'bureaukijk' naar het project, maar een betrokken projectleider.
- Inspraak heeft weinig bijgedragen aan de besluitvorming.
- Het participatietraject leverde nieuwe inzichten, gebaseerd op het op de hoogte zijn met de plaatselijke omstandigheden.
- Opdracht was hoe ervoor te zorgen dat de brug 'pruimbaar' was. De projectgroep gaf hierin verkeerde sturing. Eigen rapport geschreven met belangrijke punten vanuit onze groep. Uiteindelijk is de keuze gevallen op een variant die buiten onze opdracht viel. Rietveld- en Gildenbrug vielen af mede door argumentatie die wij hadden aangedragen.
- Vooral informatie verstrekken aan de bewoners.
- Nee, gezien het participatietraject niet te doen.
- Geen ongenueanceerd antwoord op mogelijk.
- Mijn deelname was 1x een gesprek met Len; ik kan verder geen mening geven over het resultaat.
- Weet nu wie de partners zijn in het traject.
- De doelstelling is nu gehaald door een evenredige verdeling van het verkeer over twee trajecten. De oorspronkelijke voorstellen voldeden maar gedeeltelijk.
- Het ODB team heeft de Rembrandtbrug nooit besproken. Deze variant is nooit gedeeld of serieus in het ODB team als optie meegenomen. Moest zelfs door de aanwezigen op gewezen worden, ambtenaren zeiden niets.
- Een uitkomst, voortgekomen vanuit de Adviesraad en breed gedragen. Vervolgens door de gemeenteraad bekrachtigd.
- Doelstelling.

Welke tips en feedback geven deelnemers voor de toekomst?

- Lijst van der Does was tegen een bepaald opties en heeft toen actief tegengewerkt en gaf aan de input van deelnemers niet mee te nemen. Op die manier werd het hele traject ondermijnd.
- Verbeter de gemeentelijke website waardoor het beter mogelijk wordt om tussentijdse resultaten van het participatietraject aan de inwoners te presenteren. Maak verder gebruik van lokale kranten of eigen nieuwsbulletins om de inwoners over het onderwerp van de participatie te informeren.
- Participatie is goed, mits opbouwend niet 'vingerwijzend'. Inwoners betrekken op het juiste moment, op het moment dat er iets te delen valt en inbreng wenselijk is.
- Participatie is meer naam dan daad. Volksvertegenwoordiging is bepalend. Wordt lid van een partij.
- Neem participatie serieus. Geen burgerparticipatie bij Rietveld West en Rembrandtbrug, kan gewoon niet. De starheid van de projectgroep is in het begin gelukkig omgebogen in een alternatief waar de bewoners vrede mee hebben. De credit gaan echter niet naar de projectgroep maar de oplossing kwam door participatie. Voor meer feedback raad ik een gesprek aan met het volledige Over-de-brug-team.
- Streef naar een nog grotere en meer evenwichtige afspiegeling van de samenleving.
- Laten we maar een afspraak maken!
- Wees transparant in de communicatie als er een besluit valt. Als nieuwe inwoner van deze wijk lazen wij het besluit in de krant. Voor de andere punten kan ik er niets over zeggen aangezien we pas sinds eind maart in deze wijk wonen.
- Wanneer eigenbelang de rede is van deelnemers en niet het algemeen belang is het beter deze deelnemers te bedanken voor hun aanwezigheid en verder te gaan met deelnemers die het algemeen belang dienen.
- 1. De wethouder heeft zich bij het ODB team niet laten zien. Onzichtbaar. Maar wel bij een klankbordgroep en daar ging ook mensen uit de groep op de koffie bij de wethouder. Geen gelijk speelveld. 2. De interne kracht (Len) heeft 110% gegeven maar tegen een aantal heren uit het ODB team was niet op te praten. De ander externe kracht (Huib) kon de kracht op een gegeven moment niet meer opbrengen met die discussies. Zwakgebod. 3. De Rembrandt-variant is later tijdens het proces ingebracht en daarop is voortgebouwd. Best kansloos dus voor het ODB team dat alleen mocht focussen op de reeds bekende varianten. En daarna is het ODB nooit meer samengekomen omdat een aantal heren het proces hebben gefrustreerd. 4. De communicatie via de website was aardig maar niet erg snel. Bellen wel. Sterk afhankelijk van Len. 5. Discussie over investering vs. rendement is totaal losgerukt. Wat vrij bizar is omdat er nu een godsvermogen wordt uitgegeven terwijl voor de helft van het geld een Gildenbrug kan worden aangelegd. En daar het ODB wel over gepraat evenals dat daar minder complexiteit was. 6. Had ik al gezegd dat de wethouder op dit dossier onzichtbaar was? Heeft het ODB weleens naar gevraagd of ze nog interesse hadden vanuit college of raad. Hij hoeft niet te sturen, maar zelfs een welkom of iets van betrokkenheid was er niet. De show was van de (externe) ambtenaren. Durfde zijn vingers er zeker niet aan te branden.
- Zo doorgaan.
- Toekomstvisie is heel belangrijk voor de gemeente Woerden. Goed kijken en te luisteren naar de wensen van de bewoners/bedrijven (denk aan noordelijke en zuidelijke randweg).

Wat zijn de belangrijkste resultaten volgens de projectleider?

- Op inhoud: de raad heeft gekozen voor een volledig andere oplossing dan waarmee is gestart.
- Op proces: van een volledig jarenlang gepolariseerd debat zijn we gegaan naar het zoeken van het open gesprek en het gezamenlijk opbouwen van een verhaal met een transparante afweging van belangen.

Welke lessen trekt de projectleider zelf?

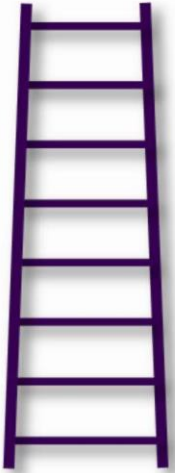
- Naar mensen serieus luisteren, hen aandacht geven en laten zien dat je wat met hun belangen en inzicht doet is telkens weer doorslaggevend.
- Als professional moet je inhoud en herkenbare vertaling geven aan de signalen die je meekrijgt
- Er ontstaan altijd wel ergens vervelende incidenten zoals hier in het over-de-brug-team. Soms weet je niet wat je er aan kunt doen. Als het proces als geheel goed is dan heeft zo'n incident geen doorslaggevende invloed.

Achtergrondinformatie over het traject Brug Woerden-West (ingevuld door de projectleider)

Op welk schaal?	Stadsdeel
Op welke locatie?	Woerden-West en specifiek de tracés van 4 mogelijke locaties van bruggen en wegen.
Tijdelijk of structureel?	Structureel
Wat was de looptijd?	2019-2026
Deze evaluatie omvat welk deel van het traject?	Gehele traject
Participatie vanaf welk moment?	De deelnemende inwoners, bedrijven en/of organisaties zijn op een zeer vroeg moment betrokken, toen er nog veel ruimte was om over de opgave en mogelijke oplossingsrichtingen van gedacht te wisselen.
Budget voor participatie	€ 25.000 – € 50.000
Vast contactpersoon bij de gemeente?	73% Ja en 27% Nee (reacties deelnemers)

Door wie wordt het onderwerp behandeld?	Door de raad (high impact): het onderwerp is/was belangrijk en politiek relevant, en vraagt/vroeg daarom actieve betrokkenheid en besluitvorming van de raad.
College tevreden volgens projectleider?	Zeer tevreden
Raad tevreden volgens projectleider?	Tevreden
Is er een participatieplan?	Een raads- en/of collegevoorstel met memo of werkwijze voor aanpak van inwonersparticipatie.
Hoe is deze opgesteld?	Gezond verstand, eerdere persoonlijke ervaringen ³³ , voorbeelden van collega's, voorbeelden van inwonersparticipatie elders, vakliteratuur.
Welke werkvormen zijn toegepast?	Zie nadere toelichting op laatste pagina.
E-participatie toegepast?	Ja: online platform www.brugwoerdenwest.nl , ondersteund door chat, mail, twitter en facebookgroepen.

Rol raad volgens projectleider?	
Was de raad betrokken als procesbewaker?	Ja
Is het participatieplan door de raad vastgesteld?	Ja
Rollen van de raad?	Waarnemer (kijken en luisteren), Onderzoeker (participanten vragen stellen), Open discussiedeelnemer (om eigen ideeën te toetsen) en discussiedeelnemer om te overtuigen (van eigen standpunten) ³⁴ .

De Participatieladder: welke participatievormen/bestuurstijlen waren het meest kenmerkend voor dit participatietraject?	
<p>Leeswijzer: de participatieladder laat zeven mogelijke rollen van deelnemers en de gemeente zien. Hoe hoger op de ladder, hoe groter de inbreng, invloed en verantwoordelijkheid van deelnemers. De projectleider heeft aangegeven welke treden van de ladder voorkwamen door 20 punten te verdelen. In de kolom hiernaast is die verdeling in percentages te zien.</p>	
<p>Participatievorm (rol van participant)</p> <ul style="list-style-type: none"> Initiatiefnemer Beleids eigenaar Bevoegd gezag Samenwerkings-partner Medebesliser Adviseur beginspraak Adviseur eindspraak Toeschouwer Ontvanger informatie Informant Geen rol 	<p>Bestuurstijl (rol van het bestuur)</p> <ul style="list-style-type: none"> Faciliterende stijl Samenwerkende stijl Delegerende stijl Participatieve stijl Consultatieve stijl Open autoritaire stijl Gesloten autoritaire stijl
	<p>0%</p> <p>40%</p> <p>0%</p> <p>40%</p> <p>10%</p> <p>10%</p> <p>0%</p>

Respons op de online enquête onder deelnemers

Aantal voor de enquête uitgenodigde deelnemers	15
Aantal deelnemers dat de enquête heeft ingevuld	15
Uiteindelijke respons	100%
Deelname bijeenkomsten door deelnemers:	7% (1-2), 27% (3-5), 53% (>5) en 13% weet het niet meer.

Wie waren de deelnemers precies?

	Totaal in traject	Aantal deelnemers aan de enquête
Individuele burgers	x	3
Namens straat, wijk of buurt	x	7
Andere groepen burgers	x	2
Vanuit maatschappelijke organisaties	x	1
Vanuit bedrijven	x	
Onafhankelijke deskundigen	x	
Namens andere overheden	x	
Anders, namelijk: Politieke partij en lid van het Over-de-brug-team (tevens bewoner)		2
Totaal	32	15

³³ Als projectmanager werkzaam bij bedrijf met veel ervaring in participatieprocessen in samenwerking met een ervaren omgevingsmanager

³⁴ Een enkele keer helaas ook onheuse bejegening van participanten door enkele raadsleden

Welke extra informatie is van belang?

Opmerking van de onderzoeker:

Twee deelnemers hebben aangegeven de vragenlijst niet in te vullen; zij hebben dat toch gedaan maar deze niet afgerond.

Het totaal aantal deelnemers aan het traject is 32. Van de 32 deelnemers hebben 15 ingestemd om mee te werken aan het onderzoek via een digitale vragenlijst. Deze 15 deelnemers hebben een uitnodiging met een link naar de vragenlijst ontvangen.

Het traject wordt door de deelnemers beoordeeld met een gemiddeld rapportcijfer: 6. Drie deelnemers hebben het traject een hele lage score gegeven van 3 of minder. Als wij deze scores buiten beschouwing laten, komt het gemiddelde rapportcijfer uit op: 7.

Toelichting door de projectleider:

Werkvormen of communicatiemiddelen die het meest helpend, bepalend of spraakmakend waren:

Het gaat niet om een enkele vorm, maar om de balans tussen middelen die elkaar versterken en/of compenseren. In dit traject was dat de combinatie tussen:

- in gesprek met vertegenwoordigers = de adviesgroep;
- groepsgewijs in gesprek en werken met betrokken bewoners (ateliersessies);
- individuele gesprekken met meest direct betrokkenen;
- alle informatie transparant op www.brugwoerdenwest.nl met reactiemogelijkheid.

Het bereiken van een unaniem advies in de Adviesgroep had veel invloed, maar kon bereikt worden door het geheel aan ingezette middelen.

Nadere toelichting over het aantal personen dat meedeed:

Brede bewonersavonden (200-350 personen), Adviesgroep met vertegenwoordigers van wijkplatform en maatschappelijk organisaties (ca. 15 personen plus daarachter achterban), Over-de-brug-team (8-10 personen plus achterban), bezoekers website www.brugwoerdenwest.nl met pieken tot 600 per week, maar in de meeste weken wekelijks wel 60-70, vele individuele gesprekken (ca 60-70).

GEMEENTE WOERDEN

Leeswijzer bij dit trajectrapport

Dit trajectrapport geeft de uitkomsten van de zelfevaluatie door de projectleider van de gemeente én de korte online enquête deelnemers uit de samenleving.

	Positief (+) → Zeer positief (++)
	Neutraal
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)
	Niet van toepassing

Wat was de opgave? Om welke maatschappelijk vraagstuk of probleem ging het?

Het uitvoeren van civiele werkzaamheden (groot onderhoud) en rekening houden met bestaande bomen binnen de werkgrenzen.

Waar was de participatie op gericht?

Ophalen van informatie bij bewoners, zodat er een gedragen ontwerp van de nieuwe inrichting werd gemaakt samen met de bewoners (dit was ook de ambtelijke opdracht)

Hoe waarden de projectleider en de deelnemers het traject?

De projectleider geeft dit traject een rapportcijfer:

5

Deelnemers geven dit traject een gemiddeld rapportcijfer:

6

I REALISATIEKRACHT

De opgave zo slagvaardig, slim, snel en/of efficiënt mogelijk realiseren

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
nieuwe/betere ideeën, inzichten, oplossingen	-	+
meer ambitie of kwaliteit	--	0
snellere realisatie van de opgave	--	-
het delen van verantwoordelijkheid	-	+
meer bereiken door samenwerking met partners		+
een zichtbare inbreng van deelnemers in het eindresultaat		-

II DEMOCRATIE

De stem van de samenleving is vertegenwoordigd en klinkt door

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
steun voor inhoud plan/project/initiatief	--	0
tevredenheid over proces ongeacht inhoud	nvt	--
meer invloed op besluitvorming	++	-
grotere betrokkenheid en deelname	0	0
wederzijds begrip en vertrouwen	-	--
een zorgvuldige afweging van alle belangen	--	-
duidelijkheid over hoe belangen zijn meegewogen	nvt	-
duidelijkheid over hoe inbreng door gemeente is behandeld	nvt	-

III KWALITEIT VAN SAMENWERKING

Goed teamspel: constructieve interactie en duidelijkheid voor iedereen

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
duidelijkheid over inhoudelijke kaders	+	0
duidelijke spelregels voor de samenwerking	+	0
juiste verwachtingen over en weer	+	nvt
een open houding bij de gemeente	++	+
een open houding bij de andere deelnemers	-	+
een open en constructieve interactie	0	+
op elkaar voortbouwen	-	0
een prettige omgang en bejegening	++	++
tijdige en relevante informatie	++	+
het overbruggen van tegengestelde belangen als hier sprake van was	+	-
het gevoel serieus genomen te worden	nvt	0
vrij om mening te delen in groep deelnemers	nvt	+

IV PROFESSIONELE VORMGEVING

Een goede voorbereiding en een goed werkende aanpak in de praktijk

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
een plan van aanpak voor participatie	+	nvt
zicht op de relevante spelers en hun belangen	+	nvt
zicht op geldend beleid, kaders en regels	+	nvt
professionele begeleiding van het traject	+	nvt
een goed communicatieplan om alle belanghebbenden te bereiken	+	nvt
maatwerk in werkvormen en communicatie	+	+
ondersteuning met geld, expertise of capaciteit	+	+
ondersteuning met begrijpelijke informatie	+	+
een heldere procedure over besluitvormingsmomenten van ambtenaren, college of raad	nvt	+

Wat is de feedback van de deelnemers en projectleider? (ingevuld door deelnemers en projectleider)

Wat zijn volgens deelnemers de belangrijkste resultaten van het traject?

- Het singelplan was prachtig uitgewerkt en rond. Een deel van de Nassaukade heeft geprocedeerd om de bomen te behouden. Nu moet de rest daar ook onder lijden ondanks alle overlast en gezondheidsproblemen waar het singelplan om begonnen was vanaf dag één. De Emmakade zou gewoon doorgaan we hebben een boom uitgezocht, waar we veel beter mee af zijn (zie lezing gemeenteraad van Tree Mark). Vijf dagen later ging de Emmakade ook niet meer door??
- De inspraak heeft geresulteerd in een uitwerking die door 90% van de direct betrokkenen wordt gedragen. Jammer dat het college B&W pas nadat dit met betrokkenen is gecommuniceerd zonder opgave van redenen anders heeft besloten.
- On the spot gaan kijken samen met ambtenaren. Een-op-een contact met hen.
- Ik vond het traject heel traag gaan. Het deel van de straat waarin ik woon is eigenlijk niet direct betrokken bij de herziening van de straat, maar wacht al veel langer op het afmaken van het project.
- Andere kijk op kappen van bomen en plaats van parkeerplaatsen.
- Dat er door de media in te schakelen gebruik is gemaakt van kennis en het inzicht van de bewoners.
- Heb geen invloed gehad op wat dan ook.
- Lange doorloop project. En iedere keer weer uitstel.
- Aanpassing van de plannen. Bomen blijven behouden.
- Het oorspronkelijke plan was dat er gekeken zou worden naar de bomen aan de Nassaukade. De Nassaukade bestaat uit twee delen, beide met een ander indeling van de weg. Het eerste deel bestond uit mensen met een hele duidelijk mening. Zij willen de bomen niet weg omdat zij de auto's niet voor de deur willen. Daar wilden ze tegen protesteren. Het achterste gedeelte van de Nassaukade, waar ik woon, heeft de auto's wel voor de deur en wij willen de bomen wel weg omdat ze te dicht op ons huis staan. Balderen op het dak, verstopte leidingen en met wind takken door de ramen. Ook krijgen we in onze voortuin, wat de meeste mensen in het eerste gedeelte van de straat niet hebben, geen zon. Uiteindelijk gaan de bomen niet weg en heeft een aantal inwoners het beeld bepaald voor de hele straat. Daar is de gemeente onvoldoende in meegegaan. Kortom, de zeurders hebben ook voor ons het beeld bepaald, wat compleet niet aansluit op hoe wij wonen.

Welke tips en feedback geven deelnemers voor de toekomst?

- Burgemeester en wethouders contact en overleg met bewoners voor er een besluit wordt genomen.
- Weest consistent in je beslissingen. De bomen aan de Emmakade en Nassaukade staan al enige jaren ter discussie vanwege overlast door blad en zonblokkade. Ik was blij dat dit bespreekbaar werd binnen de gemeente. Na een wijkshouw, twee informatieavonden, een gemeentebrede enquête over het bomenlint aan de singels kwam het verlossende bericht. Het bomenlint aan de Emmakade, zal conform de overeenkomsten van de gemeente brede enquête, bestaan uit een lint van een en de zelfde boomsoort. De keuze van de soort boom kon kenbaar gemaakt worden via Treemark. Dit betekende dat de vijf overlast gevende bomen aan het eind van de Emmakade plaats zouden maken voor nieuw te kiezen bomenlint. Ter elfde ure besluit het college echter dit hele proces te negeren en anders te besluiten. Kortom ik ben zeer tevreden over het proces en de samenwerking met de ambtenaren, maar dit blijkt achteraf nutteloze tijdsbesteding.
- Duidelijker maken dat we leven in een democratie; zeker door de aard van de Singel als stadsgezicht voor alle burgers, is het van belang dat er niet alleen naar (klagende) aanwonenden wordt geluisterd. Zij hebben de kokervisie dat er pas van democratie sprake is, als zij hun zin krijgen. Dit dan vergezeld gaande van kreten als: ze doen maar wat op het stadhuis, politici zijn... Een kort lesje staatsinrichting is hard nodig: hoe werkt stedelijke democratie en worden verschillende belangen afgewogen. In ieder geval niet: wie het hardst schreeuwt krijgt gelijk. Heel onaangenaam hoe voorstanders van de bomenkap verhaal komen halen bij mij als voorstander van behoud. Democratie overstijgt juist het individuele!
- Ik ben een vertegenwoordiger uit een deel van de straat die al eerder is opgeknapt, maar waarbij al zes jaar wordt beloofd dat er bomen zouden komen. Dat is kennelijk ook meegenomen in dit nieuwe project, maar daarover is niet goed gecommuniceerd. Ons deel van de straat weet dus al zes jaar niet wat het vervolg zou zijn. Ook een van de inspraakavonden die ik heb bezocht was niet goed geregisseerd. Ik kreeg de indruk dat de bewoners wel hun zegje mochten doen, maar dat er met de inspraak niet veel gebeurde. Vertegenwoordigers van de gemeente gingen meteen met de hakken in het zand. Ook bij deze enquête vind ik sommige vragen niet helemaal helder, omdat gemeente en deelnemers in enkel vragen worden samengevoegd, terwijl het toch wel ander partijen met andere belangen zijn.
- Geen commentaar.
- Gemeente deed het goed en respect voor de ambtenaren die de wind van voren kregen.
- Beter op de hoogte zijn van de voorgeschiedenis en feitelijke situatie. En alle beschikbare documenten vooraf beschikbaar stellen.
- Luisteren naar ALLE bewoners en laat je niet overschreeuwen. Ga ook langs bij ALLE bewoners De nu genomen besluiten zijn alleen maar gunstig voor een paar bewoners en niet de rest van de straat. De hardste schreeuwers hebben gewonnen en daardoor is er een grotere verdeling ontstaan tussen de bewoners. Maar ook met de gemeente. Zo sterk zelfs dat ik overweeg om te verhuizen.

Wat zijn de belangrijkste resultaten volgens de projectleider?

Er is geluisterd naar de bewoners.

Welke lessen trekt de projectleider zelf?

Houd vast aan de opdracht, zorg dat vastgesteld beleid wordt uitgevoerd en zorg voor politieke draagvlak voor je project. Participatie is prima maar het moet niet doorslaan. Dit geeft extra kosten voor de gemeente, negatieve media aandacht, ontevreden bewoners, politiek getouwtrek en een ontwerp wat niet voldoet aan de opdracht en het traject duurt erg lang voordat het in uitvoering gaat.

Achtergrondinformatie over het traject Nassaukade (gedeeltelijk Emmakade) (ingevuld door de projectleider)

Op welk schaal?	Straat
Op welke locatie?	Nassaukade en ged. Emmakade (≥ nr. 7)
Tijdelijk of structureel?	Tijdelijk
Wat was de looptijd?	Vorbereiding: 1,5 jaar (uitgelopen door media aandacht en politieke consequenties: mei 2019-okt 2020) en uitvoering werkzaamheden: circa 3 maanden (start nov 2020).
Deze evaluatie omvat welk deel van het traject?	Gehele traject
Participatie vanaf welk moment?	De deelnemende inwoners, bedrijven en/of organisaties zijn op een zeer vroeg moment door de gemeente betrokken, toen er nog veel ruimte was om over de opgave en mogelijke oplossingsrichtingen van gedachten te wisselen.
Budget voor participatie	Geen

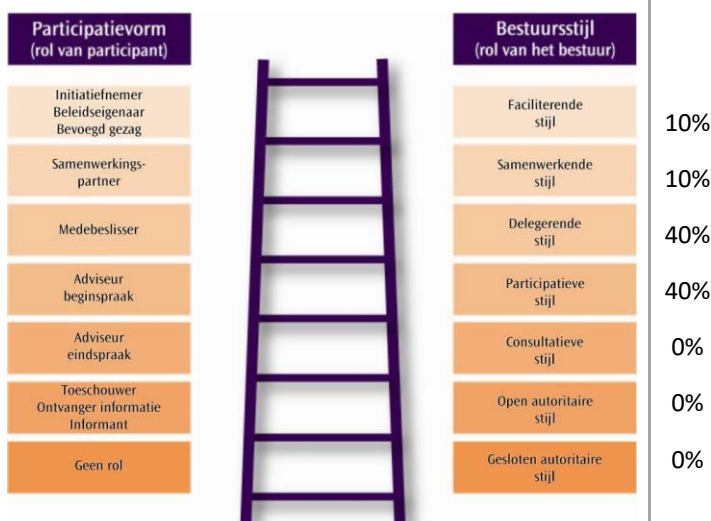
Door wie wordt het onderwerp behandeld?	Door de raad (high impact): het onderwerp is/was belangrijk en politiek relevant, en vraagt/vroegt daarom actieve betrokkenheid en besluitvorming van de raad.
Vast contactpersoon bij de gemeente?	40% Ja en 60% Nee
College tevreden volgens projectleider?	Tevreden
Raad tevreden volgens projectleider?	Tevreden
Is er een participatieplan?	Nee
Hoe is deze opgesteld?	N.v.t.
Welke werkvormen zijn toegepast?	Communicatie (mails en gesprekken), bewonersavonden, schouwen en huisbezoeken. Zie verder onder toelichting.
E-participatie toegepast?	Nee

Rol raad volgens projectleider?

Was de raad betrokken als procesbewaker?	Ja
Is het participatieplan door de raad vastgesteld?	Ja
Rollen van de raad?	Er zijn van diverse fracties vragen ontvangen over de bomen en de civiele werkzaamheden.

De Participatieladder: welke participatievormen/bestuurstijlen waren het meest kenmerkend voor dit participatietraject?

Leeswijzer: de participatieladder laat zeven mogelijke rollen van deelnemers en de gemeente zien. Hoe hoger op de ladder, hoe groter de inbreng, invloed en verantwoordelijkheid van deelnemers. De projectleider heeft aangegeven welke treden van de ladder voorkwamen door 20 punten te verdelen. In de kolom hiernaast is die verdeling in percentages te zien.

Respons op de online enquête onder deelnemers

Aantal voor de enquête uitgenodigde deelnemers	14
Aantal deelnemers dat de enquête heeft ingevuld	14
Uiteindelijke respons 100%	
Deelneme bijeenkomsten door deelnemers	50% (1-2), 30% (3-5) en 10% (>5) en 10% weet het niet

Wie waren de deelnemers precies?

	Totaal in traject	Aantal deelnemers aan de enquête
Individuele burgers	23	12
Namens straat, wijk of buurt	?	2
Andere groepen burgers		
Vanuit maatschappelijke organisaties		
Vanuit bedrijven	?	
Onafhankelijke deskundigen	?	
Namens andere overheden		
Anders, namelijk: Politieke partij en lid van het Over-de-brug-team (tevens bewoner)		
Totaal	30	10

Welke extra informatie is van belang?

Opmerking van de onderzoeker:

Er is nog onduidelijk over de beantwoording van enkele vragen door de projectleider: is er nu wel of geen werkwijze voor aanpak? Bij vraag 9 is 'nee' ingevuld, bij vraag 10 staat 'participatieplan' en bij vraag 11 is 'nvt er is geen participatieplan vastgesteld'. Wij moeten dit nog navragen hoe dit bedoeld is.

Het totaal aantal deelnemers aan het traject is 30. Van de 30 deelnemers hebben 14 ingestemd om mee te werken aan het onderzoek via een digitale vragenlijst. Deze 14 deelnemers hebben een uitnodiging met een link naar de vragenlijst ontvangen.

Toelichting projectleider:

Gekozen werkvormen:

Het benaderen van de bewoners is uitvoerig in het projectteam besproken en het inzicht geven in ontwerpen en uitgangspunten is duidelijk gecommuniceerd. De ontvangen en ingekomen reacties en zienswijzen zijn verzameld en overzichtelijk verwerkt in lijsten en transparant gemaakt richting de bewoners. Op diverse manieren zijn mensen benaderd. Er zijn huisbezoeken geweest, dit naast de mails, telefoongesprekken, bewonersavonden en begonnen met schouwen. Tijdens het traject zijn de bewoners middels brieven iedere keer geïnformeerd van de laatste stand van zaken. Alles is vanwege media-aandacht en door de politieke besluitvorming zorgvuldig opgepakt en uitgevoerd. Ook zonder deze media aandacht was het traject zorgvuldig gedaan.

De meest helpende of spraakmakende werkvormen en communicatiemiddelen die zijn ingezet zijn:

Reactieformulieren (en ingekomen mails) zijn meest helpend. Spraakmakend en bepalend: de media-aandacht (krant & TV) die politiek beladen werd, waardoor planaanpassingen zijn gedaan in het ontwerp. Bepalend: tafelgesprek bij bewonersafvaardiging.

Deelnemers:

Totaal 23, waarvan 5 deelnemers van de Nassaukade-Zuid en 18 deelnemers van de Nassau-/Emmakade. Groenwest is ook genodigd maar heeft geen inbreng gedaan.

Leeswijzer bij dit trajectrapport

Dit trajectrapport geeft de uitkomsten van de zelfevaluatie door de projectleider van de gemeente én de korte online enquête deelnemers uit de samenleving.

Legenda

	Positief (+) → Zeer positief (++)
	Neutraal
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)
	Niet van toepassing

Wat was de opgave? Om welke maatschappelijk vraagstuk of probleem ging het?

Hoe houden we Woerden ook na 2030 bereikbaar, leefbaar en (verkeers)veilig?

Waar was de participatie op gericht?

Samen komen tot een breed gedragen verkeersvisie voor 2030. De participanten zijn in groepen verdeeld en hebben verschillende onderwerpen uitgediept. De projectgroep heeft dit vervolgens uitgewerkt.

Hoe waarden de projectleider en de deelnemers het traject?

De projectleider geeft dit traject een rapportcijfer:

7

Deelnemers geven dit traject een gemiddeld rapportcijfer:

8

I REALISATIEKRACHT

De opgave zo slagvaardig, slim, snel en/of efficiënt mogelijk realiseren

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
nieuwe/betere ideeën, inzichten, oplossingen	-	++
meer ambitie of kwaliteit	-	++
Een snellere realisatie van de opgave	--	0
het delen van verantwoordelijkheid	++	++
meer bereiken door samenwerking met partners		++
een zichtbare inbreng van deelnemers in het eindresultaat		+

II DEMOCRATIE

De stem van de samenleving is vertegenwoordigd en klinkt door

Draagt participatie (naar verwachting) bij aan...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
steun voor inhoud plan/project/initiatief	+	++
tevredenheid over proces ongeacht inhoud	nvt	++
meer invloed op besluitvorming	+	+
een grotere betrokkenheid en deelname	+	+
wederzijds begrip en vertrouwen	0	+
een zorgvuldige afweging van alle belangen	-	+
duidelijkheid over hoe belangen zijn meegewogen	nvt	+
duidelijkheid over hoe inbreng door gemeente is behandeld	nvt	++

III KWALITEIT VAN SAMENWERKING

Goed teamspel: constructieve interactie en duidelijkheid voor iedereen

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
duidelijkheid over inhoudelijke kaders	++	0
duidelijke spelregels voor de samenwerking	-	+
juiste verwachtingen over en weer	+	nvt
een open houding bij de gemeente	+	++
een open houding bij de andere deelnemers	+	++
een open en constructieve interactie	0	+
op elkaar voortbouwen	-	+
een prettige omgang en bejegening	+	++
tijdige en relevante informatie	++	++
het overbruggen van tegengestelde belangen als hier sprake van was	+	+
het gevoel serieus genomen te worden	nvt	++
vrij om mening te delen in groep deelnemers	nvt	+

IV PROFESSIONELE VORMGEVING

Een goede voorbereiding en een goed werkende aanpak in de praktijk

Tijdens het traject is er sprake van...	Volgens de projectleider	Volgens de deelnemers
een plan van aanpak voor participatie	0	nvt
zicht op de relevante spelers en hun belangen	+	nvt
zicht op geldend beleid, kaders en regels	+	nvt
professionele begeleiding van het traject	0	nvt
een goed communicatieplan om alle belanghebbenden te bereiken	+	nvt
maatwerk in werkvormen en communicatie	0	+
ondersteuning met geld, expertise of capaciteit	++	+
ondersteuning met begrijpelijke informatie	++	++
een heldere procedure over besluitvormingsmomenten van abtenaren, college of raad	nvt	+

Wat is de feedback van de deelnemers en projectleider? (ingevuld door deelnemers en projectleider)

Wat zijn volgens deelnemers de belangrijkste resultaten van het traject?

- Een goede visie en strategie tot verkeer.
- Door deelname aan de participatiegroep is er een breed maatschappelijk draagvlak ontstaan. Het resultaat van de bijeenkomsten is van een dusdanig hoog niveau dat het voor de gemeenteraad eenvoudig was om met de Verkeersvisie 2030 in te stemmen.
- Richtlijnen opstellen voor beleidsvorming.
- Inwoners krijgen de kans hun stem te laten horen. Zij weten wat er bij hun in de buurt speelt.
- Dat deelnemers dachten over geheel Woerden en niet alleen problematiek in hun straat of wijk.
- Een verkeersvisie waarin duidelijk werd gemaakt hoe 'we' (dat houdt dus in de gezamenlijk aanwezige groep) vond dat in 2030 het verkeer in Woerden moest worden afgehandeld. Alleen jammer dat de nota onder in de la is verdwenen.
- Men toonde begrip voor onze standpunten maar werden niet altijd gerealiseerd. Soms door andere overheden.

Welke tips en feedback voor de toekomst geven deelnemers?

- Het traject Verkeersvisie is op te delen in twee trajecten. De eerste was met een bureau dat was ingehuurd door de gemeente. Zoals bekend is dit traject niet goed gegaan. Het tweede deel is erg goed gegaan. In dit deel van het traject heeft de gemeente een procesbegeleider ingehuurd. Deze deed het heel erg goed. In de toekomst is het erg belangrijk dat een goede procesbegeleider het traject begeleidt. Deze procesbegeleider heeft samen met de gemeente het uiteindelijke verslag op papier gezet. De groep beoordeelde het vervolgens weer en stelde verbeteringen voor. Aan het einde van het traject waren er niet veel bewoners meer over. De meeste aanwezigen vertegenwoordigden een wijkplatform o.i.d. Dat was jammer. Ook de verhouding man/vrouw zou beter kunnen. De procesbegeleider heeft erg goed werk verricht in het begeleiden van de gesprekken.
- Bij gelegenheid weer een participatietraject opzetten.
- Goed luisteren naar de wensen en inbreng van de verschillende platformen.
- Uit de loting kwamen maar weinig mensen opdagen. Een volgende keer zou dat beter kunnen.
- Bij de Verkeersvisie hadden we een zeer goede gesprekleider in de vorm van Ad de Regt. Zo'n bevolgen persoon die weet hoe het in gemeenteland gaat en dat kan overbrengen aan de deelnemers is van groot belang voor het al dan niet slagen van de participatie. Hij kon de bewoners en vertegenwoordigers van bedrijven of groepen enthousiast maken om het geheel te bekijken vanuit heel Woerden en niet van je eigen straat of wijk.
- Door werkelijk wat te doen met de resultaten i.p.v. wat er nu gebeurt; De nota verdwijnt onder in de la en we discussiëren gewoon lekker verder.

Wat zijn de belangrijkste resultaten volgens de projectleider?

- Een breed gedragen visie, waarmee we ook de raad hebben kunnen overtuigen om de visie aan te nemen
- Inzicht bij participanten in vele aspecten waarmee rekening gehouden dient te worden bij het opstellen van de verkeersvisie.

Welke lessen trekt de projectleider zelf?

- Maak hele duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden, herhaal dit en leg dit vast.
- Bedenk op voorhand goed welke rol je de groep wilt geven en hou daaraan vast.
- Stel een procesleider aan die het proces begeleidt én bewaakt.
- Helemaal als het een inhoudelijk gevoelig onderwerp is; het is geen doen om zowel het proces als de inhoud te bewaken.

Achtergrondinformatie over het traject Verkeersvisie (ingevuld door de projectleider)

Op welk schaal?	Gemeentebreed
Op welke locatie?	Gemeente Woerden
Tijdelijk of structureel?	Tijdelijk
Wat was de looptijd?	Weet niet
Deze evaluatie omvat welk deel van het traject?	Gehele traject?
Participatie vanaf welk moment?	De deelnemende inwoners, bedrijven en/of organisaties zijn op een zeer vroeg moment door de gemeente betrokken, toen er nog veel ruimte was om over de opgave en mogelijk oplossingsrichtingen van gedachte te wisselen.
Budget voor participatie	€ 50.000 of meer

Door wie wordt het onderwerp behandeld?	Door de raad (high impact): het onderwerp is/was belangrijk en politiek relevant, en vraagt/vroeg daarom actieve betrokkenheid en besluitvorming van de raad.
College tevreden volgens projectleider?	Zeer tevreden
Raad tevreden volgens projectleider?	Zeer tevreden
Een vast contactpersoon bij gemeente?	Ja (100%)
Is er een participatieplan?	Een startnotitie met afspraken over de aanpak van inwonersparticipatie.
Hoe is deze opgesteld?	Gezond verstand
Welke werkvormen zijn toegepast?	D.m.v. loting is een participatiegroep samengesteld (dat was nieuw).
E-participatie toegepast?	Nee

Rol raad volgens projectleider?

Was de raad betrokken als procesbewaker?	Ja
Is het participatieplan door de raad vastgesteld?	Ja
Rollen van de raad?	Geen rol

De Participatieladder: welke participatievormen/bestuurstijlen waren het meest kenmerkend voor dit participatietraject?

Leeswijzer: de participatieladder laat zeven mogelijke rollen van deelnemers en de gemeente zien. Hoe hoger op de ladder, hoe groter de inbreng, invloed en verantwoordelijkheid van deelnemers. De projectleider heeft aangegeven welke treden van de ladder voorkwamen door 20 punten te verdelen. In de kolom hiernaast is die verdeling in percentages te zien.

Respons op de online enquête onder deelnemers

Aantal voor de enquête uitgenodigde deelnemers	7
Aantal deelnemers dat de enquête heeft ingevuld	7
Uiteindelijke respons	100%
Deelname bijeenkomsten door deelnemers	14% (1-2), en 86% (>5)

Wie waren de deelnemers precies?

	Totaal in traject	Aantal deelnemers aan de enquête
Individuele burgers	x	2
Namens straat, wijk of buurt	x	1
Andere groepen burgers	x	2
Vanuit maatschappelijke organisaties	x	1
Vanuit bedrijven	x	1
Onafhankelijke deskundigen	x	
Namens andere overheden		
Totaal	24	7

Welke extra informatie is van belang?

Opmerking van de onderzoeker:

Het totaal aantal deelnemers aan het volledige participatietraject in de lijst die door de ambtelijke organisatie is verstrekt is 43. De deelnemers met een deelname percentage van minder dan 25 zijn door ons buiten beschouwing gelaten. Ook zijn de deelnemers die ook mee hebben gedaan aan het traject Brug Woerden-West in overleg met de ambtelijke organisatie uitgesloten. Reden hiervoor is om deelnemers niet te overvragen. Daarmee komt het totaal aantal deelnemers dat is benaderd met de vraag om deel te nemen aan het onderzoek via de digitale vragenlijst op 24!

Toelichting door de projectleider:

Rol van de raad:

Het was een stuk van de participatiegroep aan de raad. De participatiegroep wenste geen inbreng van de raad en de raad heeft daarmee ingestemd. De strategienota werd samen met de participatiegroep opgesteld, maar was een stuk van het college. De participatiegroep kon daarop reageren door een oplegnotitie bij de stukken toe te voegen, waarin zij hun standpunt kenbaar maakte.

Leeswijzer bij dit trajectrapport

Dit trajectrapport geeft de uitkomsten van de zelfevaluatie door de projectleider van de gemeente én de korte online enquête deelnemers uit de samenleving.

Legenda

	Positief (+) → Zeer positief (++)
	Neutraal (0)
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)
	Niet van toepassing

Wat was het doel van het initiatief?

Meer groen in de straat, beetje terug naar vroeger met gelijkblijvend aantal parkeerplaatsen.
Doordat de bouwer/projectontwikkelaar weigerde om een parkeerplaats met insteekparkeerhavens terug te brengen in de oude staat, was er noodzaak om zelf een voorstel te doen. Hierbij kwam er ook ruimte voor meer groen, een beter zicht op de monumentale directeurswoning. Ook voor regenwaterberging was dit plan een goed initiatief.

Wat is de centrale opgave waarop het initiatief inspeelt?

Alternatief inrichtingsplan openbare ruimte met groen

Hoe waarden de ambtelijke sleutelfiguur en de deelnemers het initiatief?

De ambtelijke sleutelfiguur geeft de bijdrage van de gemeente voor dit initiatief een rapportcijfer:

7

Deelnemers geven dit initiatief een gemiddeld rapportcijfer:

8**I REALISATIEKRACHT**

Het realiseren van het initiatief	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de doelen van het initiatief zijn gerealiseerd	+	++
door samenwerking met de gemeente zijn de doelen <i>sneller</i> gerealiseerd	nvt	+
door samenwerking met de gemeente heeft het initiatief <i>meer</i> doelen bereikt	nvt	++
de gemeente heeft slagvaardig gehandeld	nvt	+
de gemeente heeft een goede bijdrage geleverd aan het initiatief. Zie toelichting hieronder ¹	+	++
initiatiefnemer heeft voldoende realisatiekracht om doelen te realiseren	+	nvt

¹ Begeleiding initiatief, meedenken, opstellen overeenkomst gebruik openbare ruimte

II DEMOCRATIE

De stem van de samenleving is vertegenwoordigd en klinkt door	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de initiatiefnemers hebben zicht op de belangen van anderen die geraakt worden door of te maken hebben met het initiatief	-	0
de initiatiefnemer heeft inzet gepleegd om tegengestelde belangen te overbruggen, bijv. door compromissen te sluiten	0	++
het is de initiatiefnemer gelukt om de tegengestelde belangen te overbruggen	-	0
de gemeente helpt het initiatief bij het overbruggen van eventuele tegengestelde belangen	0	++
de gemeente legt goed uit hoe eventuele besluitvorming loopt en hoe zij tot haar besluiten is gekomen.	nvt	++
de gemeente weegt bij besluiten de inbreng en belangen zorgvuldig af	nvt	++
de betrokkenheid van inwoners bij onze stad, dorp of wijk is door dit initiatief toegenomen	0	+

III KWALITEIT VAN SAMENWERKING		
Goed teamspel: constructieve interactie en duidelijkheid voor iedereen	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
er is een goede samenwerking tussen gemeente en initiatiefnemer(s)	+	++
de initiatiefnemer is netjes en respectvol door de gemeente behandeld	nvt	++
de gemeentelijke regels en kaders voor het initiatief zijn duidelijk	+	+
de eventuele rol/inzet van de gemeente voor het initiatief zijn duidelijk		
de gemeente zoekt naar 'ruimte' binnen de regels om het initiatief verder te helpen	+	++
de gemeente stelt alle relevante informatie beschikbaar om het initiatief verder te helpen	+	+
de gemeente geeft alle informatie die nodig is <i>tijdig</i>	0	+
de gemeente heeft een open en constructieve houding	+	+
de initiatiefnemer heeft een open en constructieve houding	+	nvt
bij een eventueel te nemen besluit heeft de gemeente duidelijk aangegeven wanneer het besluit zou worden genomen	+	+

IV PROFESSIONELE VORMGEVING		
Een goede voorbereiding en een goed werkende aanpak in de praktijk	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de gemeente ondersteunt het initiatief op een professionele manier	-	+
de gemeente speelt een passende rol	+	+
de gemeente levert maatwerk	+	++
de procedures van de gemeente zijn helder voor de initiatiefnemer en andere betrokkenen	+	0
de informatie van de gemeente is begrijpelijk voor initiatiefnemer en andere betrokkenen	+	+
de gemeente komt haar afspraken na	0	++

Wat is de feedback van de deelnemers en de ambtelijke sleutelfiguur?

Welke tips en feedback geven initiatiefnemers aan de gemeente voor de toekomst?

- Het snel herstellen van het wegdek in onze straat heeft veel schade voorkomen. Dat hierbij ook direct is doorgepakkt wat betreft de herinrichting van de parkeervakken was ook voor mij als participant van het burgerinitiatief onverwachts en verrassend. Mogelijk had hier iets meer communicatie richting de nieuwe bewoners van het appartementencomplex nuttig geweest. Alhoewel ik vind dat formeel gesproken de VVE (i.o.) betrokken is.
- Snellere besluitvorming. Inwoners hebben niet het overzicht op mogelijkheden en procedures. Keerzijde is dat de gemeente wel haar verantwoordelijkheid neemt.

Wat zijn de belangrijkste resultaten volgens de ambtelijke sleutelfiguur?

Een groenere openbare ruimte.

Welke tips en suggesties heeft u voor de initiatiefnemers?

Zorg voor goed draagvlak voor je initiatief.

Welke lessen trekt de ambtelijke sleutelfiguur?

Actualiseer of controleer ook het draagvlak voor het initiatief.

Achtergrondinformatie over het traject Verkeersvisie (ingevuld door de projectleider)

Op welk schaal?	Straat
Tijdelijk of structureel?	Structureel
Vast contactpersoon bij de gemeente?	Ja

Door wie is/wordt het initiatief behandeld?	Ambtelijk: het gaat/ging om een operationeel onderwerp dat in onze gemeente vrijwel geheel ambtelijk wordt/werd behandeld.
Wie binnen de gemeente heeft een rol gespeeld bij eventuele tegengestelde belangen?	Ambtelijke organisatie en college van B&W
Is er een werkwijze voor aanpak, begeleiding of ondersteuning opgesteld?	Nee
Is deze werkwijze door de raad vastgesteld?	Nee

Respons op de online enquête onder deelnemers

Aantal voor de enquête uitgenodigde deelnemers	2
Aantal deelnemers dat de enquête heeft ingevuld	2
Uiteindelijke respons	100%

Wie waren de deelnemers precies?		
	<i>Totaal in traject</i>	<i>Aantal deelnemers aan de enquête</i>
Individuele burgers	11	1
Namens staat, wij of buurt		1
Andere groepen burgers		
Vanuit maatschappelijke organisaties		
Vanuit bedrijven		
Onafhankelijke deskundigen		
Namens andere overheden		
Totaal	11	2

Welke extra informatie is van belang?

Toelichting op enkele antwoorden van de deelnemers door de onderzoeker:

Deelnemers:

Het eerste idee is voorgelegd aan 7 van de 11 bewoners. De overige bewoners waren op dat moment niet thuis; daarmee is het later besproken. Het initiatief werd voorgelegd.

Rapportcijfer:

Er komt een brede strook groen terug welke wordt aangeplant met 'oude' type planten en bomen.

Als straatbewoners zag ik het belang van de direct op de parkeerhavens uitkijkende bewoners. Ook was te voorzien dat de parkeerproblematiek met of zonder dwars gesitueerde parkeerhavens niet veel beïnvloed zou worden. Dit is inderdaad zo gebleken. Het appartementencomplex geeft een wagenparkdruk van meer dan 2 auto's per appartement, die in de straat parkeren. De parkeergarage (uitsluitend voor de bewoners van het appartement, is altijd voor de helft leeg). Dus wat parkeren op de openbare weg betreft, hebben we een gezamenlijke invloed, en vind ik dat we niet alles moeten asfalteren. Een stukje groen is veel waard.

Opmerkingen van de onderzoeker:

Op basis van de contactgegevens die zijn aangeleverd door de ambtelijke organisatie hebben wij twee deelnemers benaderd met de vraag of men bereid is mee te doen aan het onderzoek via het invullen van een digitale vragenlijst. Beide deelnemers hebben ingestemd en een uitnodiging met een link naar de vragenlijst ontvangen. Werkelijk aantal deelnemers aan het initiatief was hoger.

Leeswijzer bij dit trajectrapport

Dit trajectrapport geeft de uitkomsten van de zelfevaluatie door de projectleider van de gemeente én de korte online enquête deelnemers uit de samenleving.

Legenda

	Positief (+) → Zeer positief (++)
	Neutraal (0)
	Negatief (-) → Zeer negatief (--)
	Niet van toepassing

Wat was het doel van het initiatief?

Betrokkenheid bij techniek en samenwerking stimuleren bij de jeugd zonder financiële belemmering. Ouderen mogelijkheid bieden handwerktechnieken in samenwerkingsverband te kunnen blijven uitoefenen.
Als gevolg van mijn ervaringen in een gezin met onder andere alcoholproblemen en 40 jaar deurwaarderschap waar ik nog veel meer problemen heb gezien, wilde ik een gratis club oprichten voor jeugd van 8 tot 23 jaar waar we laten zien dat techniek leuk is en toekomst biedt.
Kinderen geïnteresseerd maken in techniek. Mensen met elkaar in contact brengen.

Wat is de centrale opgave waarop het initiatief inspeelt?

Het vanuit inwoners aanbieden van een leuke hobby en tijdsbesteding aan een zo breed mogelijke groep jongeren, met en zonder rugzak.

Hoe waarden de ambtelijke sleutelfiguur en de deelnemers het initiatief?

De ambtelijke sleutelfiguur geeft de bijdrage van de gemeente voor dit initiatief een rapportcijfer:

8

Deelnemers geven dit initiatief een gemiddeld rapportcijfer:

9**I REALISATIEKRACHT**

Het realiseren van het initiatief	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de doelen van het initiatief zijn gerealiseerd	++	++
door samenwerking met de gemeente zijn de doelen <i>sneller</i> gerealiseerd	nvt	+
door samenwerking met de gemeente heeft het initiatief <i>meer</i> doelen bereikt	nvt	+
de gemeente heeft slagvaardig gehandeld	nvt	+
de gemeente heeft een goede bijdrage geleverd aan het initiatief	++	+
de initiatiefnemer heeft voldoende realisatiekracht om doelen te realiseren	++	nvt

II DEMOCRATIE

De stem van de samenleving is vertegenwoordigd en klinkt door	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de initiatiefnemers hebben zicht op de belangen van anderen die geraakt worden door of te maken hebben met het initiatief	+	++
de initiatiefnemer heeft inzet gepleegd om tegengestelde belangen te overbruggen, bijv. door compromissen te sluiten	++	+
het is de initiatiefnemer gelukt om de tegengestelde belangen te overbruggen	++	++
de gemeente helpt het initiatief bij het overbruggen van eventuele tegengestelde belangen	++	+
de gemeente legt goed uit hoe eventuele besluitvorming loopt en hoe zij tot haar besluiten is gekomen	+	+
de gemeente weegt bij besluiten de inbreng en belangen zorgvuldig af	+	+
de betrokkenheid van inwoners bij onze stad, dorp of wijk is door dit initiatief toegenomen	++	++

III KWALITEIT VAN SAMENWERKING		
Goed teamspel: constructieve interactie en duidelijkheid voor iedereen	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
er is een goede samenwerking tussen gemeente en initiatiefnemer(s)	++	++
de initiatiefnemer is netjes en respectvol door de gemeente behandeld	nvt	++
de gemeentelijke regels en kaders voor het initiatief zijn duidelijk	0	+
de eventuele rol/inzet van de gemeente voor het initiatief zijn duidelijk	+	0
de gemeente zoekt naar 'ruimte' binnen de regels om het initiatief verder te helpen	++	+
de gemeente stelt alle relevante informatie beschikbaar om het initiatief verder te helpen	++	+
de gemeente geeft alle informatie die nodig is <i>tijdig</i>	++	+
de gemeente heeft een open en constructieve houding	++	+
de initiatiefnemer heeft een open en constructieve houding	++	nvt
bij een eventueel te nemen besluit heeft de gemeente duidelijk aangegeven wanneer het besluit zou worden genomen	++	+

IV PROFESSIONELE VORMGEVING		
Een goede voorbereiding en een goed werkende aanpak in de praktijk	Volgens de ambtelijke sleutelfiguur	Volgens de deelnemers
de gemeente ondersteunt het initiatief op een professionele manier	+	++
de gemeente speelt een passende rol	+	++
de gemeente levert maatwerk	++	+
de procedures van de gemeente zijn helder voor de initiatiefnemer en andere betrokkenen	0	+
de informatie van de gemeente is begrijpelijk voor initiatiefnemer en andere betrokkenen	+	+
de gemeente komt haar afspraken na	+	++

Wat is de feedback van de deelnemers en de ambtelijke sleutelfiguur?

Welke tips en feedback voor de toekomst geven initiatiefnemers aan de gemeente?

- Blijf zo doorgaan, zelfs het college kon ik bij probleemsituaties rechtstreeks benaderen via de mail en mobiele nummers. Natuurlijk is het zo dat ik met een enorme inzet me heb ingezet voor een daverend succes, maar zonder de vrijwilligers was dit nooit gelukt. Je moet een compleet netwerk mobiliseren rond een organisatie de gemeente is maar een deel van dit netwerk. Openheid, oprechtheid, je iets gunnen, de essentie begrijpen van het doel helpen om gezamenlijk wat moois neer te zetten.
- Zekerheden zijn voor initiatieven belangrijk.

Wat zijn de belangrijkste resultaten volgens de ambtelijke sleutelfiguur?

Het resultaat dat een bepaalde groep jongeren niet buiten de boot valt en in de professionele hulpverlening belanden maar gezien worden door initiatiefnemers en andere deelnemers van de Sleutelclub.

Welke tips en suggesties heeft u voor de initiatiefnemers?

Zoek verbinding met andere organisaties. Vind een podium om je initiatief te etaleren en buurtgenoten die je op onderwerp kunnen helpen (bijv. met het opzetten crowdfunding-acties). Belangrijk ook: zoek aansluiting bij maatschappelijke doelen die de gemeente heeft en andere organisaties.

Welke lessen trekt de ambtelijke sleutelfiguur?

Wees helder en eerlijk in wat kan en wat niet kan. Wees enthousiast maar eerlijk en kritisch, faciliteer het initiatief en enthousiasmeer waar het kan, wees neutraal als het nodig is. Laat het initiatief ook vooral van de initiatiefnemers zijn, neem het in je enthousiasme niet over en laat ook het bestuur het niet doodknuffelen.

Achtergrondinformatie over het traject Sleutelclub Kamerik (ingevuld door de projectleider)

Op welk schaal?	Hele stad / gemeentebreed
Tijdelijk of structureel?	Structureel
Vast contactpersoon bij de gemeente?	Ja

Door wie is/wordt het initiatief behandeld?	Door het college: het onderwerp vraagt/vroeg een behandeling en besluitvorming door het college, maar niet door de raad.
Wie binnen de gemeente heeft een rol gespeeld?	Raad, college van B&W en ambtelijke organisatie
Is er een werkwijze voor aanpak, begeleiding of ondersteuning opgesteld?	Nee
Is deze werkwijze door de raad vastgesteld?	Nee

Respons op de online enquête onder deelnemers

Aantal voor de enquête uitgenodigde deelnemers	3
Aantal deelnemers dat de enquête heeft ingevuld	3
Uiteindelijke respons	100%

Wie waren de deelnemers precies?		
	<i>Totaal in traject</i>	<i>Aantal deelnemers aan de enquête</i>
Individuele burgers		2
Namens straat, wijk of buurt		
Andere groepen burgers		1
Vanuit maatschappelijke organisaties		
Vanuit bedrijven		
Onafhankelijke deskundigen		
Namens andere overheden		
Anders: lid van bestuur		3
Totaal	3	3

Welke extra informatie is van belang?

Toelichting op enkele antwoorden van de deelnemers door de onderzoeker:

Deelnemers:

Circa 150 kinderen (na 1e Coronastop). Ouderen net opgestart en door tweede Coronagolf moeten uitstellen. Is gestart met een vrijwilliger en twee kinderen, en inmiddels uitgegroeid tot meer dan tweehonderd jeugdleden en ruim 30 vrijwilligers met steun vanuit het bedrijfsleven (sponsoring) uit de gehele regio en van de gemeente met subsidie.

Toelichting op het rapportcijfer:

Een super mooi en succesvol initiatief! Ruime aandacht, ook in de media met uitnodigingen op het paleis op de Dam bij de Kroonappelverkiezing, ereburgerschap van de gemeente Woerden, uitnodiging door de commissaris van de Koning, uitnodiging bij Nederland 200 jaar. Activiteiten worden uitgebreid voor alle leeftijden, waaronder in het bijzonder de ouderen in de regio.

Vast contactpersoon bij de gemeente:

Twee van de drie deelnemers hebben aangegeven dat een vast contactpersoon bij de gemeente te hebben. De andere deelnemer heeft hierbij 'nee' ingevuld.

Bijdrage van de gemeente:

Begeleiding van het initiatief in brede zin van het woord. In gesprek gaan (ambtelijk), bestuurlijk onderwerp agenderen, gesprekken faciliteren, verbindingen leggen met andere organisaties, verbinding met vraagstuk sociaal domein.

Bijlage 2 Respondenten- en bronnenlijst

Respondentenlijst

Gesprekken met inwoners vanwege privacywetgeving geanonimiseerd.

Naam		Functie
Mw. A. van	Ansenwoude	Communicatieadviseur
Dhr. M. van	Baaren	Senior beleidsadviseur Verkeer
Dhr. K.	Beek	Projectleider Energietransitie
Dhr. M.	Brander	Gemeentesecretaris, opdrachtgever Verbeterslag participatie
Mw. C.	Dupont	Senior communicatieadviseur
Dhr. M.	Helderman	Projectleider Realisatie en beheer, RMB (De Kanis)
Dhr. R.	Jutstra	Adviseur Ruimtelijke ordening
Mw. M. de	Kogel	Beleidsadviseur Wonen
Dhr. H. van der	Kolk	Projectleider Brug Woerden West
Dhr. E.	Pollemans	Projectleider
Mw. J.	Scheenstra	Beleidsadviseur Gebiedsgericht werken
Mw. E.	Tselekis	Projectleider Omgevingsvisie en omgevingswet
Mw. J. van	Wijk	Projectleider Stationsgebied

Naam		Fractie
Afvaardiging gemeenteraad		
Dhr. H. van	Assem	Inwonersbelangen
Mw. C.	Franken	Progressief Woerden
Mw. B. van	Hoesel	D66
Dhr. F. van	Hout	VVD
Mw. L. van	Leeuwen	LijstvanderDoes
Mw. W. de	Mooij	WeDo politiek
Dhr. J. van	Meijeren	CDA
Mw. R.	Vrolijk	STERK Woerden
Mw. M.	Verheyen	Partij Verheyen
Mw. D. van der	Wind	CU-SGP

Naam	Casus
Deelnemers participatietrajecten	
Vijf deelnemers	Brug Woerden-West
Zes deelnemers	Nassaukade/Emmakade
Twee deelnemers	Stichting Sleutelclub Kamerik
Twee deelnemers	Verkeersvisie
Twee deelnemers	Leidsestraatweg

Bronnenlijst

De onderstaande bronnen zijn voor het onderzoek geraadpleegd. Een deel daarvan om de context en situatie van de gemeente goed te begrijpen, een deel is gebruikt als bron in het voorliggende rapport.

S	Nr.	Jaar	Maand	Titelbeschrijving
Algemeen				
SA	1	2015	7	Gemeente Woerden, <i>Accenten verschuiven, rollen veranderen</i> , bijlage 1 bij: "Woerden zegt: "Ja, tenzij..."", 13 juli 2015
SA	2	2015	7	Gemeente Woerden, <i>Samenvatting stappenplan</i> , bijlage 2 bij: "Woerden zegt: "Ja, tenzij..."", 15 juli 2015
SA	3	2015	8	Gemeente Woerden, <i>Uitgangspunten en aanpak interactie inwoner-overheid</i> , <i>Woerden zegt "Ja, tenzij..."</i> , raadsvoorstel 15R.00449, 18 augustus 2015
SA	4	2015	10	Gemeente Woerden, <i>Woerden zegt: "ja, tenzij..."</i> , <i>uitgangspunten interactie/ samenwerking inwoner-gemeente</i> , 26 oktober 2015
SA	5	2017	5	Gemeente Woerden, <i>Gebiedsgericht werken: de huidige stand van zaken en de mogelijkheden voor de toekomst</i> , raadsinformatiebrief 17R.00294, 16 mei 2017
SA	6	2017	12	Gemeente Woerden, <i>Vorbereiding Pilot Gebiedsgericht Werken</i> , raadsinformatiebrief 17R.00800, 12 december 2017
SA	7	2018	6	Gemeente Woerden, <i>Coalitieakkoord 2018-2022</i> , Duurzaam en daadkrachtig midden in de samenleving, 5 juni 2018
SA	8	2018	9	Gemeente Woerden, <i>Vaststelling begroting 2019-2022</i> , raadsvoorstel 18R.00564, 18 september 2018
SA	9	2018	10	Gemeente Woerden, <i>De staat van Woerden 2018</i> , rapportage, versie 1.5, 14 oktober 2018
SA	10	2018	11	Gemeente Woerden, <i>Programmabegroting 2019-2020</i> , november 2018
SA	11	2018	11	Gemeente Woerden, <i>Wijkanalyse Sociaal Domein</i> , definitieve versie 1.3, november 2018
SA	12	2019	3	Participatieraad Woerden, <i>Maatschappelijke agenda</i> , brief aan het college van B&W, 4 maart 2019
SA	13	2019	3	Gemeente Woerden, <i>Maatschappelijke agenda 2019-2022</i> , 19.004210, 5 maart 2019
SA	14	2019	4	Gemeente Woerden, <i>Maatschappelijke agenda Sociaal Domein 2019-2020</i> , raadsvoorstel 19R.00333, 23 april 2019. Inclusief: raadsbesluit 19R.00136, 9 mei 2019
SA	15	2019	5	Gemeente Woerden, <i>Evaluatie Gebiedsgericht Werken en de inzet van boa-capaciteit naar aanleiding van de pilot Gebiedsgericht Werken 2018-2019</i> , raadsinformatiebrief 19R.00132, 7 mei 2019
SA	16	2019	11	Gemeente Woerden, <i>Programmabegroting 2020-2023</i> , november 2019
SA	17	2020	1	Gemeente Woerden, <i>Gebiedsgericht Werken per 1 januari 2020</i> , raadsinformatiebrief 19R.00985, 14 januari 2020
SA	18	2018	-	Gemeente Woerden, <i>Integraal Veiligheidsplan 2019-2022</i> , z.d.
SA	19	2018	11	STERK Woerden, <i>Motie Ondersteunen van inwonerinitiatieven</i> , M2-04, ter behandeling van de Programmabegroting 2019, 1 november 2018
SA	20	2010	1	Gemeente Woerden, <i>Participatie- en inspraakverordening gemeente Woerden</i> , inwerkingtreding 1 januari 2010
SA	21	2019	9	Gemeente Woerden, <i>Sociaal Werken in de Wijk</i> , presentatie voor themabijeenkomst gemeenteraad, 5 september 2019
Casus Brug Woerden-West				
SB	1	-	-	Gemeente Woerden, <i>Advies Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed, Brug Woerden-West</i> , z.d.

S	Nr.	Jaar	Maand	Titelbeschrijving
SB	2	-	-	Gemeente Woerden, <i>Beoordelingskader Brug Woerden-West, definitief</i> , z.d. Inclusief: <i>Beoordelingskader Brug Woerden-West, concept</i> , z.d.
SB	3	2019	-	Gemeente Woerden, <i>Westelijke Ontsluiting Woerden</i> , startnotitie, 19.003365, z.d.
SB	4	2019	4	Gemeente Woerden, <i>Verkeersafwikkeling Woerden-West</i> , presentatie startbijeenkomst, 17 april 2019
SB	5	2019	4	Gemeente Woerden, <i>Bewonersavond verkeersafwikkeling Woerden-West</i> , verslag startbijeenkomst, 17 april 2019
SB	6	2019	5	Gemeente Woerden, <i>Bondige notities Over-de-brug-sessie 1</i> , 8 mei 2019. Inclusief: luchtfoto sessie 1, groep 1, z.d. luchtfoto sessie 1, groep 2, z.d.
SB	7	2019	5	Gemeente Woerden, <i>Brug Woerden-West</i> , presentatie voor 1 ^e ateliersessie 15 mei 2019. Inclusief: <i>Input belanghebbenden tijdens ateliersessie</i> , verslag, 15 mei 2019
SB	8	2019	5	Gemeente Woerden, <i>Verslag 1e adviesgroepvergadering Project Brug Woerden-West</i> , 15 mei 2019
SB	9	2019	6	VanBerlo, <i>Over-de-brug sessie 2</i> , terugkoppeling sessie 2 op 12 juni 2019, presentatie, 18 juni 2019
SB	10	2019	6	Gemeente Woerden, <i>Uitkomsten Over-de-brug sessie 2</i> , verslag, 12 juni 2019
SB	11	2019	6	Gemeente Woerden, <i>Project Brug Woerden-West</i> , 2e ateliersessie 25 juni 2019, presentatie, 25 juni 2019
SB	12	2019	6	Gemeente Woerden, <i>Project Brug Woerden-West</i> , presentatie adviesgroepvergadering, 27 juni 2019
SB	13	2019	6	Gemeente Woerden, <i>Brug Woerden-West: een tussenbeeld</i> , presentatie voor raadsvergadering, 20 juni 2019
SB	14	2019	6	Gemeente Woerden, <i>Verslag 2^e adviesgroepvergadering Project Brug Woerden-West</i> , 27 juni 2019
SB	15	2019	7	SWECO, <i>Afweging varianten binnen alternatieven Gildenbrug en Rietveldbrug</i> , afwegingsnotitie, 2 juli 2019
SB	16	2019	7	Gemeente Woerden, <i>Thema-avond Verkeer</i> , presentatie, 17 juli 2019
SB	17	2019	8	VanBerlo, <i>Kick-off Over-de-brug-team</i> , presentatie, 5 augustus 2019
SB	18	2019	10	Adviesgroep brug Woerden-West, <i>Bevindingen van de adviesgroep brug Woerden-West</i> , notitie, 9 oktober 2019
SB	19	2019	11	Gemeente Woerden, <i>Brug Woerden-West</i> , raadsvoorstel, 19R.00901, 26 november 2019
SB	20	2020	8	Gemeente Woerden, <i>Project Brug Woerden-West</i> , eindrapportage, augustus 2020
Casus Nassaukade/Emmakade – Besluiten en RIB				
SC	1	2017	4	Gemeente Woerden, <i>Plangebied Nassaukade Zuid</i> , 11 april 2017
SC	2	2018	4	Gemeente Woerden, <i>Plangebied Reconstructie Nassaukade uitbreiding.</i> , 17 april 2018
SC	3	2018	4	Gemeente Woerden, <i>Groenvisie bomen langs de singel</i> , raadsvoorstel, 17R.01067, 10 april 2018
SC	4	2018	4	Gemeente Woerden, <i>Beantwoording vragen ex artikel 40 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad, gesteld door Jaap van der Does van de Fractie van LijstvanderDoes over Bomen Emmakade</i> , raadsinformatiebrief met beantwoording artikel 40 vragen, 18R.00200, 10 april 2018

S	Nr.	Jaar	Maand	Titelbeschrijving
SC	5	2019	3	Gemeenteraad, <i>Motie Bomen in Beeld</i> , door Inwonersbelangen, Progressief Woerden, Fractie Bakker, SP, VVD, STERK Woerden, 19.089208, 7 maart 2019. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Beantwoording motie Bomen in beeld</i>, raadsinformatiebrief, 19R.00711, 1 oktober 2019
SC	6	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , raadsinformatiebrief, 20R.00387, 21 april 2020
SC	7	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Ontwerp en profiel Kromwijkerkade</i> , email aan..., 3 april 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Variant 2 Kromwijkerkade Vo6-do overzicht</i>, z.d. - <i>Variant 2 Kromwijkerkade, Vo6-do profielen</i>, z.d.
SC	8	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , advies B&W, 20a.00471-1, 9 april 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Check advies B&W en RIB Nassaukade</i>, 10 april 2020
SC	9	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , interne emails tussen 6 april t/m 9 april 2020
SC	10	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Advies B&W en advies RIB checken deze week</i> , interne emails tussen 8 april t/m 14 april 2020
SC	11	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Assisteren corsa</i> , interne emails, 8 april 2020
SC	12	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Inventarisatie bomen Nassaukade</i> , , interne emailcontacten tussen..., 1 en 2 april 2020
SC	13	2020	4	Gemeente Woerden, <i>Koppelen collegevoorstel met rib en bijlagen</i> , interne emails, t/m 8 april 2020
SC	14	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB april 2020 uitgangspunten definitief</i> , interne emails, 8 april 2020
SC	15	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , interne emails, 6 en 7 april 2020
SC	16	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , interne emails, 1 april 2020
SC	17	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB april 2020 uitgangspunten definitief</i> , interne email, 8 april 2020
SC	18	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB Groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , <i>uitgangspunten definitief</i> , raadsinformatiebrief, april 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> - <i>RIB Groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i>, april 2020 - <i>RIB Groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade, versie 2</i>, april 2020
SC	19	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB april 2020 uitgangspunten versie 2</i> , interne email, 3 april 2020
SC	20	2020	4	Gemeente Woerden, <i>RIB</i> , interne email, 14 april 2020
SC	21	-	-	Gemeente Woerden, <i>Adreslijst bewoners Nassaukade e.o.</i> , excelbestand, z.d.
SC	22	-	-	Gemeente Woerden, <i>Aanmeldingen werksessies 1 t/m 8 juli</i> , excelbestand, z.d.
SC	23	2017	12	Bewoner Nassaukade, <i>Reactie n.a.v. de brief van 4 december 2017</i> , emailbericht aan gemeente, 8 december 2017
SC	24	2017	12	Bewoner Nassaukade, <i>Reactieformulier Nassaukade (Zuid)</i> , z.d. dec. 2017?
SC	25	2017	12	Bewoner Nassaukade, <i>Reactie op brief Reconstructie Nassaukade Zuid</i> , emailbericht aan gemeente, 6 december 2017
SC	26	2017	12	Bewoner Nassaukade, <i>Reactie op brief Reconstructie Nassaukade Zuid</i> , emailbericht aan gemeente, 27 december 2017
SC	27	2019	5	Gemeente Woerden, <i>Reactiematrix Project reconstructie Nassaukade</i> , concept, 3 mei 2019

S	Nr.	Jaar	Maand	Titelbeschrijving
SC	28	2020	10	Gemeente Woerden, <i>Overzicht vragen voor projectteam Omgeving Nassaukade</i> , excelbestand, maart-oktober 2020
SC	29	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Brief werksessies-tussenstand</i> , interne emails, 19 en 20 mei 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Interne emails 19 mei en 3 juni 2020</i> met bijlage: Axia 2, uitgebreide LED-verlichting voor road en urban toepassingen, brochure, z.d.
SC	30	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Voorstel werksessies Nassaukade</i> , interne emails, 7 en 13 mei 2020
SC	31	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Aangepaste VO Nassaukade en Emmakade</i> , interne emails, 14 mei t/m 2 juni 2020
SC	32	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Brief werksessies-tussenstand</i> , interne emails, 19 mei 2020
SC	33	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Brief werksessies-tussenstand</i> , interne emails, 19 en 20 mei 2020
SC	34	2020	5	Gemeente Woerden, <i>Brief werksessies-tussenstand</i> , interne emails, 19 en 27 mei 2020
SC	35	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Informatie over werksessie 1 juli 2020 Groot onderhoud Nassaukade en een gedeelte van de Emmakade</i> , brief aan betrokkenen, juni 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> – <i>Interne emails over brief Nassaukade en Emmakade</i>, 13 t/m 25 mei 2020
SC	36	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Uitnodiging werksessie 1 juli 2020 Nassaukade</i> , brief aan aanmelders, 20U.09792, 3 juni 2020
SC	37	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Uitnodiging werksessie 7 juli 2020 Emmakade</i> , brief aan aanmelders, 20U.09793, 3 juni 2020
SC	38	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Uitnodiging werksessies 2020 reconstructie Nassaukade en Emmakade</i> , 20U.09794, 3 juni 2020. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> – <i>interne email bij conceptbrief Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> – <i>brief opzet met interne aanpassingen brief met definitieve opmaak</i>, 26 mei 2020
SC	39	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Stand van zaken groot onderhoud Nassaukade en gedeelte Emmakade</i> , interne email, 3 juni 2020
SC	40	2020	6	Gemeente Woerden, <i>Verlichting binnenstad Woerden</i> , interne email, , 3 juni 2020
Casus Stichting Sleutelclub Kamerik				
SD	1	2014	7	Gemeente Woerden, <i>Puntenverslag n.a.v. bijeenkomst over toekomst Sleutelclub</i> , 1 juli 2014
SD	2	2014	9	Gemeente Woerden?, <i>Tekst ten behoeve van de opening van de nieuwe locatie Sleutelclub</i> , 27 september 2014
SD	3	2019	9	Stichting Sleutelclub Kamerik, <i>Subsidieaanvraag Vrij Toegankelijke Voorziening 2020</i> , 26 september 2019
Casus Verkeersvisie				
SE	1	2015	11	Gemeente Woerden, <i>Startnotitie Verkeersvisie 2030</i> , collegevoorstel en -besluit, 15A.00914, 17 november 2015
SE	2	2015	11	Gemeente Woerden, <i>Startnotitie Verkeersvisie 2030</i> , 15.018782, reg. datum 23 november 2015. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> – <i>raadsvoorstel</i>, 15R.00572, 17 november 2015 – <i>raadsbesluit</i>, 15R.00574, 28 januari 2016
SE	3	2016	6	Gemeente Woerden, <i>Verkeersvisie 2030</i> , presentatie raadsinformatieavond, 2 juni 2016
SE	4	2016	6	Gemeente Woerden, <i>Evaluatie Pilot Verkeersvisie 2030 volgens 'Woerden zegt: Ja, tenzij....'</i> , collegevoorstel en raadsinformatiebrief, 16A.00576, 13 juni 2016

S	Nr.	Jaar	Maand	Titelbeschrijving
SE	5	2017	1	Gemeente Woerden, <i>Informereren procesvoortgang verkeersvisie</i> , raadsinformatiebrief, 17R.00032, 24 januari 2017. Inclusief: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Verslag bijeenkomst verkeersvisie 31 oktober 2016</i>, 21 november 2016 - <i>Verslag extra bewonersbijeenkomst 22 november 2016</i>
SE	6	2017	6	Gemeente Woerden, <i>Aanbieding Verkeersvisie 2030</i> , raadsinformatiebrief, 17R.00409, 6 juni 2017
SE	7	2017	6	Gemeente Woerden, <i>Externe evaluatie proces Verkeersvisie</i> , 17R.01011, 12 december 2017
SE	8	2017	6	Gemeente Woerden, <i>Verkeersvisie Woerden 2030</i> , raadsvoorstel, 17R.00396, 27 juni 2017
SE	9	2017	12	Beck Communicatie/Careo, <i>Evaluatie Verkeersvisie Woerden</i> , rapport, 12 december 2017
SE	10	2017	12	Gemeente Woerden, <i>RIB externe evaluatie proces verkeersvisie</i> , aangepast collegebesluit, 17A.01344, 12 december 2017
SE	11	2018	12	Gemeente Woerden, <i>Vaststelling Startnotitie Strategienota Verkeersvisie</i> , raadsvoorstel 18R.00753, 4 december 2018

BESTUURLIJKE NOTA PARTICIPATIE

Publicatie van de Rekenkamercommissie Woerden
Betreft: Bestuurlijke nota rekenkameronderzoek Participatie
Vastgesteld op: 30 maart 2021

Postbus 45
3440 AA Woerden
Rekenkamer@woerden.nl

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	4
2. Opzet van het onderzoek	4
3. Conclusies	4
4. Aanbevelingen	5
<i>Bijlage: Nota van bevindingen</i>	<i>8</i>

Publicatie van de Rekenkamercommissie Woerden
Betreft: Bestuurlijke nota rekenkameronderzoek Participatie
Vastgesteld op: 30 maart 2021

Postbus 45
3440 AA Woerden
Rekenkamer@woerden.nl

1. Aanleiding

De gemeenteraad van Woerden vindt participatie belangrijk en niet alleen bij ruimtelijke projecten maar ook op sociaal domein. Daarom heeft de raad het college opdracht gegeven een kader voor participatie te ontwikkelen. Dat was voor de rekenkamercommissie aanleiding om te onderzoeken hoe de gemeente nu omgaat met participatie.

2. Opzet van het onderzoek

In het onderzoek staat de volgende vraag centraal:

Hoe is in de gemeente Woerden inwoners- en overheidsparticipatie vorm gegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming? Welke lessen kunnen hieruit worden getrokken?

Het onderzoek is verricht door het onder de loep nemen van vijf casussen van de afgelopen jaren. Drie projecten waarbij de gemeente inwoners gevraagd heeft om te participeren, namelijk: de Brug Woerden-West, de Nassaukade en de verkeersvisie. En twee projecten waarbij het initiatief juist kwam van de inwoners die de gemeente vroegen te participeren, namelijk: de Leidsestraatweg en de Sleutelclub Kamerik.

Voor elke onderzochte casus is het participatietraject geëvalueerd langs de vier kwaliteitsmaatstaven: constructieve samenwerking, professionele vormgeving, democratisch samenspel en realiseren van opgaven. Daarbij zijn de kwaliteit van samenwerking en professionele omgeving op te vatten als voorwaarden die moeten worden ingevuld om goede resultaten te realiseren. Deze resultaten zijn: het realiseren van opgaven en goed democratisch samenspel. Zie de tabel hieronder.

Kwaliteitsmaatstaf		Hoofdnormen
Resultaat	I Realiseren van opgaven	Participatie draagt bij aan slagvaardige, snelle en efficiënte realisatie van maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld door het ontstaan van nieuwe ideeën en inzichten en het bundelen van krachten.
	II Democratisch samenspel	Participatie versterkt het democratisch gehalte van de wijze waarop dat gebeurt door een zorgvuldige(re) afweging van belangen en grotere betrokkenheid, draagvlak, invloed en wederzijds begrip en vertrouwen
Voorwaarden	III Constructieve samenwerking	Opgaven zoveel mogelijk vanuit 'teamspel' realiseren, onder andere door open en constructieve interactie, adequate en tijdige communicatie en goed verwachtingenmanagement over en weer.
	IV Professionele vormgeving	Doordachte en passende inrichting van participatietrajecten vanuit overzicht, met inzet van participatieve werkvormen op maat.

Tabel 1.1: Kwaliteitsmaatstaven en hoofdnormen van de Participatiemonitor

3. Conclusies

Het onderzoek heeft geleid tot de volgende conclusies.

1. Rolverschuiving tussen overheid en inwoners, juiste evenwicht moet nog worden gevonden

Met de inzet van inwoners- en overheidsparticipatie draagt de gemeente Woerden bij in een rolverschuiving tussen overheid en inwoners. Voorheen was de rol van de gemeente een meer regulerende overheid met een directieve houding, nu gaat deze naar een overheid als samenwerkingspartner met een coöperatieve houding.

Dat beleid is de afgelopen jaren ingezet en heeft effecten op de besluitvorming:

- a. Inwonersparticipatie wordt aantoonbaar ingezet in de fase van beleids- en planontwikkeling. Inwoners worden gestimuleerd om mee te denken en ideeën in te brengen. De inbreng van inwoners wordt zichtbaar meegewogen in de besluitvorming door het college en de raad want

voorstellen van inwoners, samen met een eventuele zienswijze van het college, worden voorgelegd aan de raad.

- b. In het geval van overheidsparticipatie (inwonersinitiatieven) biedt de gemeente zichtbaar de helpende hand, en doet dat in verschillende vormen.

De gemeente worstelt daarbij wel met de vraag hoeveel ruimte inwoners te geven en wat dat betekent voor gemeentelijke besluitvorming. Dit gaat met vallen en opstaan, zowel voor de gemeente als inwoners, waarbij de gemeente gaandeweg bijstuurt.

2. Uitvoering doeltreffend

De uitvoering rondom inwoners- en overheidsparticipatie is overwegend doeltreffend. Beoogde doelen ten aanzien van realisatiekracht en democratie worden gerealiseerd.

3. Inwoners tevreden, ruimte voor verbetering

Inwoners beoordelen de mogelijkheden voor participatie overwegend als voldoende tot ruim voldoende. Met name de inzet van externe expertise en de ambtelijke organisatie draagt zorg voor een professionele vormgeving en goede kwaliteit van samenwerking. Er is echter ook nog voldoende ruimte voor verbetering:

- De gemeente heeft moeite met participanten die zich onttrekken aan het participatieproces en hun eigen speelveld kiezen;
- De informatiepositie van participanten is niet gelijk;
- Zonder kaderstelling vooraf heeft de gemeente het gevoel de regie kwijt te raken;
- Het is voor de gemeente moeilijk om een initiatief van inwoners niet over te nemen in het geval zij niet in staat zijn om tegengestelde belangen te overbruggen.

4. Aanbevelingen

Deze drie conclusies leiden tot leerpunten die helpen het beleid en de uitvoering van burger- en overheidsparticipatie verder te versterken en de doelen van de nieuwe Omgevingswet tot uitvoering te brengen. De leerpunten worden geformuleerd in de vorm van aanbevelingen, separaat voor raad en college.

Aanbevelingen aan de raad

1. Zorg er voor dat er samenhang is tussen het democratische proces dat inwoners doorlopen in een participatietraject en het democratische proces in de raad: 'democratie in de raad' en 'democratie in de straat'. Met samenhang in deze context wordt bedoeld dat de twee processen elkaar versterken, in plaats van elkaar belemmeren of volledig los van elkaar staan. Dat kan bijvoorbeeld door vooraf in het participatieplan aandacht te besteden aan:
 - gegeven het vraagstuk dat voorligt, te bepalen wat de invloedsruimte is van participanten: vraagstukken en onderwerpen te benoemen en/of kaders te stellen waarbinnen participanten keuzes kunnen maken;
 - de werkwijze in het participatietraject hierop af te stemmen. Dat wil zeggen dat de werkwijze participanten moet helpen om er met elkaar uit te komen, ook in het geval zich belangtengstellingen voordoen;
 - afspraken maken wat te doen als participanten er zelf niet uitkomen, dan kan bijvoorbeeld de raad in stelling worden gebracht om (politieke) knopen door te hakken.
2. Stem per vraagstuk met het college af of participatie gewenst is. Doe dit zo vroeg als mogelijk, dus voordat een raadsvoorstel voorligt voor besluitvorming. Indien participatie gewenst is, geef dan het college de opdracht het participatieplan onderdeel te maken van het raadsvoorstel waarin het vraagstuk inhoudelijk wordt behandeld. Benoem in het participatieplan in ieder geval:
 - de reden waarom het vraagstuk zich leent voor participatie;
 - de doelen van het participatietraject;

- de reikwijdte van het vraagstuk dat wordt voorgelegd aan inwoners. Zorg daarbij dat het vraagstuk ook behapbaar is voor inwoners;
 - de kaders en spelregels die vooraf moeten worden meegegeven. Naarmate het vraagstuk meer is begrensd, en daarmee meer behapbaar, is dit eenvoudiger;
 - de groepen inwoners die moeten worden betrokken en hoe om te gaan met groepen die (a) niet worden betrokken of (b) wel worden betrokken maar zich niet binnen het speelveld van participatie willen bewegen. Dat laatste is overigens geheel legitiem. Deze groep kan namelijk ook, los van een participatietraject, gebruik maken van andere rechtmatige middelen om invloed uit te oefenen. Denk bijvoorbeeld aan (soms wettelijk verplicht) inspraak door gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze te geven op plannen van de gemeente die ter inzage worden voorgelegd aan alle inwoners van de gemeente of gebruik te maken van het spreekrecht in commissie- en raadsvergaderingen.
 - hoe zorg te dragen voor een goede en gelijke informatiepositie voor betrokken inwoners.
3. Ontwikkel een visie op overheidsparticipatie, in het licht van een proactieve gemeente die inspeelt op initiatieven die in de samenleving spelen. Maak daarbij bewuste keuzes met welk initiatief de gemeente wel of niet wil samenwerken. Dit met oog op de bijdrage die initiatieven kunnen leveren aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelen.

Aanbevelingen aan het college

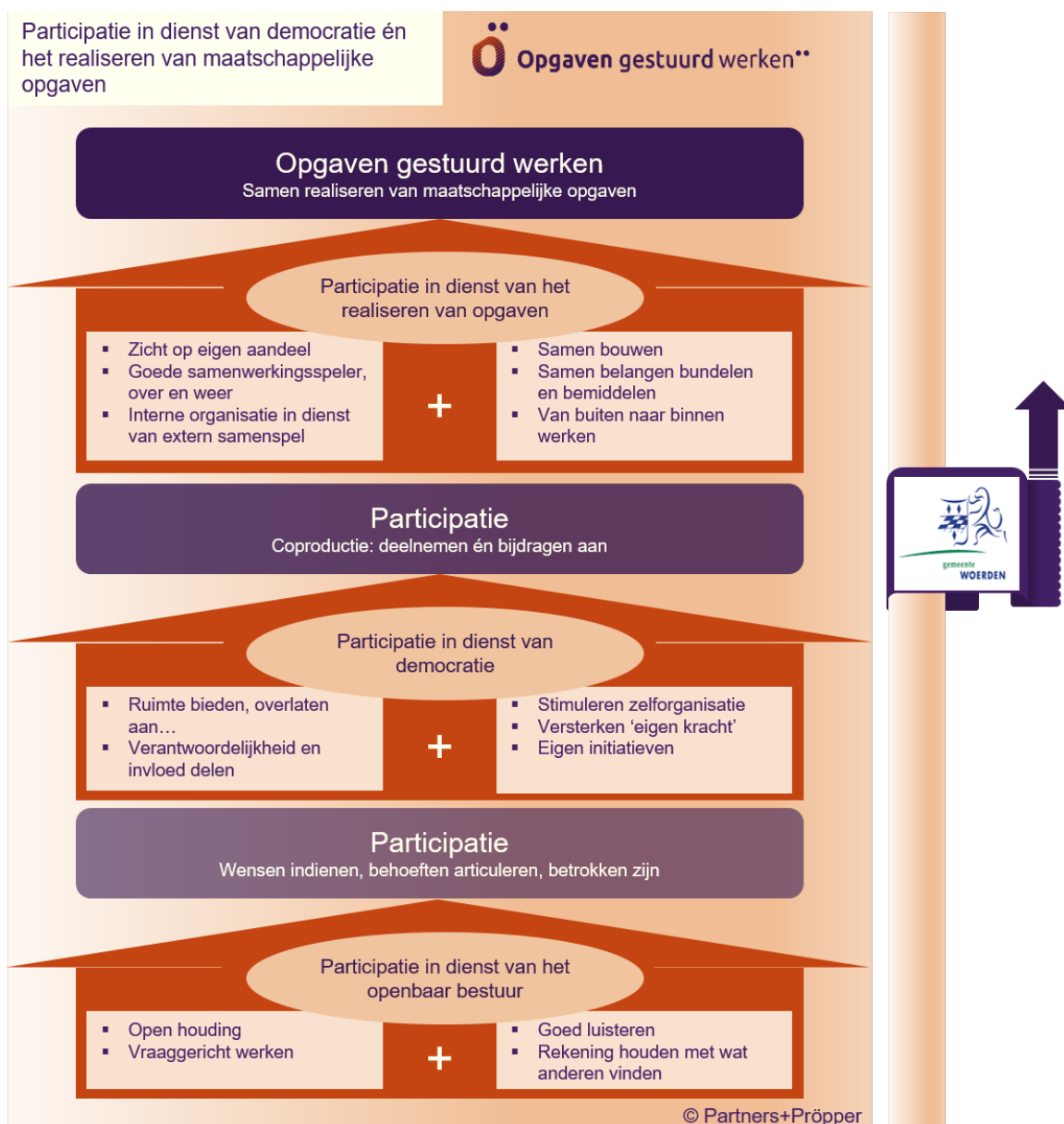
1. Bezie de aansluiting van het democratische proces in de raad met het democratische proces in participatietrajecten. Hierbij spelen als voorbeeld de volgende kernvragen (zonder volledig te zijn):
 - Welke bijdrage leveren beide processen aan de realisatie van een opgave en wat hebben beide processen dan van elkaar nodig?
 - Hoe kan het gemeentebestuur (raad en college) helpend zijn bij samenwerking tussen belangengroepen in de samenleving? Welke bijdrage kan het gemeentebestuur leveren bij het beslechten van belangentegenstellingen, en hoe zien inwoners dit zelf?
2. Maak maatschappelijke opgaven die zich lenen voor burgerparticipatie ook behapbaar voor de samenleving. Daarmee kan worden voorkomen dat vraagstukken zich zo verbreden dat vooraf kaders stellen moeilijk wordt. Begrens de opgave op zichzelf of splits deze in samenhangende deelopgaven, die ook begrepen worden door inwoners. Het is dan ook goed mogelijk om inwoners die deelnemen aan het participatietraject op een gelijke informatiepositie te brengen en op de hoogte te stellen van de doorwerking van reeds vastgesteld beleid op het begrensde vraagstuk dat voorligt.
3. Ontwikkel participatie verder door naar een volgend niveau, namelijk participatie in dienst van het realiseren van opgaven. Dit als roer voor een nieuw te ontwikkelen participatienota. Zie ter inspiratie onderstaande figuur 3.1.

De beleidsnotitie Woerden zegt “Ja, tenzij”, dat zich richt op inwoners- en overheidsparticipatie, biedt hiervoor al veel aangrijpingspunten. Hoewel deze notitie niet is vastgesteld door de raad speelt het wel in op de veranderende rol van de gemeente, ook in het licht van de geest van de nieuwe Omgevingswet. De in de notitie gestelde ambitie past daar goed bij: van een regulerende rol en directieve houding naar een rol van samenwerkingspartner met een coöperatieve houding.

Participatie is daarbij geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke opgaven te realiseren. Door participatie verder door te ontwikkelen naar een volgend niveau zal het richtpunt worden verlegd naar ‘deelnemen en bijdrage aan’ naar ‘realiseren door samenwerking’. Dit is een opgave voor het gemeentebestuur, maar ook voor deelnemers aan participatietrajecten uit de lokale samenleving. Het helpt tevens bij:

- Meer proactief en welbewust in te spelen op initiatieven uit de samenleving: wanneer wil de gemeente wel of geen samenwerkingspartner zijn?
- Te handelen naar de bedoeling van de nieuwe Omgevingswet, waarbij initiatieven uit de samenleving een belangrijke plek krijgen. Ontwikkel in het kader van de nieuwe Omgevingswet de werkwijze ten aanzien van participatie ook verder door. Daar is ook alle ruimte voor want in deze wet is opgenomen dat participatie moet, niet hoe het precies

moet. Differentieer de werkwijze langs de drie kerninstrumenten van deze wet: de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Per kerninstrument schrijft de nieuwe Omgevingswet een andere benadering van participatie voor. Door dit per kerninstrument te vertalen naar een werkwijze voor participatie wordt het gesprek met de raad over zijn rol binnen deze wet ook hanteerbaar. Dat draagt ertoe bij dat binnen de raad hierover een gedeeld beeld ontstaat.

Figuur 3.1 Ontwikkelstadia van burgerparticipatie.

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

26 april 2021

Kenmerk

Z/21/013788 / D/21/017657

Portefeuillehouder

Ad de Regt

Portefeuille

Burgerparticipatie

Opsteller

Bosman, Annebeth

Onderwerp

Reactie van het college op 'Bestuurlijke nota participatie' van de Rekenkamer

Kennisnemen van

De bestuurlijke reactie op de Bestuurlijke nota participatie

Inleiding

De gemeenteraad van Woerden vindt participatie belangrijk, niet alleen bij ruimtelijke projecten maar ook bij andere gemeentelijke domeinen. Daarom heeft de raad het college opdracht gegeven een kader voor participatie te ontwikkelen. Dat was voor de rekenkamercommissie aanleiding om door Partners+Pröpper te laten onderzoeken hoe de gemeente nu omgaat met participatie. Voor het onderzoek zijn vijf casussen onder de loep genomen. Drie projecten waarbij het initiatief voor participatie bij de gemeente lag. En twee waarbij inwoners de gemeente vroegen om te participeren. Voor elke casus is het participatietraject geëvalueerd om antwoord te kunnen geven op de hoofdvragen van het onderzoek: *Hoe is in de gemeente Woerden inwoners- en overheidsparticipatie vormgegeven en welke effecten heeft dit op de besluitvorming? Welke lessen kunnen hieruit worden getrokken?*

Uit de beantwoording van de onderzoeksvragen heeft de rekenkamercommissie conclusies getrokken. We zijn blij met de constatering dat de uitvoering van participatietrajecten doeltreffend wordt genoemd omdat beoogde doelen ten aanzien van realisatiekracht en democratie worden gerealiseerd.

In een Bestuurlijke nota participatie heeft de Rekenkamercommissie, naar aanleiding van de conclusies, aanbevelingen aan de raad en het college geformuleerd die wij ter harte nemen. Belangrijk om te vermelden is dat er inmiddels een raads kader participatie in ontwikkeling is. Daar is ook met de gemeenteraad al een aantal keer over gesproken (o.a. op 9 juli 2020 en 8 april 2021). Dit kader moet duidelijkheid bieden aan zowel de gemeenteraad als de samenleving over wat van participatie verwacht mag worden. We zullen hier in onze antwoorden ook naar verwijzen.

Kernboodschap

Hierbij ontvangt u een reactie op de aanbevelingen uit de Bestuurlijke nota participatie. Het college realiseert zich dat het hier gedeeltelijk aanbevelingen voor de raad betreft. Toch is ervoor gekozen om ook hierop een reactie te geven.

AANBEVELINGEN VOOR DE RAAD

Aanbeveling 1:

"Zorg ervoor dat er samenhang is tussen het democratisch proces dat inwoners doorlopen in een participatietraject en het democratisch proces in de raad. Met samenhang in deze context wordt bedoeld dat de twee processen elkaar versterken, in plaats van elkaar belemmeren of volledig los van elkaar staan."

Reactie college:

Het participatiekader dat op dit moment in ontwikkeling is, biedt zowel de raad als het college en de ambtelijke organisatie handvatten om participatietrajecten op een eenduidige manier vorm te geven en vooraf keuzes te maken. Ook is er in het kader aandacht voor de rol van de raad vóór, tijdens en na het participatietraject en wordt richting gegeven aan de rol van de raad op momenten dat participanten er zelf niet uitkomen. Door van meet af aan duidelijkheid te bieden denken we dat die samenhang kan worden versterkt.

Aanbeveling 2:

"Stem per vraagstuk met het college af of participatie gewenst is. Doe dit zo vroeg als mogelijk, dus voordat een raadsvoorstel voorligt voor besluitvorming. Indien participatie gewenst is, geef dan het college de opdracht het participatieplan onderdeel te maken van het raadsvoorstel waarin het vraagstuk inhoudelijk wordt behandeld."

Reactie college:

Het eerder genoemde participatiekader bevat onder andere een beslisboom die zowel de raad als het college en de ambtelijke organisatie helpt bij de afweging of participatie gewenst is. Het uitgangspunt is dat deze vraag al in een startnotitie aan de raad naar voren komt. Het participatiekader biedt de raad handvatten om in deze fase kaders en doelen mee te geven voor het te volgen participatietraject.

Aanbeveling 3:

"Ontwikkel een visie op overheidsparticipatie, in het licht van een proactieve gemeente die inspeelt op initiatieven die in de samenleving spelen."

Reactie college:

In het eerder genoemde participatiekader worden verschillende manieren van participeren genoemd. 'SAMENwerken' is er daar één van. Het initiatief hiertoe kan zowel door de gemeente als door inwoners genomen worden (bijvoorbeeld in het kader van het Uitdaagrecht). Om een visie op overheidsparticipatie te kunnen ontwikkelen is binnen de raad meer overeenstemming nodig over welke lijn de raad in deze wil volgen. We zien een visie als overheidsparticipatie dan ook als een vervolgstap die we graag zetten nadat we met het raadskamer aan het werk zijn gegaan.

AANBEVELINGEN VOOR HET COLLEGE

Aanbeveling 1:

"Bezie de aansluiting van het democratische proces in de raad met het democratische proces in participatietrajecten."

Reactie college:

Het participatiekader dat op dit moment in ontwikkeling is, biedt niet alleen de raad maar ook het college en de ambtelijke organisatie handvatten om participatietrajecten op een eenduidige manier vorm te geven. Het is de verwachting dat het democratisch proces in de raad en dat met inwoners beter op elkaar zullen worden afgestemd door vooraf met de raad in gesprek te gaan over hoe de participatie vorm te geven. Daarbij komt ook aan de orde hoe de bijdrage van participanten wordt gewogen in relatie tot de democratische besluitvorming in de gemeenteraad.

Aanbeveling 2:

"Maak maatschappelijke opgaven die zich lenen voor burgerparticipatie ook behapbaar voor de samenleving. Daarmee kan worden voorkomen dat vraagstukken zich zo verbreden dat vooraf kaders opstellen moeilijk wordt. Begrens de opgave op zichzelf of splits deze in samenhangende deelopgaven, die ook begrepen worden door inwoners. Het is dan ook goed mogelijk om inwoners die deelnemen aan het participatietraject op een gelijke informatiepositie te brengen en op de hoogte te stellen van de doorwerking van reeds vastgesteld beleid op het begrensde vraagstuk dat voorligt."

Reactie college:

Het participatiekader moet richtinggevend worden voor de keuzes die de gemeente op het gebied van participatie maakt. Onderdeel is dat goed wordt nagedacht over het doel van participatie en het vraagstuk dat we met participatie beantwoord willen zien. De fase voorafgaand aan het participatietraject gebruiken we om hier helderheid over te krijgen en het vraagstuk indien nodig op te splitsen. Ook binnen de organisatie zullen we hiervoor met heldere opdrachten werken, zodat aan het begin van een traject duidelijkheid bestaat over het participatietraject dat wordt gevolgd.

Aanbeveling 3:

"Ontwikkel participatie verder door naar een volgend niveau, namelijk participatie in dienst van het realiseren van opgaven."

Reactie college:

Met het participatiekader zoals dat er nu ligt, zetten we een eerste stap in het doorontwikkelen van participatie. Want elkekeer dat we participatie organiseren leren we bij. Het participatiekader biedt handvatten om participatie zo goed mogelijk vorm te geven. Maar participatie gaat niet alleen over kennis, maar juist ook over ervaring. De essentie van een lerende gemeente is dat de ervaring leidt tot continue verbetering. We kijken daarbij uiteraard ook naar ontwikkelingen in de samenleving en bundelen dit met de kennis die we als organisatie opdoen met verschillende opgaven.

Financiën

Het is goed om te beseffen dat participatie geld kost. In principe wordt hiervoor per project gebudgetteerd. Het streven is daarnaast om (de kennis over) participatie beter te borgen binnen de gemeentelijke organisatie. Dat vraagt een investering in capaciteit. De wens om op een eenduidige manier met participatie om te gaan vergroot bovendien de vraag naar professioneel ontwikkelde en eenduidig in te zetten participatiemiddelen (zoals bijvoorbeeld een gezamenlijk online participatieplatform). Daarvoor willen we de eigen organisatie versterken, zodat we minder afhankelijk zijn van externe partijen. We onderzoeken de mogelijkheden om hiervoor dekking te vinden.

Vervolg

De aanbevelingen worden opgevolgd zoals in de reactie beschreven. We streven ernaar om het participatiekader voor de zomer aan de raad aan te bieden ter besluitvorming. Rond die tijd worden ook de eerste stappen van de implementatie in de organisatie gezet.
